

Niet gehoord en niet gezien

Ouders over de
jeugdbescherming in
Groningen en Drenthe

Enkele quotes van kinderen en ouders:

"Ik kreeg een brief dat er een onderzoek was gestart. Ik wist niet eens waarvan ik beschuldigd werd."

"Ze belden, en ineens stond er iemand voor de deur."

"Ik moest elke week mijn verhaal opnieuw doen. Maar in de verslagen stond steeds hetzelfde."

"Ze schrijven dingen op die nooit zijn gezegd. Als ik er wat van zeg, dan ben ik 'lastig'."

"Jeugdbeschermers zeiden letterlijk: 'Wij doen niet aan waarheidsvinding'."

"De rechter zei dat ik mijn dochter mocht zien. Toch gebeurde er maanden niets."

"Elke paar maanden kreeg ik iemand anders. Ik moest steeds opnieuw uitleggen wie ik was."

"De gezinsvoogd zei letterlijk: 'U hoeft hier niet over na te denken, wij beslissen.'"

"Ik durfde op een gegeven moment niet meer eerlijk te zijn, bang dat ze dat zouden gebruiken om mijn kinderen weg te halen."

"Er was één gezinsvoogd die mij gewoon vroeg hoe het écht met mij ging. Dat vergeet ik nooit meer."

"Ik kreeg een brief terug waarin stond dat mijn klacht niet gegrond was. Punt."

"Het maakt niet uit wat ik zeg, het verdwijnt gewoon in een zwart gat."

"Wat moet ik in godsnaam wel niet gedaan hebben om mijn kinderen slechts vier dagen per maand te mogen zien?"

"Toen ze zeiden dat ik hem het weekend weer zou zien, wist ik eigenlijk al dat het niet zou gebeuren."

"Ik voelde me al zenuwachtig als de telefoon ging. Je weet nooit wat ze nu weer van plan zijn."

"Ik praatte wel, maar ik wist al dat het niets uitmaakte."

"Ik hield een map bij met alle mails. Niet dat het hielp, maar het gaf me iets om vast te houden."

"Alle beloftes zijn niet nagekomen. Er wordt niks gedaan. Helemaal niks."

"Hoe vaak mag je belazerd worden?"

"Elke belofte werd voor mij een trigger om boos te worden, nog voor duidelijk was of ze het zouden nakomen."

Colofon

Niet gehoord en niet gezien

Jeugdbescherming Noord - Ervaringen van ouders en kinderen
Een onderzoek naar praktijk, patronen en perspectieven

Uitgave/opdrachtgevers

Lijst van Brakel
Leefbaar Assen
Stadspartij 100% voor Groningen
PVV Groningen

Auteur

Joop Roebroek

Advies en kritische reflectie

Krijn ten Hove

Met bijdragen van

Jongeren, (groot)ouders, (oud) medewerkers en andere belanghebbenden die hun ervaringen deelden via het meldpunt.

Publicatiejaar

2025

Contact

Voor vragen kan contact opgenomen worden met
meldpuntjeugdbeschermingnoord@gmail.com

Dankwoord

Dit rapport had niet tot stand kunnen komen zonder de bereidheid van jongeren en (groot)ouders, (oud) medewerkers en andere belanghebbenden om hun ervaringen te delen. Hun verhalen vormen het hart van dit onderzoek.

Verder gaat een groot dankwoord uit aan de vrijwilligers van het meldpunt die in de afgelopen maanden talloze gesprekken hebben gevoerd met de mensen die zich gemeld hebben bij het meldpunt en al deze ervaringen hebben omgezet in bruikbare informatie voor het schrijven van dit rapport.

Inhoudsopgave

Samenvatting	1
Belangrijkste conclusies	4
Naar een nieuwe toekomst voor bescherming van de jeugd	6
Deel 1: Fundament en aanpak	11
1. Inleiding	12
1.1 Achtergrond en aanleiding	12
1.3 Doel en relevantie van het onderzoek	12
1.3 Initiatiefnemers en onderzoeksoopdracht	13
1.4 Opzet van het onderzoek	13
1.5 Aanpak van het onderzoek	15
Deel 2: De verhalen in hun lagen	16
2 Feiten en gebeurtenissen	17
2.1 Reconstructie van de casussen	17
2.2 Overzicht van thematische patronen	19
3 Emoties in verhalen	22
3.1 Emoties als spiegel van de werkelijkheid	22
3.2 De zes kernemoties	22
3.3 Kwantitatieve patronen	23
3.4 Van breedte naar diepte	24
3.5 Een tussenconclusie – patronen van emoties	26

4	De kernemoties nader belicht	27
4.1	Onmacht als rode draad	27
4.2	Boosheid en frustratie - de emotie van verzet	29
4.3	Wantrouwen - het verlies van het geloof in de betrouwbaarheid en intenties van de jeugdbescherming	30
4.4	Angst - de schaduw van de dreiging	31
4.5	Verdriet en pijn - het stille verlies	32
4.6	Vernedering - de ontwrichting van waardigheid	34
4.7	Conclusie – emoties als signalen van uitsluiting, onrecht en bedreiging	36
5	Betekenisverlening aan emoties	38
5.1	Van emotie naar betekenis	38
5.2	Betekenskaders van persoonlijke emoties naar systeemkritiek	39
5.3	Overkoepelende betekenskaders van persoonlijke emoties naar systeemkritiek	40
5.4	Conclusie – emotie als vensters op instituties	42
	Deel 3: Van ervaring naar systeem	43
6	De werkwijze en houding van JB Noord	44
6.1	Communicatie als breuklijn	44
6.2	Gebroken beloften	46
6.3	Onverwachte interventies	47
6.4	Klachtenprocedures en de ervaring van zinloosheid	48
6.5	Bejegening en vernedering	49
6.6	Patronen en organisatiestructuur binnen JB Noord	50
6.7	De cultuur van JB Noord	51
6.8	Reflectieve stemmen uit het veld	52
6.9	Overzicht van structurele tekortkomingen in de praktijk van JB Noord	53
6.10	Conclusie – van ondersteuning naar ontwrichting	55

7	De invloed op het leven van ouders en kinderen	57
7.1	Impact op het dagelijks leven	57
7.2	De ouder-kindrelatie	59
7.3	De beleving en ontwikkeling van kinderen	60
7.4	Vooruitkijken: littekens en toekomst	61
7.5	Conclusie – het tekent levens	62
8	Proces en communicatie met professionals	64
8.1	De ervaring van het proces	64
8.2	De communicatie als kernervaring	66
8.3	Conclusie – proces en communicatie bepalend voor ervaring	67
9	Handeling strategieën van ouders	68
9.1	Formele en juridische routes	68
9.2	Relationele strategieën	69
9.3	Persoonlijke en emotionele wijze van handelen	70
9.4	Conclusie – Handelen tussen verzet en berusting	71
10	Andere instituties en hun rol in het domein van de jeugdbescherming	73
10.1	Rechtbanken en rechters	73
10.2	Raad voor de Kinderbescherming	74
10.3	Veilig Thuis	75
10.4	Gemeenten en wijkteams	76
10.5	Klachtencommissies	77
10.6	Inspectie (IGJ, Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd)	78
10.7	Overkoepelend patroon	79
10.8	Conclusie – een gesloten keten die niet corrigeert	81
	Deel 4: Externe bevestiging: het gelijk van ouders	82
	Inleiding op deel 4	83

11 Toezicht trekt de grens - de legitimiteit van JB Noord ter discussie	87
11.1 Inleiding - toezicht boven alles)	87
11.2 Het zelfbeeld van JB Noord	88
11.3 Landelijke onderzoeken en signalen	90
11.4 Het rapport <i>Jeugdbescherming Noord – Toezicht Jeugdbescherming</i> , juli 2025	91
11.5 Slotconclusie – toezicht trekt de grens	94
12 Toezicht, rechtspraak en de ervaringen van ouders	96
12.1 Inleiding – de dubbele spiegel	96
12.2 Escalatie in de tijd (2017-2025)	97
12.3 Thema's in confrontatie	99
12.4 Reflectie en synthese	104
12.5 Slotconclusie – legitimiteit onder vuur	105
13 Tussen verantwoordelijkheid en falen: governance in de jeugdbescherming	106
13.1 Een <i>paravent</i> van papier – een scherm tegen de wind die opsteekt	107
13.2 Wat gebeurt hier?	109
13.3 Wie brengt hier welke boodschap en wie gelooft deze nog?	110
13.4 Bestuur en intern toezicht – tussen herstelplannen en wegstappen	111
13.5 Gemeenten en regioverbanden – het bestuurlijk vangnet dat wegstapt	112
13.6 Het Rijk – afwezig bestuur	114
Kinderen in de storm van wegstappen en stilzitten	116
Stemmen die zich nog eenmaal tot jullie richten	117
Epiloog	119

Bijlage 1:	Structurele tekortkomingen in de werkwijze van JB Noord	120
Bijlage 2:	Rechten, plichten en bestuurlijke verantwoordelijkheden in de jeugdbescherming	127
Bijlage 3:	Overzicht van rechterlijke uitspraken	142

Samenvatting

Dit onderzoek komt voort uit een groeiende stroom meldingen en verhalen van ouders die te maken hebben met Jeugdbescherming Noord (JB Noord). Hun ervaringen vormen de basis van dit rapport. Het gaat niet om enkele losse incidenten, maar om terugkerende patronen die veel gezinnen raken en diepe sporen trekken in hun leven. Het doel van dit rapport is om deze verhalen te bundelen, hun betekenis zichtbaar te maken en te toetsen hoe zij zich verhouden tot het bredere stelsel van jeugdbescherming en het bestuur dat daarvoor verantwoordelijk is.

De methode van onderzoek is narratief en inductief. Op basis van circa 150 casussen en een analysekader van zeven kernvragen zijn verhalen van ouders, verzameld via meldpunten, gesprekken en dossiers, op verschillende lagen geanalyseerd op verschillende lagen. We kijken naar feiten, emoties, betekenissen, de houding en werkwijze van JB Noord, de invloed op het dagelijks leven, de communicatie met professionals en de strategieën die ouders ontwikkelen om overeind te blijven. Door deze aanpak ontstaat een gelaagd beeld dat verder gaat dan losse ervaringen en dat de structurele patronen zichtbaar maakt.

Wat ouders vertellen, schetst een consistent en onthutsend beeld. Gezinnen krijgen voortdurend te maken met wisselingen van gezinsvoogden, soms wel zes of zeven in één jaar. Met elke wissel verdwijnt opgebouwde kennis en vertrouwen. Ouders moeten hun verhaal telkens opnieuw doen en raken de moed kwijt dat er iemand werkelijk luistert. Zij ervaren dat hun correcties in dossiers verdwijnen en dat hun stem eenvoudigweg niet wordt vastgelegd. Kinderen worden beschreven in standaardformuleringen die geen recht doen aan hun werkelijkheid. Zij maken mee dat trajecten onverwacht starten, vaak zonder duidelijke uitleg en zonder zorgvuldig feitenonderzoek. Rechterlijke beslissingen over omgang worden niet nagekomen: kinderen zitten klaar voor contact met hun ouder en horen op het laatste moment dat het toch niet doorgaat. Ouders voelen zich geconfronteerd met een autoritaire toon, soms zelfs met vernederende opmerkingen als: “wij beslissen, u hoeft niet mee te denken.” Klachtenprocedures blijken rituelen die niets veranderen en door ouders worden ervaren als toneelstukken zonder betekenis. Toch worden ook incidenteel kleine momenten van menselijkheid genoemd, die laten zien hoeveel verschil persoonlijke aandacht kan maken.

De emoties die in deze verhalen doorklinken, zijn intens en divers: woede, verdriet, angst, machteloosheid, teleurstelling en diepe schaamte. Ouders spreken over wantrouwen dat maar blijft groeien, over een ervaring van voortdurende onveiligheid, en over de pijn van vernedering. Deze emoties zijn geen ruis of bijkomstigheid. Ze zijn de taal waarin beleid en praktijk zich in hun levens vertalen. Door die emoties betekenis te geven, maken ouders duidelijk dat het niet gaat om misverstanden of botsingen in communicatie, maar om structureel falen. Zij zeggen: onze rechten bestaan alleen op papier, de jeugdbescherming is geen beschermer meer maar een tegenpartij, en de instantie die veiligheid moet bieden, is zelf een bron van dreiging geworden.

Het onderzoek laat zien dat deze ervaringen niet losstaan, maar ingebed zijn in de manier waarop JB Noord functioneert en in de keten waarbinnen zij opereert. Binnen de instelling zijn er structurele tekortkomingen in communicatie, besluitvorming, continuïteit en cultuur. Het respect voor ouders en kinderen is in veel gevallen zoek. Daarbovenop komt dat ook de keten als geheel tekortschiet. Rechtbanken beslissen vaak op basis van onvolledige informatie; de Raad voor de Kinderbescherming neemt stukken van JB Noord over zonder eigen toetsing; Veilig Thuis en gemeenten geven meldingen door zonder onderzoek; en de inspectie constateert wel, maar handhaaft nauwelijks. Voor ouders ontstaat zo een gesloten systeem waarin dezelfde fouten zich steeds herhalen. Waar zij zich ook wenden, zij lopen vast.

De kracht van dit onderzoek ligt erin dat de verhalen van ouders niet alleen op zichzelf staan, maar inmiddels ook door externe bronnen worden bevestigd. Rechters stellen in meerdere zaken vast dat JB Noord tekortschiet. In 2025 oordeelt een rechter zelfs dat een ondertoezichtstelling “inhoudsloos” is en wordt JB Noord vervangen door een andere instelling. Daarmee is het falen niet langer slechts een ervaring, maar een juridisch vastgesteld feit. De Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd komt in 2024 en 2025 tot de conclusie dat de veiligheid van kinderen onvoldoende wordt gewaarborgd, dat participatie van ouders en kinderen structureel tekortschiet, dat planvorming faalt en dat klachtenprocedures niet functioneren. Zij gebruikt de harde kwalificatie “structureel onvoldoende”. In 2025 grijpt ook het Ministerie van VWS in, wanneer ambtenaren een moeder helpen een handhavingsverzoek in te dienen omdat bestaande klachtenprocedures niets opleveren. Dit uitzonderlijke ingrijpen maakt zichtbaar dat ouders pas via ministeriële steun toegang krijgen tot effectief toezicht en legt een bestuurlijke lacune bloot: toezicht en correctie functioneren niet zoals het hoort.

Wanneer deze stemmen naast elkaar worden gelegd, ontstaat een opmerkelijke eenstemmigheid. Ouders spreken in emoties van wanhoop en wantrouwen. De analyse bundelt hun verhalen tot structurele patronen. Rechters bevestigen de tekortkomingen in juridische taal, de inspectie doet dat in toezichtstaal en een ministerie erkent bestuurlijk dat correctie ontbreekt. Vier talen, één boodschap: JB Noord faalt structureel.

Deze analyse leidt tot een aantal kernconclusies. De jeugdbescherming verliest systematisch het vertrouwen van ouders en kinderen. Zonder vertrouwen kan er geen bescherming tot stand komen. De rechten van ouders en kinderen bestaan op papier, maar functioneren in de praktijk niet. De keten corrigeert zichzelf niet en bevestigt dezelfde tekortkomingen steeds opnieuw. Het falen is structureel, juridisch vastgesteld, toezicht matig bevestigd en ook bestuurlijk gesignaleerd. Daarmee is de kernfunctie uitgehold: bescherming verandert in bedreiging, neutraliteit in partijgheid, vertrouwen in wantrouwen.

Uit deze conclusies volgt de dringende noodzaak tot hervorming. Voor de jeugdbescherming als functie betekent dit herstel van de basisvoorwaarden: vaste jeugdbeschermers, volledige en waarheidsgetrouwe dossiers, en respectvolle samenwerking met ouders en kinderen. Voor gemeenten betekent het dat zij hun wettelijke zorgplicht serieus nemen, instellingen die structureel falen niet langer contracteren en onafhankelijk toezicht organiseren dat daadwerkelijk corrigeert. Voor de inspectie en de Raad voor de Kinderbescherming betekent dit dat toezicht en rapportage scherp en volledig zijn, en dat handhaving zonder omwegen wordt toegepast zodra normen worden geschonden. Voor de landelijke politiek betekent het dat de governance van de jeugdbescherming opnieuw moet worden ingericht, verantwoordelijkheden helder belegd moeten worden en rechtsbescherming van ouders en kinderen daadwerkelijk moet worden versterkt.

Toch gaat het niet alleen om structuren en procedures. De kern van de problematiek is cultureel. Ouders ervaren dagelijks een toon, een manier van bejegening, een gesloten houding die hen buitensluit en kleineert. Respect, luisteren en samenwerking ontbreken vaak. Zolang dat niet verandert, zullen verbeterprogramma's oppervlakkig blijven. Alleen een fundamentele omslag in houding en waarden kan het vertrouwen herstellen en de kernfunctie van de jeugdbescherming terugbrengen: kinderen beschermen door samen te werken met hun ouders.

Tegelijkertijd moet vooruit worden gekeken. Op de korte termijn ligt de nadruk op preventie, gemeenschapsgerichte ondersteuning, en laagdrempelige

rechtspraak die gezinnen niet buitensluit maar begeleidt. De kwaliteit van de jeugdzorg moet worden beoordeeld op maatschappelijke effecten: minder uithuisplaatsingen, stabielere opvoedsituaties, betere schoolloopbanen, minder schuldenstress. Alleen door te investeren in vertrouwen en rechtsbescherming kan het systeem geloofwaardig herstellen. Verderop in dit rapport volgt een vooruitblik naar 2040: hoe deze omslag structureel kan worden verankerd in een samenleving die verantwoordelijkheid deelt en jeugdbescherming opnieuw betekenis geeft?

Het beeld dat dit onderzoek schetst, is ernstig maar glashelder. Ouders hebben gelijk, niet alleen in hun eigen beleving, maar ook in de taal van rechters, toezichthouders en een ministerie. Het probleem is structureel en diepgeworteld. Zolang hervormingen uitblijven, blijft de jeugdbescherming een bron van wantrouwen en dreiging. Hervorming is niet slechts wenselijk, maar urgent en noodzakelijk.

Belangrijkste conclusies

De verhalen van ouders, de analyse van patronen en de bevestiging door rechterlijke uitspraken, toezichtrapporten en zelfs ministeriële interventie leiden samen tot een aantal onontkoombare conclusies. Zij tekenen het beeld van een instelling en een systeem dat in zijn kernfunctie tekortschiet. Deze conclusies zijn niet enkel gebaseerd op individuele ervaringen, maar worden breed gedragen en meervoudig bevestigd.

Allereerst valt op dat de jeugdbescherming het vertrouwen van ouders en kinderen stelselmatig verliest. Dit vertrouwen is niet slechts een kwestie van gevoel, maar een noodzakelijke voorwaarde om tot samenwerking en bescherming te kunnen komen. Wisselingen van gezinsvoogden, het niet uitvoeren van rechterlijke beslissingen, en een cultuur van autoritaire bejegening hebben dit vertrouwen ondermijnd. Waar bescherming bedoeld is om veiligheid te bieden, ervaren ouders juist onveiligheid en dreiging.

Een tweede conclusie is dat de formele rechten die ouders en kinderen bezitten, in de praktijk nauwelijks effect sorteren. Rechten als hoor en wederhoor, inzage en correctie van dossiers, een eerlijk proces en passende jeugdhulp zijn wettelijk erkend, maar blijken in de praktijk ontoegankelijk. Ouders vertellen dat hun correcties verdwijnen, dat klachtencommissies slechts rituelen zijn, en dat hun

kinderen niet werkelijk gehoord worden. Dit bevestigt de kloof tussen papier en praktijk: rechten bestaan, maar functioneren niet als bescherming.

Daarmee komt een derde conclusie naar voren: de keten corrigeert zichzelf niet. In plaats van een netwerk van instituties dat elkaars fouten opvangt en corrigeert, zien we een gesloten systeem waarin missers worden herhaald en bekrachtigd. Gemeenten contracteren instellingen die structureel falen; rechtbanken werken met onvolledige informatie; de Raad voor de Kinderbescherming neemt klakkeloos over; en de inspectie blijft steken in constatering zonder door te pakken. Ouders ervaren dit als een muur: waar ze ook aankloppen, dezelfde fouten keren terug.

Ten vierde laat de confrontatie met externe bronnen zien dat het falen structureel en breed erkend is. Rechters spreken van normschendingen en inhoudsloze maatregelen en de inspectie concludeert dat veiligheid niet gewaarborgd is. Het probleem is daarmee niet subjectief, niet tijdelijk en niet incidenteel. Het is juridisch vastgesteld, toezicht matig bevestigd en bestuurlijk onderkend.

En wie ziet vervolgens, ten vijfde, toe op dit alles en neemt verantwoordelijkheid? De centrale conclusie is verontrustend. De analyse van governance toont dat falen niet alleen in de uitvoering ligt, maar ook in de bestuurlijke structuren zelf. Certificering door het Keurmerkinstituut fungeert als papieren schild dat formele legitimiteit verschaft zonder de werkelijkheid van ouders en kinderen te raken. Bestuur en Raad van Toezicht blijven steken in herstelplannen en bevestigen zo eerder de papieren orde dan dat zij daadwerkelijk ingrijpen. Gemeenten en regioverbanden verschuilen zich achter gefilterde informatie en geruststellende tabellen, waardoor gemeenteraden hun controlerende rol niet kunnen vervullen. Het Rijk blijft beperkt tot constateren en doorverwijzen, terwijl het de systeemverantwoordelijkheid draagt. Zo ontstaat een patroon waarin governance niet corrigeert maar wegkijkt, waarin verantwoordelijkheid oplost en waarin instituties zichzelf beschermen in plaats van de kinderen. Het falen is daarmee niet alleen uitvoeringsmatig, maar bestuurlijk en systemisch ingebed.

De zwaarste, alomvattende conclusie luidt tenslotte dat de kernfunctie van de jeugdbescherming is uitgehold. Bescherming is bedreiging geworden, neutraliteit partijdigheid, vertrouwen wantrouwen. De instantie die kinderen zou moeten beschermen, wordt door velen ervaren als een tegenpartij. Daarmee staat niet alleen de legitimiteit van JB Noord ter discussie, maar ook de geloofwaardigheid van het hele systeem van jeugdbescherming in Nederland. Het geheel van deze

bevindingen vormt zo een consistent en onderbouwd oordeel, dat zowel op casusniveau als op systeemniveau overeind blijft.

Naar een nieuwe toekomst voor de bescherming van de jeugd

Het beeld dat uit dit onderzoek naar voren komt laat weinig ruimte voor cosmetische verbeteringen. De problemen die gezinnen en kinderen ervaren met JB Noord zijn structureel, diepgeworteld en in verschillende talen bevestigd: door ouders, door analyse, door rechters en toezichthouders. De conclusie dat hervorming noodzakelijk is, ligt dan ook voor de hand. Maar de vraag is hoe die hervorming eruitziet. De reflex luidt nog vaak: verbeter de bestaande instellingen, voeg personeel toe, stel nieuwe protocollen op, versterk toezicht. Die weg blijkt doodlopend. Er wordt jarenlang geprobeerd om via verbeterprogramma's verandering te brengen, maar telkens zonder resultaat. Dat komt omdat het probleem dieper zit. Het is niet in de eerste plaats een kwestie van gebrek aan middelen, personeel of expertise, maar van cultuur en positie. De instellingen raken losgezongen van de mensen en gemeenschappen waarvoor zij verantwoordelijkheid dragen.

Daarom is het tijd voor een ander vertrekpunt. Niet langer de instelling in stand houden en oplappen, maar nadenken over een fundamenteel andere ordening. In die nieuwe ordening staan de gezinnen, de kinderen en de lokale gemeenschappen waar zij deel van uitmaken centraal. De ervaring in Veendam laat zien dat dit mogelijk is: daar wordt radicaal gebroken met versnippering en marktwerking. In plaats van honderden aanbieders kiest men voor één samenwerkingsverband – het Jeugdexpertisepunt (Jep) – waarin een beperkt aantal organisaties met huisartsen en scholen samenwerkt. Dat betekent ook dat er veel sterker wordt ingezet op een pedagogische basis en preventie. Niet pas handelen wanneer calamiteiten zich voordoen, maar vroegtijdig gezinnen en kinderen ondersteunen zodat problemen niet escaleren. Preventie vormt de kern, niet de uitzondering.

Het huidige stelsel is opgebouwd rond grote instellingen met wettelijke taken. JB Noord is daar een voorbeeld van, maar hetzelfde geldt voor de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis. Deze organisaties hebben formeel de centrale positie, terwijl gemeenten verantwoordelijk zijn voor de financiering en voor het waarborgen van de kwaliteit. In de praktijk blijkt die verdeling niet te werken. Gemeenten hebben nauwelijks grip op het handelen van instellingen,

terwijl ouders zich in de procedures machteloos en verloren voelen. De toekomst vraagt om een verschuiving van dit zwaartepunt. Instellingen verliezen hun centrale rol. Gemeenten en samenwerkingsverbanden van gemeenten nemen hun wettelijke verantwoordelijkheid weer serieus en organiseren de jeugdbescherming dicht bij huis. Niet door zelf nieuwe instituten te bouwen, maar door de taak opnieuw te verankeren in de gemeenschap: in lokale teams, in samenlevingsverbanden, in netwerken waar gezinnen al deel van uitmaken.

Dat betekent dat jeugdbescherming niet langer een domein is dat op afstand plaatsvindt, maar een gezamenlijke opgave van scholen, huisartsen, wijkteams, buurtverenigingen, sportverenigingen, jeugdwerk en lokale overheid. Het onderwijs krijgt daarin een bredere opdracht: niet alleen cognitieve kennisoverdracht, maar ook de psychologische, sociale en emotionele ontwikkeling van kinderen. Scholen worden zo volwaardige partners in het versterken van veerkracht en het voorkomen van problemen. In Veendam blijkt dit concreet: basisscholen en huisartsenpraktijken hebben wekelijks een behandelaar in huis, zodat hulp dichtbij en snel beschikbaar is. Lichte problemen worden vaak in enkele gesprekken opgelost, zware gevallen krijgen een verklarende analyse en structurele aanpak. Professionals krijgen de opdracht om samen met gezinnen oplossingen te vinden, met de rechter als laatste vangnet, maar niet als routineuze schakel in een bureaucratisch proces. In de nieuwe ordening nemen gemeenten hun verantwoordelijkheid weer volledig op zich. Dat vraagt politieke moed en bestuurlijke inzet, want het betekent dat zij niet langer achter instellingen kunnen schuilen. Gemeenteraden verhouden zich actief tot de verhalen van ouders, tot signalen uit de samenleving, en tot de vraag of kinderen daadwerkelijk veilig opgroeien.

De gemeente is het bestuursniveau dat het dichtst bij gezinnen staat. Zij heeft toegang tot de kennis van scholen, huisartsen, buurtwerkers, sportverenigingen, kerken en moskeeën. In dat netwerk wordt jeugdbescherming beter ingebed dan in een regionale instelling die op afstand beslissingen neemt. Gemeenten zorgen ervoor dat beslissingen niet worden genomen in een gesloten bureaucratie, maar in dialoog met gezinnen en hun omgeving. Dat betekent niet dat elke gemeente het alleen hoeft te doen. Regionale samenwerking blijft nodig voor expertise, voor opvang van pieken in de vraag, en voor het waarborgen van kwaliteit. Maar het uitgangspunt verandert: niet de instelling, maar de gemeente en de gemeenschap vormen het middelpunt.

Het herstel van de jeugdbescherming komt niet alleen uit politiek-bestuurlijke keuzes. Het vraagt ook om het opnieuw verankeren van zorg en bescherming in de verbanden waarin gezinnen zelf leven. Ouders en kinderen zijn geen

losstaande individuen die toevallig cliënt worden van een instelling; zij maken deel uit van families, buurten, scholen, verenigingen, geloofsgemeenschappen. In veel verhalen vertellen ouders dat zij zich geïsoleerd voelen zodra de jeugdbescherming binnenkomt. Hun netwerk wordt niet gezien, hun steunbronnen worden genegeerd, hun sociale omgeving wordt buiten spel gezet. Dat isolement vergroot de machteloosheid en verkleint de kans op duurzame oplossingen. De toekomst vraagt om het tegenovergestelde: erkenning van die verbanden. Jeugdbescherming wordt iets wat samen met het netwerk van het gezin wordt vormgegeven. Dat betekent dat grootouders, ooms en tantes, burens, vrienden en docenten een rol kunnen spelen, mits zij dat willen en mits de veiligheid het toelaat. Het betekent dat professionals zich niet langer opstellen als autoritaire beslissers, maar als begeleiders die samen zoeken naar oplossingen.

De rode draad door de verhalen van ouders is het verlies van regie. Beslissingen worden over hun hoofden genomen, hun stem verdwijnt uit dossiers, hun correcties worden niet serieus genomen. Kinderen ervaren hetzelfde: hun mening wordt vaak geneutraliseerd of in stereotype taal weergegeven. In de nieuwe ordening staat eigen regie centraal. Dat betekent dat ouders en kinderen niet alleen worden gehoord, maar daadwerkelijk invloed hebben op de besluiten die over hun leven gaan. Zoals in Veendam zichtbaar is: ouders en kinderen krijgen direct toegang tot professionals, zonder wachtlijsten, en zoeken samen met deskundigen naar een passende oplossing. Professionals en gezinnen staan samen aan het roer: beslissingen worden in gelijkwaardigheid genomen, waarbij zowel vakdeskundigheid als ervaringskennis bepalend zijn. Dit vraagt een cultuur waarin professionals niet boven, maar naast ouders en kinderen staan. Participatie is geen procedureel vinkje, maar een uitgangspunt dat door alle professionals wordt gedeeld. Ouders krijgen recht op inzage en correctie van dossiers die ook werkelijk effect hebben. Kinderen krijgen recht op een gesprek dat niet wordt vastgelegd in clichés, maar in hun eigen woorden.

De verhalen van ouders laten ook zien hoe groot de kloof is tussen formele rechten en feitelijke praktijk. Op papier zijn die rechten stevig verankerd: in de Jeugdwet, het Burgerlijk Wetboek, de Algemene wet bestuursrecht, het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens en het VN-Kinderrechtenverdrag. In de praktijk merken ouders daar weinig van. De nieuwe ordening moet deze kloof dichten. Rechtsbescherming krijgt een zichtbare en toegankelijke vorm. Ouders en kinderen krijgen laagdrempelige mogelijkheden om hun rechten te effectueren. Klachtenprocedures worden vervangen door onafhankelijke toetsing die bindende kracht heeft. Toezichtorganen handhaven daadwerkelijk en laten overtredingen niet langer zonder gevolg. Rechters blijven beschikbaar als

onafhankelijke toets, maar krijgen betrouwbare en volledige informatie, niet de fragmenten die instellingen nu vaak aanleveren.

Geen enkele hervorming slaagt zonder een fundamentele omslag in cultuur. Het probleem bij JB Noord is niet alleen een tekort aan personeel of middelen, maar vooral de manier van bejegening: de toon, de houding, de vanzelfsprekendheid waarmee ouders en kinderen worden buitengesloten. De nieuwe jeugdbescherming functioneert alleen als respect, luisteren en samenwerking de norm worden. Dat vraagt een ander type professional: niet een dossierbeheerder of een controleur, maar iemand die nabijheid biedt, die een relatie aangaat, die bereid is samen te zoeken naar oplossingen. Dat betekent ook dat de jeugdbescherming zich ontwikkelt tot een lerend systeem: met een gezamenlijke kennisagenda die aansluit bij vragen uit de praktijk, een transparante data-infrastructuur die laat zien wat werkt en wat niet, en een sector breed opleidingsprogramma dat professionals voortdurend toerust met actuele inzichten. Ook hier geeft Veendam richting: door in te zetten op systematisch leren, normaliseren van alledaagse opvoedproblemen en het verminderen van bureaucratische rapportagelast, ontstaat ruimte voor innovatie en verbetering. Het vraagt ook om een andere vorm van opleiding en begeleiding, waarin empathie, dialoog en rechtsstatelijke waarden centraal staan.

De verhalen van ouders laten zien hoe diep het vertrouwen is geschaad. Het herstellen daarvan vraagt meer dan kleine aanpassingen. Het vraagt een nieuwe horizon voor de toekomst van de jeugdbescherming: een stelsel waarin instellingen als JB Noord niet langer de centrale positie innemen, gemeenten hun verantwoordelijkheid als dragers van jeugdbescherming waarmaken, communities en samenlevingsverbanden opnieuw erkend en betrokken worden, ouders en kinderen hun stem en hun rechten werkelijk kunnen laten gelden, de rechtsstaat niet alleen op papier maar ook in de praktijk bescherming biedt, en bovenal een cultuur waarin respect en nabijheid de kern vormen. Investeringsmoeten daarbij gericht zijn op interventies waarvan bewezen is dat ze werken. Zulke interventies leveren niet alleen meer welzijn voor gezinnen op, maar ook aanzienlijke maatschappelijke baten: minder uitval, minder zorgkosten en een veerkrachtiger samenleving. Elke euro die hier wordt ingezet, betaalt zich meervoudig terug.

Deze toekomst is geen utopie. Zij sluit aan bij de oorspronkelijke bedoeling van de decentralisatie: zorg en bescherming dicht bij gezinnen organiseren, in hun eigen omgeving, met hun eigen netwerken. Die bedoeling raakt de afgelopen jaren uit beeld door de groei van instellingen en bureaucratie. Het is tijd om dat kompas terug te vinden. De conclusie van dit onderzoek luidt dat hervorming niet

alleen noodzakelijk maar ook mogelijk is. Ouders en kinderen laten zien wat er misgaat. Rechters, toezichthouders en zelfs een ministerie bevestigen hun ervaringen. Het is nu aan gemeenten, politiek en samenleving om de stap te zetten: weg van instellingen die zich loszingen, op weg naar een jeugdbescherming die werkelijk beschermt.

Deel 1

Fundament en aanpak

1. Inleiding

1.1 Achtergrond en aanleiding

In Nederland rust de jeugdbescherming op de belofte dat kinderen veilig kunnen opgroeien en dat ouders, waar nodig, steun en correctie krijgen in de opvoeding. Die belofte staat echter onder druk. Steeds vaker klinkt de roep dat de praktijk tekortschiet en dat gezinnen zich niet gehoord of gesteund voelen.

Jeugdbescherming Noord (JB Noord) speelt hierin een centrale rol. Als regionale uitvoeringsorganisatie mag JB Noord haar wettelijke taakopdracht alleen uitvoeren wanneer zij door de overheid is gecertificeerd. Om die reden worden dergelijke organisaties aangeduid als *gecertificeerde instellingen* (GI). Het Keurmerkinstituut (KMI) versterkt en toetst de certificering periodiek.

De aanleiding voor dit onderzoek ligt in een jarenlange opeenstapeling van signalen: ouders, grootouders en andere betrokkenen die zich miskend en buitengesloten voelen in hun contact met JB Noord, het intrekken van de certificering door het KMI, kritische uitspraken van rechters van de Rechtbank Noord-Nederland en het Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden, en het gezamenlijke rapport van de Inspecties Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) en Justitie en Veiligheid (IJ&V).

De verhalen van jongeren en ouders laten niet alleen pijnlijke incidenten zien maar maken ook structurele patronen zichtbaar: afspraken die niet worden nagekomen, communicatie die als leeg of autoritair wordt ervaren, en een systeem waarin ouders het gevoel hebben dat hun stem geen waarde heeft. Deze ervaringen worden bevestigd en versterkt door rechterlijke uitspraken, het intrekken van de certificering, inspectierapporten en talloze publicaties in de regionale en landelijke media.

1.2 Doel en relevantie van het onderzoek

Het doel van dit onderzoek is om via de ervaringen van ouders inzicht te krijgen in de werking van de jeugdbescherming. Niet alleen de feitelijke gang van zaken in de trajecten staat centraal, maar vooral hoe ouders deze beleven: welke emoties het oproept, welke betekenissen zij eraan geven en hoe zij terugkijken op de rol van de instelling.

De relevantie van dit onderzoek is tweeledig. Enerzijds gaat het om

waarheidsvinding en maatschappelijke betekenis: zichtbaar maken wat er werkelijk weer niet in de jeugdbescherming en hoe dit door ouders wordt beleefd. Daarmee wordt duidelijk hoe beleid en uitvoering elkaar raken in de levens van gezinnen. Anderzijds is het onderzoek normatief en toekomstgericht, omdat het laat zien wat er op het spel staat. Kinderen zijn ons meest kostbare goed; hun veiligheid en welzijn worden direct beïnvloed door de kwaliteit van de samenwerking tussen ouders en jeugdbescherming.

1.3 Initiatiefnemers en onderzoeksopdracht

Dit onderzoek is uitgevoerd op initiatief van vier politieke partijen in Drenthe en Groningen. De aanleiding voor deze opdracht was de groeiende behoefte om de signalen van ouders niet langer als losse incidenten te beschouwen, maar te onderzoeken op hun bredere betekenis.

De initiatiefnemers hebben het belang van een onafhankelijke aanpak nadrukkelijk benadrukt. De initiatiefnemers hebben het onderzoek bij een team neergelegd dat op afstand van zowel Jeugdbescherming Noord als de gemeentelijke uitvoeringspraktijk opereert. Zo waarborgen zij dat ouders vrijuit kunnen spreken, zonder angst dat hun inbreng gevolgen heeft voor lopende trajecten.

De opdracht formuleert drie kerncriteria:

Onafhankelijkheid – het onderzoek dient buiten de invloed van uitvoerende instellingen en lopende casusposities te staan.

Zorgvuldigheid – ouders moeten de garantie hebben dat hun verhalen correct en met respect zouden worden weergegeven.

Methodische verantwoording – de analyse moet transparant en navolgbaar zijn, zodat bevindingen toetsbaar en bruikbaar zijn voor beleid, toezicht en rechtspraak.

Met deze onderzoeksopdracht willen de initiatiefnemers de stemmen van ouders en kinderen recht doen en zo bijdragen aan een bredere reflectie op de kwaliteit en legitimiteit van de jeugdbescherming.

1.4 Opzet van het onderzoek

Een analysekader dat bestaat uit zeven centrale vragen vormt de kern van dit onderzoek. Deze vragen zijn niet vooraf vastgesteld, maar zijn ontstaan tijdens de analyse van de gesprekken. Daarmee vormen ze een instrument om orde en

richting te brengen in de veelheid aan ervaringen die ouders en grootouders hebben gedeeld.

De vragen zijn opgebouwd als een beweging van concreet naar abstract. Eerst worden de gesprekken gereconstrueerd in termen van feiten en gebeurtenissen. Vervolgens verschuift de aandacht naar de emotionele ervaring van ouders, en daarna naar de betekenis die zij aan hun ervaringen geven. Pas daarna volgt de verbreding: wat leren we hieruit over de werkwijze en houding van JB Noord, wat is de invloed op het leven van ouders en kinderen, hoe ervaren zij het proces en de communicatie met professionals, en welke handelingswijzen ontwikkelen zij zelf om met de situatie om te gaan?

Het uiteindelijke analysekader bestaat uit de volgende zeven vragen:

1. Wat zijn de belangrijkste feiten en gebeurtenissen in dit gesprek?
2. Welke emoties worden ervaren en hoe worden die verwoord?
3. Welke betekenis geven ouders aan hun ervaringen?
4. Wat leren we hieruit over de werkwijze en houding van JB Noord, en hoe functioneren andere betrokken instituties?
5. Wat is de invloed op het leven van de ouder en de kinderen, nu en in de toekomst?
6. Hoe ervaren ouders het proces en de communicatie met professionals?
7. Welke handelingsstrategieën en vormen van veerkracht gebruiken ouders zelf?

Deze gelaagde benadering maakt het mogelijk om de verhalen recht te doen in hun volle complexiteit. De stemmen van ouders worden niet gereduceerd tot losse incidenten, maar geplaatst in een bredere samenhang van emoties, betekenissen, institutionele patronen en persoonlijke strategieën.

Naast deze vragen worden nog twee aanvullende perspectieven belicht. Allereerst volgt een overzicht van structurele tekortkomingen bij JB Noord, waarin de terugkerende patronen systematisch worden benoemd. Vervolgens wordt gekeken naar andere betrokken instituties, zoals rechtbanken, de Raad voor de Kinderbescherming en Veilig Thuis, om te laten zien hoe gezinnen in een netwerk van instanties klem kunnen raken.

Het onderzoek volgt daarmee een dubbele beweging: van het persoonlijke naar het structurele, en van emoties naar betekenisaders en institutionele cultuur. Het eindigt met een reflectie op de vraag wat deze verhalen ons leren over de

toekomst van de jeugdbescherming, en met een oproep om werkelijk te luisteren naar de stemmen van ouders en kinderen.

1.5 Aanpak van het onderzoek

Voor de analyse is gekozen voor een inductieve methode, geïnspireerd door de *grounded theory* benadering van Glaser en Strauss (1967). In plaats van te vertrekken vanuit een vooraf bepaald theoretisch kader of vastgelegde categorieën, hebben wij de thema's en dimensies laten opkomen uit het materiaal zelf. Door de gesprekken systematisch te coderen en steeds opnieuw te vergelijken, ontstonden terugkerende patronen. Deze patronen hebben wij vervolgens samengebracht in een analysekader van zeven kernvragen.

Deze inductieve aanpak heeft als voordeel dat wij nauw aansluiten bij de taal, ervaringen en betekenissen van de respondenten zelf. Het kader is dus niet extern opgelegd, maar “van binnenuit” gegroeid uit de verhalen. Daarmee behouden we de rijkdom en authenticiteit van wat ouders naar voren brengen.

De basis van dit onderzoek wordt gevormd door 150 casussen. Elke casus vertelt het verhaal van één gezin of ouder. De casussen zijn rijk aan detail en geven niet alleen inzicht in feitelijke gebeurtenissen, maar vooral in de emotionele en normatieve beleving daarvan.

Door de casussen te analyseren als afzonderlijke bouwstenen en vervolgens te vergelijken, konden we patronen zichtbaar maken die verder gaan dan het individuele verhaal. Tegelijkertijd blijven de casussen ook als verhaal herkenbaar: zij laten zien hoe beleid en praktijk samenkomen in het concrete leven van ouders en kinderen. In die spanning – tussen het individuele en het structurele – ligt de kracht van dit onderzoek.

Deel 2

De verhalen in hun lagen

2. Feiten en gebeurtenissen

2.1 Reconstructie van de casussen

Dit onderzoek is gebaseerd op gesprekken en casusbeschrijvingen die voortkomen uit meldingen bij het Meldpunt JB Noord. In elk gesprek, iedere casus en elk verslag komen meerdere lagen samen: persoonlijke ervaringen, feitelijke gebeurtenissen en reflecties op de betekenis daarvan. Wat hier volgt is een doorlopend verhaal met tussenkoppen, bedoeld om een eerste indruk te geven van de inhoud van deze gesprekken. Het is nadrukkelijk nog geen diepgravende analyse, maar een narratief overzicht dat de lezer laat kennismaken met de stemmen en verhalen.

Een onverwacht begin

Ouders vertellen over hun eerste confrontatie met jeugdbescherming. Vaak begint het met een melding of een telefoontje, soms onaangekondigd. Het gevoel dat ‘het ineens begon’ komt telkens terug. En soms ook gewoon zonder grondslag of uitleg. Een moeder zegt: *“Ik kreeg een brief dat er een onderzoek was gestart. Ik wist niet eens waarvan ik beschuldigd werd.”* Een ander: *“Ze belden, en ineens stond er iemand voor de deur.”* De start van het traject voelt als een schok: onverwacht, onduidelijk en beladen met angst. In enkele gesprekken komt naar voren dat de start niet altijd volkomen onverwacht is, maar soms een aanloop kent via school, huisarts of wijkteam.

Niet gehoord of niet geloofd

Daarna volgen maanden van gesprekken, huisbezoeken, rapporten en rechtszittingen. Ouders voelen zich vaak buitengesloten bij beslissingen. Een vader: *“Ik moest elke week mijn verhaal opnieuw doen. Maar in de verslagen stond steeds hetzelfde, alsof mijn woorden niets toevoegden.”* Een moeder: *“Ze schrijven dingen op die nooit zijn gezegd. Als ik er wat van zeg, dan ben ik ‘lastig’.”* Dit patroon van niet gehoord of niet geloofd worden keert terug in bijna alle gesprekken. In een enkel geval is te horen: *“Jeugdbeschermers zeiden letterlijk: ‘Wij doen niet aan waarheidsvinding’.”* Een indrukwekkende brief van een 11-jarig meisje waarin zij haar uiterst moeilijke situatie met concrete observaties beschrijft – later zonder meer als correct beoordeeld –, wordt weggezet met de kwalificaties ‘trauma’ en ‘onbetrouwbaar’.

Het gemis van contact

Omgangsregelingen komen veelvuldig ter sprake, vooral het gegeven dat zij niet worden nageleefd. Ouders vertellen dat contact met hun kinderen soms wordt uitgesteld, beperkt of stopgezet, ook als een rechter heeft bepaald dat er contact moet zijn. Een vader herinnert zich: *“De rechter zei dat ik mijn dochter mocht zien. Toch gebeurde er maanden niets. Ik belde, ik mailde, maar kreeg geen antwoord.”* Het gemis aan contact is een terugkerend en diep pijnlijk thema.

Professionals en wisselingen

Een ander belangrijk thema is de rol van de professionals. Ouders ervaren de medewerkers vaak als wisselend, niet altijd goed geïnformeerd, en soms ronduit autoritair. Een moeder vertelt: *“Elke paar maanden kreeg ik iemand anders. Ik moest steeds opnieuw uitleggen wie ik was en wat er speelde.”* En dan de soms autoritaire bejegening. Een vader: *“De gezinsvoogd zei letterlijk: ‘U hoeft hier niet over na te denken, wij beslissen.’”* Het gevoel van machteloosheid is groot.

Angst en wantrouwen

Naast boosheid en onmacht zijn er ook verhalen van wantrouwen en angst. Ouders beschrijven hoe ze zich voortdurend moeten verantwoorden en bang zijn dat hun woorden tegen hen gebruikt gaan worden. Een moeder zegt: *“Ik durfde op een gegeven moment niet meer eerlijk te zijn, bang dat ze dat zouden gebruiken om mijn kinderen weg te halen.”*

Kleine momenten van menselijkheid

Toch zijn er ook momenten van hoop en kleine gebaren van menselijkheid. Een moeder vertelt: *“Er was één gezinsvoogd die mij gewoon vroeg hoe het écht met mij ging. Dat heeft nog nooit iemand gedaan. Dat vergeet ik nooit meer.”* Zulke momenten laten zien hoe groot het verschil kan zijn tussen kille bureaucratie en persoonlijke aandacht.

Klachten die niets opleveren

In de gesprekken komt naar voren dat klachtenprocedures weinig vertrouwen geven. Ouders hebben vaak wel geklaagd, maar krijgen het gevoel dat hun klacht niets uithaalt. Een vader: *“Ik kreeg een brief terug waarin stond dat mijn klacht niet gegrond was. Punt. Er werd niets uitgelegd.”* Formeel worden de regels netjes gevolgd: de klacht wordt geregistreerd, besproken en administratief afgehandeld, of wegens procedurele tekortkomingen niet-ontvankelijk verklaard.

Maar materieel blijft de kern buiten beeld: de klacht gaat over een situatie waarin een gezin of kinderen zich bevinden, terwijl de organisatie zich verdedigt door te verwijzen naar procedures. Sommige ouders zoeken daarom hun recht bij de rechter of de ombudsman, maar dat vergt vaak een enorme inspanning.

Een gezamenlijke ervaring

De verhalen schetsen samen een beeld van een traject dat ingrijpend is en dat diepe, onuitwisbare sporen nalaat in het leven van ouders en kinderen. Het gaat om meer dan praktische beslissingen: het gaat om relaties, vertrouwen, en de ervaring gehoord en erkend te worden. Voor de ouders zijn dit geen abstracte procedures, maar dagelijkse realiteit – waarin de aanwezigheid of afwezigheid van hun kinderen centraal staat.

Dit narratief overzicht laat zien hoe uiteenlopende situaties telkens terugvoeren naar een aantal kernervaringen: het onverwachte begin, het niet gehoord worden, het verlies van contact met kinderen, wisselende professionals, autoritaire bejegening en moeizame klachtenprocedures. Deze eerste kennismaking vormt de basis voor het overzicht en de thematische patronen die in de volgende paragraaf worden uitgewerkt.

2.2 Overzicht van thematische patronen

De narratieve verkenning laat zien hoe uiteenlopende ervaringen telkens terugvoeren naar enkele terugkerende patronen. Het gaat niet om losse incidenten, maar om structurele ervaringen die in meerdere gesprekken worden bevestigd.

Een onverwachte start

In veel van de casussen vertellen ouders dat zij volledig worden overvallen door de eerste confrontatie met jeugdbescherming. Een melding of telefoontje komt zonder aankondiging, vaak inhoudelijk onduidelijk, soms gevolgd door een huisbezoek of brief waarin staat dat een onderzoek al is gestart. Deze onverwachte ingangen maken dat ouders vanaf het begin met een gevoel van onveiligheid en wantrouwen in het traject stappen.

Niet gehoord of niet geloofd

In veel casussen wordt expliciet benoemd dat ouders en kinderen het gevoel hebben niet gehoord of geloofd te worden. Hun inbreng wordt genegeerd,

verdraaid of gebagatelliseerd. Verslagen bevatten uitspraken die zij nooit hebben gedaan, correcties worden niet verwerkt en hun inbreng in gezinsplannen krijgt nauwelijks aandacht. Dit patroon is in bijna alle casussen aanwezig en vormt een van de meest basale ervaringen. Het lijkt een systematische ‘neutralisering van ouder- en kinderwoorden’.

Gemis van contact

Het verlies of de beperking van contact met kinderen wordt in de meeste casussen benoemd. Ouders vertellen hoe omgangsregelingen niet worden nageleefd of steeds opnieuw worden uitgesteld. Zelfs uitspraken van rechters bieden niet altijd een garantie. Soms is ook sprake van tegenstrijdige beslissingen. Zo mag een vader zijn kinderen twee weken mee op vakantie nemen, maar krijgt normaal slechts vier dagen per maand omgang. Voor ouders stapelen verlieservaringen zich op elk gemist moment met voelt als een nieuwe wond.

Wisselingen van professionals

Vrijwel alle casussen bevatten voorbeelden van frequente wisselingen van jeugdbeschermers of periodes waarin ouders maandenlang zonder vaste contactpersoon zitten. Ouders moeten hun verhaal telkens opnieuw vertellen en krijgen de indruk dat dossiers niet worden overgedragen of onvolledig worden bijgehouden. Het versterkt het gevoel dat hun situatie niet serieus wordt genomen en dat continuïteit ontbreekt. Dat tast het vertrouwen in de legitimiteit van de begeleiding aan.

Autoritaire bejegening

In een aantal casussen wordt expliciet gesproken over momenten van autoritaire of kleinerende bejegening. Ouders voelen zich genegeerd in gesprekken, soms letterlijk buitengesloten of aangesproken op een toon die zij als vernederend ervaren. Hoewel dit thema minder vaak voorkomt dan bijvoorbeeld gemis van contact of niet gehoord worden, heeft het een bijzonder grote emotionele impact. Autoritaire bejegening beperkt zich niet tot toon of houding, maar functioneert ook als machtsuitoefening: ouders krijgen geen ruimte om eigen oplossingen te zoeken.

Klachten die niets opleveren

Ouders dienen ook klachten in, vaak zorgvuldig onderbouwd met documenten. Toch ervaren zij vrijwel unaniem dat deze procedures weinig tot geen effect hebben. Soms krijgen zij alleen een korte terugkoppeling ('niet gegrond'), soms wordt een excuus aangeboden zonder dat er structureel iets verbetert. Voor ouders versterkt dit het gevoel van machteloosheid en bevestigt het de ervaring dat hun stem geen gewicht heeft. Klachtenprocedures functioneren eerder als legitimerend ritueel ter bescherming van eigen belangen, in plaats van als corrigerend mechanisme.

Samenvatting

Wanneer we de meldingen en gesprekken naast elkaar leggen, ontstaat een consistent beeld. Ouders ervaren hun traject bij JB Noord als een opeenvolging van onzekerheid, gemis en buitensluiting. Zij worden niet alleen verrast door onverwachte ingangen, maar ook door de onduidelijkheid van de grondslag van maatregelen. Contact met kinderen wordt beperkt of vertraagd, vaak op een wijze die willekeurig of tegenstrijdig aanvoelt. Wisselingen van professionals zijn niet incidenteel maar structureel, en soms zeer omvangrijk (één ouder heeft in acht jaar tijd met vijftig verschillende hulpverleners te maken). Pogingen om zich te verweren via klachtenprocedures leveren zelden resultaat op; soms volgt helemaal geen reactie, soms wordt een klacht wel gegrond verklaard maar zonder concrete opvolging.

De rode draad is dat ouders – en soms ook kinderen zelf – hun stem onvoldoende terugzien in het proces en dat hun rol structureel wordt gemarginaliseerd. Dit overzicht laat zien dat de verhalen niet slechts persoonlijke anekdotes zijn, maar uitdrukking geven aan terugkerende patronen die voor veel gezinnen herkenbaar zijn. Daarmee vormt dit hoofdstuk de basis voor de volgende stap in de analyse: de emoties die deze ervaringen oproepen.

3. Emoties in de verhalen

3.1 Emoties als spiegel van de werkelijkheid

In het voorgaande hoofdstuk hebben we de situaties en patronen in kaart gebracht die ouders en kinderen tegenkomen in hun traject met de jeugdbescherming. Terugkerende thema's zijn onder meer het onverwachte begin van een maatregel, het niet gehoord of geloofd worden, het verlies van contact met kinderen, autoritaire bejegening, klachtenprocedures die geen uitkomst bieden, en een voortdurend gevoel van onzekerheid en dreiging.

Achter deze thematische beschrijvingen ligt een diepere laag besloten: de emotionele ervaring van de betrokkenen. Wat zich op het eerste gezicht aandient als een feitelijke situatie – een gemiste afspraak, een niet uitgevoerde uitspraak, een onverwachte interventie – blijkt tegelijk een emotioneel geladen gebeurtenis te zijn, die gevoelens oproept van boosheid, machteloosheid, verdriet, angst, wantrouwen of vernedering. Deze emoties vormen de primaire respons van ouders en kinderen op hun ervaringen en kleuren de manier waarop zij de gehele gang van zaken beleven.

In dit hoofdstuk richten we ons op deze emotionele dimensie. Daarmee verschuift het perspectief van een beschrijving van gebeurtenissen naar een analyse van wat die gebeurtenissen met mensen doen.

3.2 De zes kernemoties

Uit de gesprekken komen zes emoties steeds opnieuw naar voren. Zij vormen samen het fundament van de emotionele ervaring in de casussen:

1. *Onmacht* – het gevoel buitenspel te staan, geen enkele grip te hebben op beslissingen of verloop van het traject.
2. *Wantrouwen* – de ervaring dat men niet wordt geloofd, dat woorden en argumenten geen gewicht hebben bij professionals.
3. *Vernedering* – situaties waarin de eigen waardigheid als ouder expliciet wordt aangetast, bijvoorbeeld door autoritaire of kleinerende bejegening.
4. *Boosheid en frustratie* – directe woede en irritatie over afspraken die niet worden nagekomen, over het gevoel misleid of genegeerd te worden.
5. *Angst* – vrees voor het verlies van kinderen, voor onverwachte ingrepen of voor verdere escalatie.

6. *Verdriet en pijn* – gevoelens van verlies, gemis, emotionele uitputting en neerslachtigheid.

Deze zes emoties keren in wisselende combinaties terug in alle casussen. Zij vormen het emotionele spectrum waarbinnen ouders en kinderen hun ervaringen plaatsen. In de volgende paragrafen werken we per casus en per situatie uit hoe deze emoties tot stand komen, hoe vaak zij voorkomen en wat dit zegt over de beleving van jeugdbescherming.

3.3 Kwantitatieve patronen

Om een beeld te krijgen van de breedte van de emotionele belasting, is per casus geïnterviewd welke emoties expliciet of impliciet aanwezig zijn. De verwachting was dat dit een tabel zou opleveren. Maar een tabel is niet nodig. De analyse maakt duidelijk dat alle zes de kernemoties universeel in de casussen voorkomen. Ter illustratie drie casussen nader uitgewerkt analyses.

Casus 1: vader, drie jaar geen omgang, twee jaar niks gedaan

- *onmacht*: vader beschrijft dat hij ondanks een rechterlijke uitspraak twee jaar lang geen plan of actie ziet van JB Noord;
- *boosheid/frustratie*: frustratie over het eindeloos wachten en dat toezeggingen telkens niet worden nagekomen;
- *wantrouwen*: diep wantrouwen richting JB Noord wegens het niet nakomen van beloften en het verdraaien van informatie;
- *verdriet/pijn*: verdriet om verlieservaringen en moe gestreden zijn;
- *vernedering*: gekleineerd voelen omdat zijn zorgen niet serieus genomen worden.

Casus 2: moeder, vier kinderen, misbruikvader, OTS onder JB Noord

- *onmacht*: moeder kan haar gezag niet uitvoeren, vader overrulet afspraken waarbij JB Noord niet ingrijpt;
- *boosheid/frustratie*: woede omdat dat vader afspraken structureel schendt en JB Noord geen regie voert;
- *wantrouwen*: wantrouwen richting JB Noord die de rechter met onjuiste of onvolledige informatie voedt (“Voor de rechter lijkt het alsof ik een moeilijk mens ben.”);
- *verdriet/pijn*: om verlies van haar dochter aan de vader en zorgen om ontspoord gedrag;
- *vernedering*: weggezet als ‘lastige moeder’ en haar inbreng structureel wordt genegeerd.

Casus 3: vader, acht jaar strijdt met JB Noord, 50 hulpverleners

- *onmacht*: “Wij doen niet aan waarheidsvinding.” – gevoel volledig buitenspel te staan;
- *boosheid/frustratie*: frustratie over willekeurige omgangsregelingen en klachten die verdwijnen;
- *wantrouwen*: wantrouwen richting JB Noord en klachtenprocedure die niets opleveren;
- *verdriet/pijn*: verdriet over het gemis van contact en de langdurige strijd;
- *vernedering*: klacht mondeling afgehandeld, niet op papier; ervaren als kleinering.

Deze schets van drie uiteenlopende situaties laat zien dat de ervaringen van ouders met JB Noord volgens hetzelfde patroon verlopen. In alle drie de casussen is de link met JB Noord evident en concreet: de organisatie is rechtstreeks betrokken bij beslissingen, rapportages en trajecten. Opvallend is dat in al deze verschillende omstandigheden telkens dezelfde zes kernemoties terugkomen. Dat maakt duidelijk dat deze emoties niet incidenteel of puur persoonlijk van aard zijn, maar veeleer de uitdrukking vormen van een structureel patroon in de manier waarop gezinnen hun contact met JB Noord ervaren.

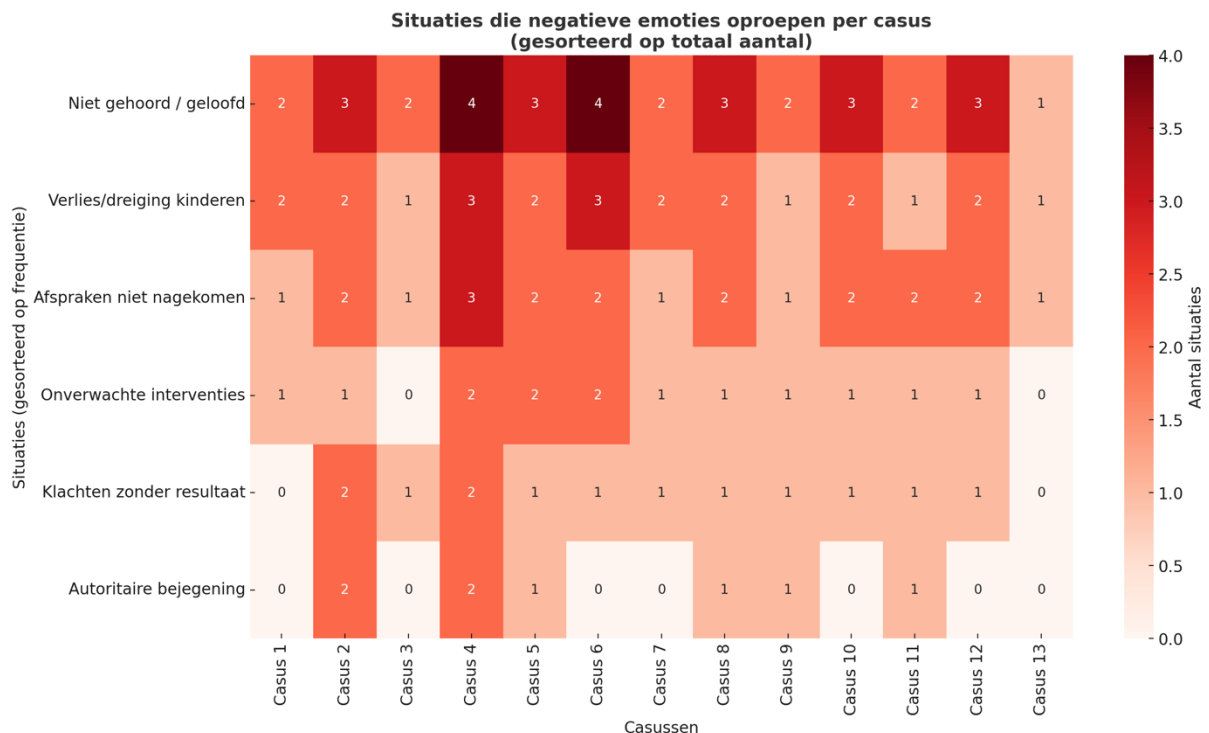
Wat de tabel níet laat zien, is hoe vaak die emoties binnen een gesprek terugkeren en in welke situaties zij telkens worden opgeroepen.

3.4 Van breedte naar diepte: intensiteit en situaties

Voor die verdieping is een heatmap van belang. Deze visualisatie verschuift de aandacht van louter aanwezigheid naar intensiteit en herhaling. Het gaat dus niet alleen om de vraag óf een emotie in een casus voorkomt, maar ook hoe vaak de onderliggende situaties zijn benoemd. Om dit nader te onderzoeken hebben we dertien aselect gekozen uitgebreidere gesprekken geanalyseerd. Daarbij is gekeken naar de frequentie waarmee specifieke emoties in het gesprek naar voren komen. Het resultaat van die analyse is weergegeven in de onderstaande heatmap.

Zo wordt duidelijk dat sommige emoties in vrijwel elk gesprek meerdere keren terugkeren (bijvoorbeeld onmacht door steeds opnieuw niet gehoord te worden), terwijl andere emoties meer incidenteel optreden maar desondanks een grote emotionele impact hebben (zoals vernedering bij autoritaire bejegening).

Met andere woorden: waar de tabel een breedtebeeld geeft van de spreiding van emoties over de casussen, laat de heatmap het dieptebeeld zien van de intensiteit en frequentie.

De volgende stap is het leggen van de koppeling tussen emoties en de concrete situaties die ze oproepen. Daarvoor dient de kruistabel. Die laat zien welke gebeurtenissen systematisch samenhangen met welke emoties.

	Onmacht	Boosheid/fru	Wantrouwen	Angst	Verdriet/pijn	Vernedering
Niet gehoord	34	34	34	0	0	0
Verlies/dreiging	23	0	0	23	23	0
Afspraken	0	20	20	0	20	0
Onverwachte	10	10	0	10	0	0
Klachten	10	10	0	0	0	0
Autoritair	0	6	0	0	0	6

Zo wordt duidelijk dat emoties niet willekeurig ontstaan, maar telkens terug te voeren zijn op herkenbare aanleidingen. Het niet gehoord of geloofd worden hangt structureel samen met gevoelens van onmacht, boosheid en wantrouwen. Het verlies of de dreiging van verlies van kinderen roept naast onmacht ook angst

en verdriet op. Autoritaire bejegening wordt vrijwel zonder uitzondering ervaren als vernedering, vaak in combinatie met boosheid.

De kruistabel slaat zo de brug tussen feitelijke patronen en gebeurtenissen enerzijds, en de emotionele reacties die zij oproepen anderzijds.

3.5 Een tussenconclusie – patronen van emoties

De analyse van de casussen laat zien dat de relatie met JB Noord voor ouders en kinderen in de eerste plaats een bron van negatieve emoties is. Het gaat niet om een enkel incident of een uitzonderlijke ervaring, maar om een breed en terugkerend patroon dat zich door alle verhalen heen laat zien.

Centraal staat het gevoel van onmacht en boosheid, universeel aanwezig in alle casussen. Ouders ervaren keer op keer dat zij geen grip hebben op beslissingen en dat hun stem niet werkelijk telt. Dit gaat vrijwel altijd samen met wantrouwen: de overtuiging dat hun verhaal niet serieus wordt genomen of zelfs actief wordt genegeerd. In veel gevallen wordt dit nog verdiept door verdriet en angst, vooral waar het contact met kinderen wordt beperkt of het verlies van kinderen dreigt. In enkele casussen wordt de emotionele belasting versterkt door ervaringen van vernedering, waarin ouders zich niet alleen genegeerd maar ook als mens gekleineerd voelen.

Deze emoties zijn zo zwaar omdat zij telkens terugkeren in dezelfde situaties: afspraken die niet worden nagekomen, rechterlijke uitspraken die niet worden uitgevoerd, interventies die plotseling en eenzijdig worden opgelegd, klachten die niets opleveren. Daardoor stapelen gevoelens van onmacht en frustratie zich op, en worden zij structureel onderdeel van de relatie die ouders met JB Noord hebben.

Kort gezegd: de interactie met JB Noord roept bij de veel ouders niet gevoelens van steun, veiligheid of erkenning op, maar juist een gevoel van bedreiging, strijd en verlies van vertrouwen. De relatie met de instelling wordt daarmee zelf een bron van emotionele belasting, in plaats van een middel tot bescherming en herstel.

4. De kernemoties nader belicht

In het voorgaande hoofdstuk hebben we een overzicht gegeven van de emoties die zichtbaar worden. Dat overzicht liet zien hoe universeel gevoelens van onmacht en boosheid zijn, hoe wantrouwen en verdriet zich daaraan toevoegen, en hoe angst en vernedering in specifieke situaties een diepe impact hebben. Ook wordt zichtbaar dat deze emoties niet willekeurig optreden, maar telkens verbonden zijn met herkenbare situaties zoals het niet gehoord worden, het niet nakomen van afspraken of autoritaire bejegening.

In dit hoofdstuk maken we de stap van overzicht naar verdieping. We nemen de zes kernemoties die in de gesprekken naar voren komen afzonderlijk onder de loep. Daarbij richten we ons niet alleen op de frequentie waarin zij voorkomen, maar vooral op de manier waarop ouders deze emoties beleven en verwoorden. Zo ontstaat een rijker beeld van wat onmacht, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering concreet betekenen in de dagelijkse werkelijkheid van ouders en kinderen.

Elke emotie wordt in drie stappen belicht. Eerst schetsen we de algemene contouren: hoe vaak de emotie voorkomt en hoe zij zich verhoudt tot andere emoties. Vervolgens koppelen we de emotie aan de concrete situaties waarin zij wordt opgeroepen. Tot slot laten we ouders zelf aan het woord door citaten en casusfragmenten op te nemen, zodat voelbaar wordt hoe intens en persoonlijk deze emoties zijn.

Zo vormt dit hoofdstuk de kern van de emotionele analyse: het laat zien hoe abstracte categorieën veranderen in doorleefde ervaringen. Waar hoofdstuk 3 de breedte van het emotionele landschap zichtbaar maakte, toont dit hoofdstuk de diepte en de intensiteit van de beleving.

4.1 Onmacht als rode draad

Onmacht loopt als een rode draad door de verhalen van ouders. Het is geen vluchtig gevoel, maar een constante aanwezigheid die hun hele traject met JB Noord kleurt. Ouders beschrijven steeds momenten waarop hun stem geen gewicht heeft, afspraken niet worden nagekomen of beslissingen plotseling over hen heen komen.

De eerste confrontatie is vaak al een verlies aan grip. Een ouder vertelt hoe hij onverwacht een brief kreeg over een onderzoek: *“Ik stond aan de kantlijn, vanaf het eerste moment.”* Dat gevoel verdwijnt niet, maar groeit. Ouders proberen invloed uit te oefenen, maar merken dat hun woorden weinig verschil maken.

Een moeder herinnert zich: *“Toen ze zeiden dat ik hem het weekend weer zou zien, wist ik eigenlijk al dat het niet zou gebeuren. Je hoopt, maar diep vanbinnen verwacht je de teleurstelling al.”* Zulke ervaringen keren telkens terug: een telefoontje dat uitblijft, een rapport dat niet afkomt, een nieuwe voogd waardoor alles weer opnieuw moet worden uitgelegd. Op zichzelf lijken het kleine voorvallen, samen vormen ze een keten van machteloosheid.

De herhaling heeft ook lichamelijke gevolgen. Een vader zegt: *“Ik voelde me al zenuwachtig als de telefoon ging. Je weet nooit wat ze nu weer van plan zijn, en je weet ook dat je er niks aan kunt doen.”* Anderen beschrijven slapeloze nachten en voortdurende spanning. Onmacht wordt zo niet alleen psychisch, maar ook fysiek voelbaar.

Soms wordt de machteloosheid stil: ouders houden op met aandringen, omdat ze weten dat het geen zin heeft. *“Ik praatte wel, maar ik wist al dat het niets uitmaakte”*, zegt een moeder. Anderen zoeken houvast in documenteren: *“Ik hield een map bij met alle mails”*, vertelt een vader, *“Niet dat het hielp, maar het gaf me het idee dat ik tenminste iets in handen had.”*

Onmacht vermengt zich met boosheid, wantrouwen en verdriet. Een moeder die herhaaldelijk melding maakte van niet nagekomen omgangsregelingen concludeert: *“Het maakt niet uit wat ik zeg, het verdwijnt gewoon in een zwart gat.”* Een vader verzucht: *“Wat moet ik in godsnaam wel niet gedaan hebben om mijn kinderen slechts vier dagen per maand te mogen zien.”* Voor beiden bevestigt het voortdurende doorschuiven van verantwoordelijkheid tussen instanties dat zij nergens grip op hebben.

De kracht van machteloosheid zit niet in één incident, maar in de voorspelbare herhaling. Ouders verwachten dat toezeggingen worden gebroken, dat afspraken niet doorgaan. Onmacht wordt zo een permanente schaduw over hun leven met en zonder hun kinderen.

Wat zij beschrijven raakt direct aan het verlies van eigen regie. Terwijl in beleid wordt benadrukt dat ouders en kinderen regie moeten houden, ervaren zij juist dat die systematisch wordt weggenomen. Onmacht is daarom niet alleen een emotie, maar de uitdrukking van een fundamenteel verlies: het recht en de mogelijkheid om richting te geven aan de meest intieme relaties in hun leven.

4.2 Boosheid en frustratie – de emotie van verzet

Boosheid is, net als onmacht, vrijwel overal aanwezig in de verhalen van ouders. Zij ontstaat niet zomaar, maar wordt telkens opnieuw gevoed door ervaringen van onrecht en onbetrouwbaarheid: beloften die niet worden nagekomen, klachten die niets opleveren, verwachtingen die steeds weer instorten.

Een vader verwoordt het scherp: *“Alle beloftes zijn niet nagekomen. De rechter is zo boos geweest, maar ze hebben nog niks gedaan. Alles wat ik hun vraag, ja, dat gaan we doen. Er wordt niks gedaan. Helemaal niks.”* In zijn woorden klinkt de kern van de boosheid door: niet alleen teleurstelling over een gemiste afspraak, maar de overtuiging dat beloften betekenisloos zijn.

De triggers zijn herkenbaar: uitblijvende telefoontjes, afgezegde omgangsmomenten, rapporten die nooit verschijnen. Een moeder zegt: *“Hoe vaak mag je belazerd worden?”* Een ander vertelt: *“Elke belofte werd voor mij een trigger om boos te worden, nog voor duidelijk was of ze het zouden nakomen.”* Boosheid wordt zo niet alleen reactie, maar ook anticipatie: het vooruitlopen op de teleurstelling die onvermijdelijk voelt.

Veel ouders ervaren dat hun woede vervolgens tegen hen wordt gebruikt. *“Ik werd kwaad, ja. Maar ik was kwaad omdat ik steeds weer bedonderd werd. En daarna zeiden ze dat ik ‘niet stabiel’ was. Zo werd mijn boosheid bewijs tegen mijzelf”*, aldus een moeder. De emotie krijgt zo een dubbele lading: frustratie over wat gebeurt én frustratie over hoe hun reactie wordt geïnterpreteerd.

Niet alle boosheid uit zich luid. Soms blijft ze stil en onderhuids: *“Ik luisterde nog wel, maar vanbinnen kookte ik”*, zegt een vader. Dit stille koken vreet aan vertrouwen en samenwerking en verandert gesprekken in strijd.

Een casus laat de dynamiek zien: een moeder kreeg meerdere keren te horen dat de omgang met haar dochter zou worden uitgebreid. Steeds weer bereidde ze haar kind daarop voor, en steeds weer ging het niet door. *“Je gaat van hoop naar teleurstelling, keer op keer. Na een tijdje word je gewoon boos op alles en iedereen.”*

Boosheid krijgt zo een normatieve betekenis. *“Ik ben niet zomaar boos”*, zegt een vader, *“ik ben boos omdat zij hun macht misbruiken.”* Woede wordt een oordeel over institutioneel falen.

Samenvattend: boosheid is geen incidentele uitbarsting, maar een houding die voortkomt uit herhaalde ervaringen van onrecht. Ze vergroot de afstand tussen

ouders en instelling en wordt vaak als wapen tegen hen gekeerd. Daarmee is boosheid niet alleen een emotie, maar ook een bevestiging van machteloosheid.

4.3 Wantrouwen – het verlies van het geloof in de betrouwbaarheid en intenties van de jeugdbescherming

Wantrouwen ontstaat niet plotseling, maar groeit uit herhaalde ervaringen. Twee kernervaringen staan centraal: het niet gehoord of geloofd worden en het structureel niet nakomen van afspraken. Samen maken zij dat ouders JB Noord niet langer zien als partner, maar als tegenstander.

Ouders vertellen hoe zij steeds opnieuw hun verhaal doen, vaak met documenten, zonder dat dit enig gewicht heeft. Een moeder zegt: *“Ik kon praten wat ik wilde, maar het voelde alsof ik tegen een muur sprak. Alles was al beslist.”* Hier verandert teleurstelling in de overtuiging dat participatie zinloos is.

Ook gebroken afspraken voeden het wantrouwen. Een vader vertelt: *“Ze zeiden dat er volgende week een gesprek zou zijn. Weer niet gebeurt. Het maakt me zo kwaad, want het lijkt gewoon nooit uit te maken.”* Zo versterken boosheid en wantrouwen elkaar.

Gaandeweg verwachten ouders teleurstelling nog vóórdat een afspraak is geschonden. *“Elke belofte werd voor mij een trigger om boos te worden, nog voor duidelijk was of ze het zouden nakomen”*, zegt een ouder. Wantrouwen kijkt dus niet alleen terug, maar ook vooruit: elke nieuwe toezegging roept onmiddellijk defensief gedrag op.

Dit vertaalt zich in terughoudendheid. Bijvoorbeeld op een moment dat een ouder bang is dat openhartigheid als resultaat zou kunnen hebben dat de kinderen weggehaald worden. Anderen spreken van een dubbele agenda: *“Het voelt alsof ze altijd iets achter de hand hebben. Alsof je nooit weet wat ze echt van plan zijn”*, aldus een vader.

Sommigen verliezen uiteindelijk elk vertrouwen. *“Ik geloof niet meer dat ze er zijn voor ons. Ze zijn ervoor zichzelf”*, zegt een ouder. Daarmee wordt wantrouwen niet alleen een persoonlijke emotie, maar een oordeel over de cultuur van JB Noord. Het herhaaldelijk niet nakomen van afspraken, het niet serieus nemen van ouderlijke stemmen en het ontbreken van transparantie maken wantrouwen tot een structureel kenmerk van de relatie. Voor ouders betekent dit dat zij voortdurend alert en defensief zijn; voor JB Noord dat hun legitimiteit steeds verder afbrokkelt.

4.4 Angst – de schaduw van dreiging

In de gesprekken met ouders keert angst telkens terug als een van de meest indringende emoties. Zij wordt minder vaak genoemd dan onmacht of boosheid, maar wanneer zij zich aandient, is de intensiteit groot en allesomvattend. Angst gaat niet over kleine incidenten, maar over existentiële bedreigingen: het kwijtraken van kinderen, het verliezen van grip op de meest fundamentele band die er bestaat, en de ervaring dat beslissingen plotseling en onverwacht genomen kunnen worden, zonder dat ouders daar enige invloed op hebben.

Waar onmacht wordt ervaren als buitenspel gezet zijn, en boosheid als reactie op ervaren onrecht, raakt angst de kern van het bestaan: de relatie tussen ouder en kind. Het is geen emotie die opkomt en weer wegebt, maar een constante schaduw die zich nestelt in het dagelijks leven. Ouders beschrijven dat zij ‘altijd op hun hoede’ zijn, omdat ieder moment de situatie kan kantelen. Een moeder zegt: *“Ik ging elke dag slapen met de gedachte: morgen kan er een brief liggen dat ze hem weghalen. Je leeft in een permanente staat van dreiging.”* In haar woorden klinkt de paradox door dat het niet alleen gaat om wat feitelijk gebeurt, maar om de verwachting dat er elk moment iets kan gebeuren. Het is de anticipatie, de voortdurende alertheid, die uitput en ondermijnt.

Veel verhalen laten zien dat angst vooral verbonden is met het verlies of de dreiging van verlies van kinderen. Ouders leven voortdurend met de gedachte dat hun kind kan worden weggehaald of dat het contact verder zal worden beperkt. Zelfs wanneer een rechter omgangsregelingen vastlegt, is er geen zekerheid. Beloften blijken breekbaar, afspraken worden niet nagekomen. Een vader vertelt: *“Elke keer als de telefoon ging, dacht ik: dit is het moment dat ze zeggen dat ik haar niet meer mag zien. Je raakt die angst nooit kwijt, hoe vaak je ook hoort dat er niets aan de hand is.”*

Daar komt bij dat interventies vaak onverwacht en zonder voorbereiding plaatsvinden. Ouders vertellen hoe ze plotseling worden geconfronteerd met maatregelen: een omgangsregeling die van de ene op de andere dag wordt stopgezet, een beslissing dat een kind niet langer naar huis mag komen, een onderzoek dat onaangekondigd wordt gestart. De onzekerheid en het gebrek aan uitleg versterken het gevoel dat zij elk moment overvallen kunnen worden. Een moeder zegt: *“Ik kwam thuis en in de brievenbus lag een brief dat de omgang voorlopig werd stopgezet. Niemand heeft mij gebeld, niemand heeft me voorbereid. Je voelt je machteloos, maar vooral doodsbang – wat als ik hem nooit meer zie?”*

Angst nestelt zich in het ritme van het dagelijks leven. Ouders beschrijven hoe ze hyperalert worden, altijd voorbereid op slecht nieuws, hoe klein ook. Een vader vertelt: *“Ik durfde mijn telefoon niet meer uit te zetten, want stel dat ze zouden bellen. Ik sliep met mijn telefoon onder mijn kussen.”* Het leven wordt gekleurd door deze waakzaamheid, die niet alleen psychische uitputting veroorzaakt, maar ook lichamelijke klachten zoals slapeloosheid en spanningen in relaties. Een moeder zegt: *“Zelfs als ze bij mij was, zat ik met die angst. Ik dacht: dit kan de laatste keer zijn. Je bent er nooit echt.”*

Die angst gaat verder dan momenten van onzekerheid: zij raakt aan de identiteit van ouders zelf. Het ouderschap, dat draait om veiligheid en zorg, wordt bedreigd door de macht van een instelling die hun rol voortdurend ter discussie stelt. Een moeder vertelt: *“Ze zeggen dat je moet laten zien dat je een stabiele ouder bent. Maar hoe kan ik stabiel zijn als ik elke dag bang ben dat ik mijn kind verlies?”* Hier wordt duidelijk hoe de eis van stabiliteit paradoxaal genoeg wordt ondergraven door de constante dreiging die van de jeugdbescherming zelf uitgaat.

In de kern gaat het ouders niet om angst voor hun kinderen, hun ex-partner of hun eigen rol, maar om de macht van de instelling. Een vader verwoordt dit glashelder: *“Ik was niet bang voor mijn ex, niet bang voor mijn kind, ik was bang voor de jeugdbescherming. Want zij hadden de macht om alles van me af te pakken.”* Daarmee krijgt angst een institutionele dimensie: zij is niet louter een persoonlijke emotie, maar het gevolg van de manier waarop macht wordt uitgeoefend, hoe communicatie verloopt en hoe beslissingen worden genomen.

De verhalen laten zien dat angst niet incidenteel is, maar een structurele emotie in de relatie met JB Noord. Zij ontstaat uit de dreiging van verlies en uit onverwachte interventies, maar groeit uit tot een permanente staat van onzekerheid die het leven van ouders en kinderen kleurt. Het systeem dat kinderen zou moeten beschermen, ervaren ouders juist als een bron van bedreiging. Zoals een moeder het verwoordt: *“De grootste angst is niet wat er vandaag gebeurt, maar dat je nooit weet wat er morgen komt. Je leeft in een voortdurende onzekerheid. En dat vreet je op.”*

4.5 Verdriet en pijn – het stille verlies

Waar boosheid en onmacht vaak luid en zichtbaar naar voren komen, is verdriet de stille onderstroom die door veel verhalen heen loopt. Soms wordt het uitgesproken in tranen of gebroken zinnen, soms verschuilt het zich achter sarcasme of harde woorden, maar steeds vormt het de kern van wat het betekent om als ouder buitenspel te staan. Verdriet is de emotie van verlies:

verlies van nabijheid, van vanzelfsprekende aanwezigheid, van vertrouwen in de toekomst.

Een moeder zegt: *“Elke keer dat ik hem niet zag, voelde het alsof er weer een stukje van me werd afgepakt.”* Haar woorden ademen niet alleen gemis, maar ook het idee van langzaam uitdunnen – alsof de ouderlijke band beetje bij beetje wordt uitgehold. Verdriet ontstaat vaak niet uit één dramatisch moment, maar uit een reeks van gemiste ontmoetingen, verjaardagen die ongemerkt voorbijgaan, bedtijdroutines die plotseling verdwijnen. Het is verdriet dat zich voedt met herhaling, telkens opnieuw.

De gesprekken laten zien dat dit verdriet vooral wordt gevoed door twee terugkerende situaties. Allereerst is er de dreiging van verlies of het daadwerkelijke verlies van kinderen. Ouders beschrijven het als een voortdurende pijn, een wond die nooit heelt omdat de dreiging nooit ophoudt. Een vader zegt: *“Ik leef elke dag met de gedachte: misschien halen ze hem morgen weer weg.”* Het is die voortdurende onzekerheid die verdriet oproept, omdat ouders zich steeds weer voorbereiden op het ergste scenario. Daarnaast is er het verdriet dat voortkomt uit afspraken die niet worden nagekomen. Ouders bouwen hoop op, bereiden zich zorgvuldig voor op een ontmoeting, en ervaren dan de desillusie van een afzegging of een stilzwijgend uitstel. Een moeder vertelt: *“Ik had de kamer klaargemaakt, zijn lievelingseten gekocht. En toen hoorde ik dat het toch niet doorging. Ik moest alles weer opruimen. Het voelde alsof hij er nooit was geweest.”* Verdriet wordt hier een fysieke ervaring: de lege kamer, het onaangeroerde eten, de stilte die achterblijft.

Veel ouders vertellen dat hun verdriet niet zichtbaar mag zijn. In gesprekken met jeugdbeschermers of rechters proberen ze zich sterk te houden, bang dat tranen als bewijs van instabiliteit zullen gelden. *“Als ik huilde, schreven ze op dat ik labiel was. Dus slikte ik mijn tranen in”,* zegt een moeder. Het gevolg is dat verdriet zich verplaatst naar de beslotenheid van de slaapkamer, de auto na een zitting, de nachtelijke uren waarin niemand kijkt. Verdriet krijgt zo een verborgen karakter: overal aanwezig, maar nergens erkend.

Een vader vertelt hoe hij maandenlang geen contact had met zijn dochter, ondanks een rechterlijke uitspraak dat dit wel moest gebeuren. Hij schreef brieven die nooit worden bezorgd en kocht cadeautjes die ongeopend bleven. *“Ik bewaarde alles in een doos. Soms deed ik hem open en keek ik ernaar. Dan dacht ik: misschien krijgt ze het ooit.”* Het verdriet zit hier niet alleen in het gemis, maar ook in de machteloosheid: de wetenschap dat de gebaren van liefde hun bestemming niet bereiken.

Wat in veel verhalen duidelijk wordt, is dat verdriet vaak het residu is van andere emoties. Eerst komt de boosheid, omdat afspraken niet worden nagekomen. Daarna de onmacht, omdat signalen genegeerd worden. En dan de angst, omdat de kinderen elk moment kunnen worden weggehaald. Maar onder al die lagen ligt verdriet: het stille besef van verlies dat blijft wanneer de woede is uitgewoed en de angst niet meer in woorden te vatten is. *“Ik werd zo moe van vechten”,* zegt een moeder, *“op een gegeven moment huilde ik alleen nog maar. Niet eens meer om een reden. Gewoon om alles.”*

Dit verdriet strekt zich ook uit naar de toekomst. Ouders spreken vaak over de tijd die onherroepelijk verloren is. *“Hij was zes toen hij wegging. Nu is hij negen. Die jaren krijg ik nooit meer terug”,* zegt een vader. Verdriet gaat zo niet alleen over het verleden, maar ook over een toekomst die al getekend is door het gemis.

Soms komt daar nog schaamte bij. Ouders voelen zich schuldig dat hun kinderen hun verdriet zien en daaronder lijden. *“Ik wilde sterk zijn voor haar. Maar soms zag ze me huilen. Dan voelde ik me schuldig dat ik haar ook nog met mijn tranen belastte”,* vertelt een moeder. Verdriet wordt daarmee een dubbele last: het verlies van het kind zelf én de angst dat dit verlies de kinderen nog verder beschadigt.

Toch zijn er ook momenten waarin verdriet verbonden raakt met hoop. Een moeder vertelt: *“Elke keer dat ik haar weer zag, wist ik dat ik het daarvoor deed. Hoeveel pijn er ook zat tussen die ontmoetingen, die ene knuffel maakte alles weer even goed.”* In zulke momenten krijgt verdriet een andere betekenis: het is niet alleen pijn, maar ook het bewijs van een band die blijft bestaan, hoe beschadigd ook.

In de verhalen van ouders is verdriet daarmee een kernemotie die alles doordringt. Het is de emotie die overblijft wanneer boosheid en onmacht uitgeput zijn, wanneer angst niet meer draaglijk is, wanneer wantrouwen een vast patroon is geworden. Verdriet is de emotie van het verlies zelf – een verlies dat niet alleen in het verleden ligt, maar ook in het heden en de toekomst voelbaar is. Het laat zien dat de beslissingen van de jeugdbescherming niet alleen procedures zijn, maar diepe sporen trekken in het leven van ouders en kinderen.

4.6 Vernedering – de ontwrichting van waardigheid

In de verhalen van ouders komt één emotie minder vaak naar voren dan onmacht, boosheid of wantrouwen, maar wanneer zij zich aandient, is de impact bijzonder groot: vernedering. Het gaat dan niet alleen om buitengesloten of

genegeerd worden, maar om in de kern geraakt worden als mens en ouder. Vernedering is het gevoel dat je niet meetelt, dat je niet gezien wordt als persoon met waardigheid, maar als object dat onderworpen is aan de macht van anderen. Juist omdat het zo direct raakt aan de menselijke waardigheid, blijft deze emotie vaak langer hangen dan andere. Zoals een moeder zegt: *“Het ergste was niet dat ik geen gelijk kreeg, maar dat ik behandeld werd alsof ik niks waard was.”*

Ouders vertellen hoe zij tijdens gesprekken of zittingen over hun hoofd heen worden aangesproken, alsof ze zelf niet in de ruimte aanwezig zijn. Soms gaat het om subtiele momenten – een gezinsvoogd die in de derde persoon over hen spreekt terwijl ze ernaast zitten. Soms is het openlijk en pijnlijk: *“Ik moest zwijgen terwijl ze over mijn kind praatten. Het voelde alsof ik niet bestond”*, vertelt een moeder. Zulke ervaringen tasten de waardigheid van ouders aan, hun identiteit als ouder en als mens. Een vader beschrijft hoe hij keer op keer meemaakte dat in de rechtbank een onbekende jeugdbeschermer tegen hem pleitte op basis van fouten in rapportages, terwijl zijn eigen woorden nergens worden vastgelegd. Voor hem was dit een vernederende machtsuitoefening: een systeem dat hem het recht ontnemt om als ouder geloofwaardig te zijn.

Vernedering wordt vaak ervaren wanneer professionals zich autoritair of neerbuigend opstellen. Ouders horen uitspraken als: *“U hoeft hier niet over na te denken, wij beslissen.”* Zulke woorden drukken niet alleen uitsluiting uit, maar doen dat op een toon die hun plaats onderstreept. Nog pijnlijker is dat emoties tegen hen worden gebruikt. *“Ik zei dat ik bang was mijn dochter kwijt te raken. In het verslag stond dat ik emotioneel instabiel was. Alsof mijn angst een bewijs tegen me was”*, vertelt een moeder. Huilen wordt gelabeld als ‘labiel’, boosheid als ‘agressief’. Hun menselijke reacties worden niet erkend, maar omgedraaid tot bewijslast.

Ouders beschrijven ook hoe ze letterlijk buitengesloten worden bij cruciale beslissingen. *“Ik stond letterlijk in de gang, terwijl binnen over mijn kinderen werd beslist”*, zegt een vader. Het fysieke beeld van de ouder buiten de deur vat samen wat velen ervaren: niet alleen uitgesloten, maar ook zichtbaar gedegradeerd tot buitenstaander.

De impact van dergelijke ervaringen is groot. Ouders vertellen dat zij zich blijvend beschadigd voelen, soms meer door de manier waarop er tegen hen gesproken wordt dan door de inhoud van de besluiten. *“Ik schaam me er nog steeds voor. Alsof ik mezelf heb laten wegzetten”*, zegt een moeder. Hier wordt zichtbaar hoe vernedering doorwerkt in het zelfbeeld: niet alleen boosheid richting de instelling,

maar ook schaamte en twijfel aan de eigen waarde. Sommige ouders trekken zich terug of zwijgen in latere gesprekken, uit angst opnieuw zo te worden neergezet.

Wat de emotie nog zwaarder maakt, is dat zij vaak optreedt op momenten waarop ouders toch al kwetsbaar zijn: tijdens scheidingen, rechtszaken of onder de dreiging van uithuisplaatsing. Een moeder zegt: *“Ik zat er al doorheen, en toen sprak ze tegen me alsof ik een kind was. Dat brak me echt.”* In zulke situaties werkt vernedering als een vergrootglas: ze maakt bestaande pijn nog intenser.

De verhalen laten zien hoe machtsverhoudingen concreet worden beleefd. Ouders voelen dat professionals boven hen staan, beslissingen nemen, en dat zijzelf onderaan de hiërarchie bungelen. In die asymmetrie is weinig nodig om een ervaring van vernedering op te roepen: een toon, een blik, een autoritair besluit zonder uitleg kan voldoende zijn. Voor ouders is dit het bewijs dat ze niet als gelijkwaardige gesprekspartners worden gezien.

Daarmee is vernedering meer dan een persoonlijke emotie. Het is de uitdrukking van structurele ongelijkheid in de relatie tussen ouders en jeugdbescherming. Zij laat zien hoe groot de kloof kan zijn tussen de bedoeling van een instelling – bescherming bieden – en de ervaring van ouders, die zich juist vernederd voelen door degenen die bescherming zouden moeten garanderen.

Ouders geven aan dat vernedering vaak een kantelpunt markeert. Waar boosheid of onmacht nog ruimte laten voor verzet, betekent vernedering dat zij zich fundamenteel niet meer erkend voelen als mens en ouder. *“Vanaf dat moment wist ik: ze zien me niet meer als ouder, alleen nog als probleem”*, zegt een moeder. Daarmee wordt duidelijk dat vernedering, ook al komt zij minder vaak voor, een van de meest schadelijke dimensies van hun traject is: een ervaring die een litteken achterlaat en het vertrouwen in de instelling voorgoed ondermijnt.

4.7 Conclusie – emoties als signalen van uitsluiting, onrecht en bedreiging

De verhalen van ouders laten zien dat emoties nooit op zichzelf staan. Onmacht, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering worden niet alleen gevoeld, maar ook geduid en betekenisvol gemaakt. In die duiding verschuift de blik van het persoonlijke naar het structurele: emoties worden vensters op de manier waarop instituties functioneren.

Ouders interpreteren hun machteloosheid als bewijs van uitsluiting, hun boosheid als teken van institutioneel falen, hun wantrouwen als uiting van een cultuur van controle en achterdocht. Hun angst wordt ervaren als existentiële bedreiging van gezin en veiligheid, hun verdriet als verlies van identiteit en toekomstperspectief, en hun vernedering als aantasting van menselijke waardigheid. Zo krijgen emoties de kracht van normatieve oordelen over rechtvaardigheid, betrouwbaarheid en menselijkheid.

Daarbij tekent zich een dubbele laag af. Voor ouders en kinderen zijn emoties dragers van waarheid: bewijs van onrecht en een oproep tot erkenning. Voor professionals worden diezelfde emoties vaak juist verdacht gemaakt of ontkracht – weggezet als bewijs van instabiliteit, onbetrouwbaarheid of trauma. Juist deze botsing in betekenis vergroot de kloof tussen ouders en instelling.

Wanneer we deze betekenissen samenbrengen, ontstaan drie overkoepelende kaders. Het eerste is dat van uitsluiting, waarin ouders ervaren dat hun stem geen waarde heeft. Het tweede is dat van onrecht, waarin de instelling wordt gezien als falend of zelfs misleidend. Het derde is dat van existentiële bedreiging, waarin ouders vrezen hun kinderen én hun eigen identiteit als ouder te verliezen.

Deze kaders maken duidelijk dat emoties geen toevallige uitingen van persoonlijke pijn zijn, maar systematische signalen van hoe de jeugdbescherming wordt beleefd. Daarmee verschuift de blik van emotie naar systeemkritiek. Ouders verwoorden hun ervaringen niet alleen in termen van verdriet of frustratie, maar in termen van rechtvaardigheid en legitimiteit. Dat is wat hun verhalen maatschappelijk relevant maakt: zij laten zien hoe een instituut dat veiligheid en steun zou moeten bieden, door velen juist wordt ervaren als bron van uitsluiting, onrecht en bedreiging.

5. Betekenisverlening aan emoties

5.1 Van emotie naar betekenis

In het voorgaande hoofdstuk hebben we laten zien hoe ouders hun ervaringen met JB Noord emotioneel beleven. Onmacht, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering vormen daarbij de zes kernemoties die steeds terugkeren. Maar emoties blijven in deze verhalen niet zweven in het luchtledige. Zij worden door ouders geduid en betekenisvol gemaakt. Daarmee verschuift de blik van persoonlijke pijn in een specifieke situatie naar bredere reflecties op de manier waarop instituties functioneren en macht wordt uitgeoefend.

Dit hoofdstuk onderzoekt die verschuiving. Het laat zien hoe emoties door ouders worden vertaald naar bredere betekenskaders. Machteloosheid krijgt de betekenis van structurele uitsluiting van zeggenschap, wantrouwen wordt verbonden aan een cultuur van achterdocht, vernedering aan een aantasting van menselijke waardigheid. Boosheid wordt gelezen als oordeel over institutioneel falen en machtsmisbruik, angst als existentiële bedreiging van gezin en veiligheid, en verdriet als verlies van identiteit en toekomstperspectief.

Door emoties zo in te bedden in bredere kaders, maken ouders duidelijk dat hun ervaringen niet slechts individuele pijnpunten zijn, maar signalen van systematische problemen. Elk emotioneel moment krijgt een normatieve dimensie: het gaat niet alleen om wat iemand voelt, maar ook om de vraag of instituties rechtvaardig, menselijk en betrouwbaar zijn. Daarmee leggen de gesprekken de verbinding tussen persoonlijke ervaring en systeemkritiek, tussen het particuliere en het publieke.

Emoties zijn in de verhalen van ouders nooit louter lichamelijke of vluchtige reacties. Zij vormen het ruwe materiaal waarmee zij hun ervaringen proberen te begrijpen. Wat begint als een gevoel – machteloosheid, boosheid of verdriet – krijgt door herhaling, reflectie en vergelijking met anderen een bredere lading. Zo verandert een emotionele reactie in een oordeel over rechtvaardigheid, betrouwbaarheid en menselijke waardigheid.

In deze verschuiving wordt duidelijk dat emoties fungeren als venster op de betekenis die ouders geven aan hun situatie. Waar het voorgaande hoofdstuk de intensiteit en herhaling van gevoelens blootlegde, laat dit hoofdstuk zien hoe die gevoelens worden ingebed in normatieve kaders. De emotie vormt de ingang, maar de betekenis reikt verder: van persoonlijke pijn naar vragen over legitimiteit

van instituties, over machtsuitoefening en over de waarden die een samenleving in de praktijk gestalte geeft.

5.2 Betekeniskaders: van persoonlijke emoties naar systeemkritiek

Onmacht → buitensluiting van zeggenschap

Wanneer ouders spreken over machteloosheid, gaat het hen niet alleen om het feit dat zij geen grip hebben op afzonderlijke beslissingen. Hun duiding is fundamenteel: onmacht staat voor het systematisch buitensluiten van hun stem. Ouders leggen de link met het recht om gehoord te worden en mee te beslissen in zaken die hun kinderen direct aangaan. Zij beschrijven hun positie als ‘symbolisch aanwezig’, maar zonder invloed. Daarmee krijgt machteloosheid een politieke en democratische lading: het is een oordeel over een systeem dat participatie belooft maar in de praktijk uitsluiting produceert. Zoals één ouder zei: *“Ze laten je aanschrijven, maar niet meedoen.”*

Boosheid → oordeel over institutioneel falen

Boosheid ontstaat uit concrete teleurstellingen, maar wordt betekenisvol gemaakt als bewijs van een breder patroon. Ouders verbinden hun woede aan een cultuur van loze beloften, afspraken die niet nagekomen worden en klachtenprocedures die niets opleveren. De boosheid wordt zo een moreel oordeel: een instelling die systematisch verwachtingen wekt en niet nakomt, is volgens hen niet alleen inefficiënt, maar ook onrechtvaardig. Deze emotie krijgt zo een beschuldigende kracht: zij richt zich niet enkel op de situatie, maar op het functioneren van de jeugdbescherming als geheel.

Wantrouwen → cultuur van controle en achterdocht

Waar boosheid een protest is, wordt wantrouwen een duurzame houding. Ouders interpreteren het niet serieus nemen van hun stem en het niet nakomen van afspraken als tekenen van een organisatiecultuur. Zij ervaren dat professionals uitgaan van wantrouwen richting ouders – hun verhalen worden niet geloofd, hun intenties voortdurend in twijfel getrokken. In reactie daarop keren zij dat wantrouwen om: de instelling zelf is volgens hen niet betrouwbaar. Deze spiegelwerking maakt duidelijk hoe wantrouwen wordt geduid als systemisch: het gaat niet om individuen, maar om een cultuur waarin achterdocht de norm is.

Angst → existentiële bedreiging

De angst die ouders ervaren, overstijgt concrete momenten van spanning. Zij duiden deze emotie als een voortdurende bedreiging van hun bestaanszekerheid en hun gezinsleven. Het vooruitzicht dat een kind plotseling uit huis geplaatst kan worden, of dat contact onverwacht wordt beperkt, wordt niet alleen als pijnlijk maar als levensbedreigend ervaren: de kern van het bestaan als ouder staat op het spel. Daarmee krijgt angst een existentiële betekenis: het systeem dat bedoeld is om veiligheid te brengen, wordt zelf een bron van onveiligheid. *“Ik ben niet bang voor mijn situatie, ik ben bang voor hén”*, vat een ouder dit treffend samen.

Verdriet → verlies van identiteit en bestaanszekerheid

In de duiding van verdriet ligt de nadruk op gemis dat verder gaat dan momenten van contact. Ouders verbinden hun verdriet met een uitholling van hun identiteit: wie ben je nog als ouder, wanneer je je kind steeds minder ziet of helemaal niet meer mag verzorgen? Verdriet wordt daarmee betekenisvol gemaakt als verlies van bestaanszekerheid, niet alleen praktisch maar ook existentieel. Het raakt aan de vraag naar erkenning: zonder erkenning van hun ouderrol ervaren ouders hun identiteit als aangetast.

Vernedering → aantasting van waardigheid en ouderrol

De betekenis van vernedering gaat verder dan de emotie van pijn of schaamte. Ouders duiden vernedering als fundamentele aantasting van hun menselijke waardigheid. In hun interpretatie markeert dit een breukpunt: waar andere emoties nog ruimte laten voor herstel of dialoog, betekent vernedering dat de relatie onherstelbaar beschadigd is. Zij ervaren dat er niet alleen over hun hoofd heen wordt beslist, maar dat zij als persoon niet meer meetellen. Daarmee krijgt vernedering de zwaarste normatieve betekenis: een systeem dat zijn cliënten niet als volwaardige mensen behandelt, ondermijnt zijn eigen legitimiteit.

5.3 Overkoepelende betekenskaders: van persoonlijke emoties naar systeemkritiek

Wanneer we de betekenisgeving per emotie samenbrengen, zien we dat ouders hun ervaringen niet willekeurig duiden, maar binnen drie grotere kaders plaatsen. Deze kaders structureren de manier waarop emoties worden geïnterpreteerd en omgezet in systeemkritiek.

Uitsluiting en machteloosheid

Onmacht en wantrouwen komen samen in het kader van uitsluiting. Ouders ervaren dat zij geen zeggenschap hebben over beslissingen die hun kinderen direct raken, en dat hun stem structureel gemarginaliseerd wordt. Het niet gehoord of niet geloofd worden en het niet nakomen van afspraken bevestigen voor hen het idee dat hun rol als ouder niet serieus genomen wordt. De betekenis die zij daaraan geven, gaat verder dan frustratie: zij zien het als bewijs van een systeem waarin burgers wel worden geconsulteerd, maar feitelijk buitenspel staan. Dit raakt aan de democratische kern van de relatie tussen burger en overheid: de ervaring dat men formeel betrokken is, maar inhoudelijk genegeerd.

Onrecht en institutioneel falen

Boosheid en vernedering krijgen hun betekenis vooral in het kader van onrecht. Ouders beschrijven hoe beloften worden gedaan maar niet nagekomen, hoe klachtenprocedures niets opleveren, en hoe professionals soms autoritair of kleinerend optreden. Deze ervaringen worden niet uitgelegd als persoonlijke fouten, maar als structureel falen van een instelling, JB Noord, die belooft te beschermen, maar in de praktijk juist schaadt. Vernedering verdiept dit kader nog: het laat zien dat ouders niet alleen tekortgedaan worden, maar ook niet als volwaardige mensen erkend. Het oordeel dat hieruit voortvloeit is hard: een systeem dat zijn cliënten systematisch misleidt of kleineert, is niet alleen ineffectief, maar ook moreel ontoelaatbaar.

Existentiële bedreiging en verlies

Angst en verdriet bundelen zich in een derde betekenis-kader: dat van existentiële bedreiging. Ouders duiden hun angst niet alleen als spanning, maar als voortdurende dreiging die het gezin en het ouderschap ondermijnt. Verdriet wordt betekenisvol gemaakt als verlies van identiteit: het gevoel dat men zijn kinderen, en daarmee zichzelf als ouder, stukje bij beetje kwijtraakt. Dit kader legt bloot dat de jeugdbescherming niet alleen ervaren wordt als een bureaucratische tegenkracht, maar als een existentiële bedreiging van de kern van het gezinsleven.

Gezamenlijk laten deze drie betekenis-kaders zien hoe persoonlijke emoties zich ontwikkelen tot systematische kritiek. Ouders beschrijven hun ervaringen niet louter in individuele termen, maar als signalen van structurele tekortkomingen: uitsluiting, onrecht, bedreiging. Daarmee krijgen de verhalen een politieke en maatschappelijke lading. Zij laten zien dat het niet alleen gaat om de pijn van

afzonderlijke ouders, maar om de vraag of instituties die verantwoordelijk zijn voor bescherming, in de praktijk ook rechtvaardig, menselijk en betrouwbaar functioneren.

5.4 Conclusie – emoties als vensters op instituties

De verhalen van ouders laten zien dat emoties nooit op zichzelf staan. Onmacht, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering worden niet alleen gevoeld, maar ook geduid en betekenisvol gemaakt. In die duiding verschuift de blik van het persoonlijke naar het structurele: emoties worden vensters op de manier waarop instituties functioneren.

Ouders interpreteren hun machteloosheid als structurele uitsluiting van zeggenschap; hun boosheid als bewijs van institutioneel falen; hun wantrouwen als uiting van een cultuur van controle en achterdocht; hun angst als existentiële bedreiging van gezin en veiligheid; hun verdriet als verlies van identiteit en bestaanszekerheid; en hun vernedering als fundamentele aantasting van menselijke waardigheid. Zo worden emoties vertaald naar normatieve oordelen over rechtvaardigheid, betrouwbaarheid en menselijkheid.

Wanneer we deze betekenissen samenbrengen, tekenen zich drie overkoepelende kaders af. Het eerste is dat van uitsluiting, waarin ouders ervaren dat hun stem geen gewicht heeft. Het tweede is dat van onrecht, waarin de instelling wordt gezien als falend en soms zelfs misleidend of vernederend. Het derde is dat van existentiële bedreiging, waarin ouders vrezen hun kinderen én hun eigen identiteit als ouder te verliezen. Deze kaders maken duidelijk dat de emoties van ouders niet slechts individuele pijnpunten zijn, maar systematische signalen van hoe de jeugdbescherming wordt beleefd.

Daarmee wordt de stap gezet van emotie naar systeemkritiek. Ouders verwoorden hun ervaringen niet alleen in termen van persoonlijke pijn, maar in termen van rechtvaardigheid en legitimiteit. Het is deze overgang die hun verhalen maatschappelijk relevant maakt: zij leggen bloot hoe een instituut dat veiligheid en steun zou moeten bieden, door velen wordt ervaren als bron van uitsluiting, onrecht en bedreiging.

Deel 3

Van ervaring naar systeem

6. De werkwijze en houding van JB Noord

De analyse van emoties en betekeniskaders laat zien dat de ervaringen van ouders niet alleen betrekking hebben op individuele gebeurtenissen, maar op de manier waarop de jeugdbescherming, in dit concrete geval JB Noord, als geheel functioneert. Machteloosheid, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering zijn geen toevallige gevoelens, maar terugkerende reacties op structurele patronen in de werkwijze van JB Noord. Ouders zien de houding van JB Noord niet als samen zoeken naar oplossingen, maar als tegenover hen staan. Of, zoals een ouder het verwoordt: *“Je leeft niet je eigen leven, je leeft hun scenario. En dat scenario kan elk moment omslaan.”*

Wanneer ouders hun emoties betekenis geven, wijzen zij steeds naar dezelfde kern: afspraken worden niet nagekomen, hun stem wordt gemarginaliseerd, communicatie is ondoorzichtig en bejegening vaak autoritair of kleinerend. Daarmee verschuift het perspectief van persoonlijke beleving naar institutionele praktijk. De verhalen maken zichtbaar hoe houding en werkwijze van JB Noord zelf bijdragen aan de emoties die ouders ervaren.

In dit hoofdstuk onderzoeken we daarom wat deze verhalen ons leren over JB Noord als organisatie. Welke patronen komen naar voren in de manier van werken en communiceren? Hoe wordt gezag uitgeoefend, en hoe ervaren ouders de balans tussen bescherming en controle? En welke rol speelt de institutionele cultuur in het versterken of juist verzachten van de emoties die eerder beschreven zijn?

6.1 Communicatie als breuklijn

In de verhalen van ouders neemt communicatie een centrale plaats in. Wat hen het meest raakt, is niet alleen dat er moeilijke beslissingen worden genomen, maar dat zij in het proces nauwelijks stem of erkenning ervaren. Communicatie vormt in de praktijk de ruggengraat van de relatie tussen ouders en JB Noord. Wanneer die hapert of ongelijk verloopt, voelt de hele relatie scheef en bedreigend.

Ouders beschrijven hoe zij keer op keer hun verhaal doen, soms uitvoerig gedocumenteerd, maar ervaren dat hun woorden niet tellen. *“Ik kon praten wat ik wilde, maar het voelde alsof ik tegen een muur sprak”*, zegt een moeder. Het patroon is herkenbaar: informatie vanuit JB Noord komt in de vorm van brieven, rapportages of opgelegde maatregelen, terwijl de inbreng van ouders en kinderen

nauwelijks gewicht krijgt. Zo worden brieven van een meisje waarin zij schreef dat ze honger had en bang was – ten onrechte – weggezet als ‘fantasie’ of ‘symptomen van hechtingsproblemen’.

Veel ouders hebben het gevoel dat er vooral geluisterd wordt om verslag te kunnen maken, niet om hen serieus te nemen. *“Ze stelden vragen, ik gaf antwoord, maar in het verslag stond weer hetzelfde als de keer daarvoor. Alsof ik er niet eens bij was”*, vertelt een vader. Daarmee wordt de pen van de professional bepalend voor welk verhaal telt. *“Ze schrijven dingen op die nooit gezegd zijn. Als ik er wat van zeg, dan ben ik ‘lastig’”*, aldus een moeder. Communicatie verandert zo van een middel tot dialoog in een instrument van controle.

Ook de toon en taal dragen bij aan ongelijkwaardigheid. Ouders ervaren de stijl van professionals vaak als technisch, afstandelijk of autoritair. *“Ze praten in woorden die ik niet begrijp, en als ik vraag wat ze bedoelen, kijken ze me aan alsof ik dom ben”*, zegt een vader. Evenzeer worden emoties tegen hen gekeerd: *“Ik huilde, en de volgende keer las ik in het verslag dat ik emotioneel labiel was. Dat voelde als een trap na”*, aldus een moeder.

Naast ongelijkwaardige communicatie ervaren ouders ook vaak géén communicatie: telefoontjes blijven onbeantwoord, mails wekenlang zonder reactie, rapportages te laat of helemaal niet verzonden. *“Ik zat te wachten op een telefoontje dat nooit kwam. Je blijft hopen, maar er komt niks”*, zegt een moeder. Voor ouders voelt dit niet als slordigheid, maar als onverschilligheid: een bewijs dat hun stem er niet toe doet.

De gevolgen zijn groot. Ouders beschrijven gevoelens van frustratie, machteloosheid en vernedering. *“Je denkt: ik doe het goed, ik leg alles uit, ik ben eerlijk. Maar het maakt niets uit. Ze horen het, maar ze luisteren niet”*, zegt een vader. Als reactie gaan ouders alles schriftelijk vastleggen, gesprekken opnemen of zich bewapenen met stapels documenten. Niet omdat dit werkelijk verschil maakt, maar omdat het hun enige manier is om enig gevoel van controle te behouden.

Wanneer we de verhalen samenbrengen, wordt duidelijk dat communicatieproblemen niet incidenteel zijn, maar structureel. Ouders vertellen vrijwel identieke ervaringen van niet gehoord worden. De cultuur van JB Noord lijkt sterk gericht op verslaglegging en verantwoording naar boven, terwijl de horizontale communicatie met ouders tekortschiet. Daarmee wordt

communicatie geen brug tussen ouder en professional, maar een filter dat de afstand vergroot.

Voor ouders is communicatie meer dan informatie-uitwisseling: zij zien het als toetssteen van erkenning en gelijkwaardigheid. Wanneer hun woorden geen gewicht krijgen, voelen zij zich niet alleen genegeerd, maar fundamenteel buitengesloten van beslissingen die hun kinderen raken. In de gesprekken wordt duidelijk hoe dit leidt tot een patroon van machteloosheid, boosheid en wantrouwen dat de relatie tussen ouders en JB Noord blijvend onder druk zet.

6.2 Gebroken beloften

Naast het gevoel niet gehoord te worden, vertellen ouders vrijwel unaniem over een tweede hardnekkig patroon: afspraken die niet worden nagekomen. Het gaat om omgangsregelingen die telkens worden uitgesteld, telefoontjes die nooit komen, rapportages die beloofd maar niet geleverd worden.

Ouders ervaren dit niet als incidenten, maar als structureel falen. Elke gebroken belofte tast hun vertrouwen verder aan. *“Ik dacht: dit weekend zie ik hem weer. Maar toen ging het toch niet door. Het is alsof je elke keer opnieuw een stukje van hem kwijtraakt”*, vertelt een moeder. De teleurstelling is des te groter omdat elke afspraak hoop wekt: ouders bereiden zich voor, plannen hun dagen en stellen hun kinderen gerust. Wanneer beloften keer op keer niet worden ingelost, voelt dat niet alleen als praktische misser, maar als emotioneel verlies.

Voor veel ouders verandert de opeenstapeling van gemiste afspraken hun kijk op de organisatie. Zij trekken de conclusie dat beloften eerder bedoeld zijn om hen tijdelijk gerust te stellen dan om nagekomen te worden. *“Elke belofte werd voor mij een trigger om boos te worden, nog voor duidelijk was of ze het zouden nakomen”*, zegt een vader. Zo groeit teleurstelling uit tot wantrouwen.

Een casus laat zien hoe dit proces zich opstapelt. Een moeder kreeg meerdere keren te horen dat de omgangsregeling met haar dochter ‘binnenkort’ zal worden uitgebreid. Steeds wordt een nieuw moment genoemd, maar telkens zonder gevolg. *“Je gaat van hoop naar teleurstelling, keer op keer. Na een tijdje verwacht je gewoon dat het toch niet doorgaat”*, vertelt zij. Uiteindelijk verliest ze niet alleen haar hoop, maar ook elk vertrouwen in de organisatie.

Ouders duiden dit patroon niet als slordigheid of miscommunicatie, maar als misleiding. Het gevoel “aan het lijntje gehouden te worden” voedt boosheid en bevestigt wantrouwen. Daarmee krijgt het een normatieve lading: een instelling die haar eigen afspraken niet nakomt, ondermijnt haar legitimiteit.

Voor ouders gaat betrouwbaarheid niet alleen over uitkomsten, maar ook over respect: voor hun tijd, hun verwachtingen, hun rol als ouder. Elke verbroken afspraak bevestigt dat hun positie weinig gewicht heeft. Zo wordt duidelijk dat de cultuur van JB Noord niet alleen praktisch tekortschiet, maar fundamenteel botst met de behoefte aan betrouwbaarheid in een relatie waarin alles op het spel staat.

6.3 Onverwachte interventies

Een derde patroon dat sterk naar voren komt in de verhalen is dat van onverwachte interventies. Ouders beschrijven hoe er plotseling maatregelen worden aangekondigd: een uithuisplaatsing die ineens ter sprake komt, een omgangsregeling die van de ene op de andere dag wordt gewijzigd, of een rapport dat zonder hun inbreng wordt opgesteld. Misschien dat dit fenomeen niet zo vaak wordt genoemd, laat de intensiteit waarmee erover wordt gesproken zien dat de impact groot is.

Kenmerkend is dat ouders zich volledig overvallen voelen. Er is geen voorbereiding, geen consultatie, vaak zelfs geen uitleg. *“Ze kwamen ineens met een besluit waar ik nog nooit van gehoord had. Het voelde alsof de grond onder me vandaan werd getrokken”*, vertelt een moeder. Besluitvorming wordt zo niet ervaren als gezamenlijk proces, maar als top-down ingreep.

Voor ouders raakt dit aan hun diepste kwetsbaarheid: alles wat belangrijk is voor hun gezin kan ieder moment worden veranderd zonder dat zij daar grip op hebben. *“Je weet nooit wanneer ze weer met iets nieuws komen. Het maakt dat je constant in spanning leeft, want je kunt je nergens op voorbereiden”*, zegt een vader. Onverwachte interventies roepen niet alleen boosheid en onmacht op, maar leiden ook tot een permanente staat van angst en hyperalertheid.

Een casus illustreert dit pijnlijk. Een moeder krijgt op maandagochtend een brief dat haar zoon voorlopig niet meer naar huis mag komen. Er was nooit met haar over signalen gesproken. *“Ik zat ineens in een nachtmerrie. Alles was al beslist, en ik wist niet eens waarop het gebaseerd was.”* De schok en verwarring vormen hier de kern van de ervaring.

Veel ouders verbinden deze ervaringen met een cultuur van controle en geheimhouding. *“Het voelt alsof ze altijd iets achter de hand hebben. Alsof je nooit weet wat ze echt van plan zijn”*, zegt een ouder. Besluitvorming wordt zo een bron van permanente onzekerheid.

De gevolgen zijn verstrekkend. Ouders verliezen het vertrouwen dat zij hun rol kunnen spelen in beslissingen die hun kinderen direct raken. In plaats van partners in overleg zijn zij toeschouwers die ondergaan wat al is beslist. Daarmee wordt hun positie als ouder ondermijnd en raken ook de besluiten zelf aan legitimiteit.

Wat deze verhalen duidelijk maken, is dat onverwachte interventies niet incidenteel zijn, maar tekenen van een structureel patroon. Besluitvorming bij JB Noord wordt door ouders beleefd als gesloten en top-down. Het versterkt machteloosheid en boosheid, verdiept angst en wantrouwen, en maakt dat een instelling die bescherming zou moeten bieden wordt ervaren als bron van onvoorspelbare dreiging.

6.4 Klachtenprocedures en de ervaring van zinloosheid

Een terugkerend thema in de verhalen van ouders is de ervaring dat klachtenprocedures hen structureel buitenspel zetten. Op papier bieden deze procedures een formele weg om ongelijkheid te corrigeren. In de praktijk echter worden ze beleefd als leeg en zinloos.

Ouders vertellen hoe zij klachten indienen, vaak zorgvuldig onderbouwd met documenten, maar zonder merkbaar resultaat. *“Ze zeiden: we nemen het mee. Maar er kwam nooit iets terug”*, zegt een moeder. Het patroon is steeds hetzelfde: de klacht wordt geregistreerd, er wordt begrip getoond, maar een inhoudelijke uitkomst blijft uit. Een vader verwoordt dit scherp: *“Het voelt als een ritueel. Je mag even je verhaal doen, en dan gaat de molen gewoon weer verder alsof er niets gebeurd is.”*

Een casus laat zien hoe dit in de praktijk werkt. Een moeder dient een klacht in omdat omgangsafspraken niet worden nagekomen. Tijdens een gesprek kan ze haar zorgen toelichten en lijkt er even erkenning. Maar na afloop verandert er niets; afspraken blijven onregelmatig. *“Het gesprek gaf me even hoop. Maar toen er daarna weer niets gebeurde, voelde het alleen maar erger. Alsof zelfs de officiële weg niet meer helpt.”*

Voor ouders bevestigen deze ervaringen dat klachtenprocedures niet bedoeld zijn om recht te doen, maar om het systeem te beschermen. Het resultaat is een cumulatief gevoel van zinloosheid: zelfs de kanalen die er zouden moeten zijn om hen te horen, bieden geen correctie. *“Je hebt het idee dat je alles al geprobeerd hebt. Als zelfs een klacht niets verandert, wat moet je dan nog?”* zegt een ouder.

De impact is groot. In plaats van vertrouwen te herstellen, versterken klachtenprocedures gevoelens van machteloosheid, boosheid en wanhoop. Voor sommige ouders is dit het moment waarop zij zich volledig terugtrekken of alle hoop verliezen. Daarmee functioneren de procedures niet als middel tot erkenning, maar als bevestiging van bestaande machtsverhoudingen.

Wat deze verhalen duidelijk maken, is dat klachtenprocedures hun belofte niet waarmaken. Waar ouders hoopten op een weg naar correctie en herstel, bleven ze achter met de overtuiging dat verandering onmogelijk is. Het gevolg is niet alleen dat klachten zinloos lijken, maar dat het vertrouwen in JB Noord verder erodeert.

6.5 Bejegening en vernedering

Naast communicatie, afspraken, besluitvorming en klachtenprocedures is er nog een dimensie die ouders diep raakt: de manier waarop zij persoonlijk worden bejegend. Vernedering is misschien niet de meest genoemde emotie, maar wanneer zij voorkomt, is ook hier de impact groot.

Ouders vertellen hoe professionals over hun hoofd heen spreken, hen neerbuigend toespreken of zelfs expliciet kleineren. *“Ik moest zwijgen terwijl ze over mijn kind praatten. Dat voelde alsof ik niet bestond”*, zegt een moeder. Dit laat zien dat vernedering niet alleen gaat over beslissingen, maar over erkenning: word je gezien als ouder, of behandeld als object?

Een vader vertelt: *“Ze spraken over me alsof ik een dossier was, niet een persoon. Alsof ik zelf geen vader was, maar alleen een probleem dat opgelost moest worden.”* Zulke ervaringen raken direct aan hun waardigheid en identiteit.

Een casus maakt dit scherp zichtbaar. Een moeder is aanwezig bij meerdere overleggen, maar krijgt nauwelijks ruimte om iets in te brengen. Wanneer ze probeert mee te praten, wordt aangegeven dat het ‘niet het moment’ is. Later leest ze in de verslagen dat haar emoties als ‘instabiel’ zijn vastgelegd. *“Het ergste was niet dat ik geen gelijk kreeg, maar dat ik behandeld werd alsof ik niks waard was”*, vertelt ze. Voor haar blijft dit een litteken dat niet meer verdwijnt.

Deze verhalen laten zien dat bejegening meer is dan stijl of toon: het weerspiegelt de machtsverhouding tussen professional en ouder. Door autoritair te spreken of ouders buiten te sluiten, wordt bevestigd dat zij onderaan de hiërarchie staan. Vernedering wordt daarmee niet alleen een persoonlijke ervaring, maar een uitdrukking van structurele ongelijkheid.

De emotionele impact is groot. Ouders vertellen dat zij zich blijvend beschadigd voelen, soms meer door de manier waarop er met hen is gesproken dan door de inhoud van besluiten. *“Ik schaam me er nog steeds voor. Alsof ik mezelf heb laten wegzetten”*, zegt een moeder. Hier klinkt door hoe vernedering ook een interne werking heeft: ouders nemen de ervaring mee in hun zelfbeeld en gaan twifelen aan hun eigen waarde.

Bejegening blijkt zo geen bijkomstigheid, maar een kernaspect van de relatie tussen ouders en JB Noord. Waar respectvolle communicatie vertrouwen en samenwerking zou kunnen bevorderen, leidt een autoritaire of kleinerende houding juist tot een breuk. Vernedering markeert vaak het moment waarop ouders niet alleen boos of machteloos zijn, maar zich fundamenteel niet erkend voelen als mens en ouder.

6.6 Patronen en organisatiestructuur binnen JB Noord

Wanneer we de thema's naast elkaar leggen – het niet gehoord worden, het niet nakomen van afspraken, onverwachte interventies, klachtenprocedures die niets opleveren en autoritaire bejegening – ontstaat een samenhangend beeld. Het gaat niet om losse incidenten, maar om patronen die voor ouders kenmerkend zijn voor de werkwijze van JB Noord.

Wat deze patronen verbindt, is de houding die erachter zichtbaar wordt: ouders worden niet als gelijkwaardige partners gezien, maar als ondergeschikten in een hiërarchisch systeem. Beslissingen worden genomen zonder hun inbreng, afspraken blijken vrijblijvend, klachtenprocedures voelen als rituelen die vooral het systeem beschermen, en de manier van spreken wordt ervaren als autoritair en kleinerend.

Een moeder vat dit samen: *“Het voelt alsof je tegen een muur praat.”* Daarmee bedoelt zij niet alleen dat er niet naar haar geluisterd wordt, maar ook dat er geen opening is voor dialoog. Ouders beschrijven JB Noord als een organisatie die wel communiceert, maar niet werkelijk in gesprek gaat; die belooft, maar niet nakomt; die ingrijpt, maar niet uitlegt; die luistert, maar geen erkenning geeft.

Dit wijst op een organisatiecultuur die sterk leunt op controle en autoriteit. De formele macht om beslissingen over kinderen te nemen vertaalt zich in een houding waarin ouders automatisch in een ondergeschikte positie belanden. Die machtsverhouding is zichtbaar in besluiten, maar ook in taal, toon en gedrag.

De gevolgen zijn groot. Ouders trekken zich terug uit de samenwerking en verliezen het vertrouwen in de instelling. De emoties die dit oproept – machteloosheid, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering – zijn niet tijdelijk, maar structureel. Zij kleuren de hele relatie en maken herstel moeilijk. *“Ik geloof niet meer dat ze er zijn voor ons. Ze zijn ervoor zichzelf”*, zegt een vader.

Tegelijkertijd maken ouders onderscheid tussen individuele professionals en het systeem waarin zij werken. *“Soms was er iemand die echt luisterde”*, vertelt een moeder, *“maar uiteindelijk liepen zij ook vast in hun organisatie.”* Daarmee wordt zichtbaar dat de problemen niet alleen te herleiden zijn tot persoonlijke tekortkomingen, maar tot een bredere cultuur waarin dialoog en betrouwbaarheid onvoldoende waarde krijgen.

Wat hieruit naar voren komt, is dat JB Noord door ouders niet primair wordt ervaren als beschermend of ondersteunend, maar als controlerend en autoritair. De instelling die bedoeld is om veiligheid te bieden, wordt in hun beleving een bron van onmacht en pijn. Dat legt een zware verantwoordelijkheid bij de organisatie zelf: verbetering vraagt niet alleen om ingrepen in individuele zaken, maar om een fundamentele reflectie op de cultuur en de manier waarop ouders worden benaderd.

6.7 De cultuur van JB Noord

Volgens ouders en betrokkenen wordt de cultuur van JB Noord niet ervaren als steunend of beschermend, maar als controlerend en autoritair. De organisatie kenmerkt zich door hiërarchie en een nadruk op formele macht en procedures. Besluiten worden doorgaans top-down genomen, waardoor ouders weinig ruimte ervaren voor dialoog of eigen inbreng. Professionals treden daarbij vooral op als vertegenwoordigers van het systeem in plaats van als partners, waardoor gesprekken zelden gelijkwaardig aanvoelen.

Communicatie speelt hierin een sleutelrol. Ouders ervaren dat beloften niet worden nagekomen en dat klachtenprocedures eerder rituelen zijn ter bescherming van de organisatie dan middelen tot herstel. Korte, formele afwijzingen versterken het gevoel dat hun stem geen betekenis heeft. Zo verliezen woorden van professionals hun geloofwaardigheid en ontstaat een patroon van wantrouwen.

De emotionele impact is groot. Ouders beschrijven gevoelens van onmacht, boosheid, wantrouwen, angst en soms diepe vernedering. Het gaat daarbij niet

alleen om de inhoud van beslissingen, maar vooral om de manier waarop die tot stand komen en worden gecommuniceerd: vaak autoritair, kleinerend en zonder erkenning van de ouderlijke rol.

Deze ervaringen worden niet gezien als incidenten of fouten van individuen, maar als structurele kenmerken van de organisatiecultuur. Zelfs zorgvuldig werkende professionals lopen vast in een systeem dat weinig ruimte biedt voor openheid en samenwerking. Zo ontstaat het beeld van een gesloten cultuur die vooral gericht is op controle, verslaglegging en verticale verantwoording. Ouders voelen zich daarin niet als volwaardige gesprekspartners erkend, waardoor afstand en wantrouwen overheersen waar juist samenwerking en vertrouwen de basis zouden moeten vormen.

6.8 Reflectieve stemmen uit het veld

Naast de verhalen van ouders, pleegouders en grootouders zijn ook huisartsen, psychologen, therapeuten, oud-medewerkers en samenwerkingspartners gehoord. Hun perspectieven bevestigen dat de ervaren problemen niet op zichzelf staan, maar geworteld zijn in de organisatiecultuur van JB Noord.

Huisartsen komen in meerdere casussen naar voren. Als eerste vertrouwenspersoon van gezinnen hebben zij een wettelijke taak om te melden, maar ervaren dat hun signalen zelden leiden tot zorgvuldig onderzoek. In plaats daarvan stuiten zij op tunnelvisie en schending van de privacy. Een huisarts vat het scherp samen: er heerst een angstcultuur, adviezen aan rechters zijn gekleurd en kinderen raken uit beeld. Hun conclusie is dat zij zich machteloos voelen zodra jeugdbescherming een casus overneemt.

Psychologen en therapeuten vertellen hetzelfde verhaal. Hun expertise wordt vaak genegeerd of selectief gebruikt: rapporten die niet passen bij het bestaande narratief verdwijnen uit beeld. Speltherapeuten signaleren trauma's en angsten bij kinderen, maar zien dat hun bevindingen geen gevolgen hebben voor beslissingen. Dit ondermijnt niet alleen hun professionele werk, maar ook het vertrouwen van kinderen: zelfs betrouwbare volwassenen lijken niets te kunnen veranderen.

Oud-medewerkers van JB Noord geven een ontluisterend inkijkje van binnenuit. Zij spreken over machtsmisbruik, geslotenheid en het structureel negeren van signalen. Eén van hen beschrijft hoe zij in een onveilig klimaat misstanden aankaart en tijdens haar proeftijd wordt ontslagen. Zulke getuigenissen laten zien

dat de problemen niet incidenteel zijn, maar voortkomen uit de cultuur van de organisatie zelf.

Ook pleegouders, wijkteammedewerkers en andere samenwerkingspartners schetsen een vergelijkbaar beeld. Twee pleegouders stopten niet vanwege de kinderen, maar vanwege botsingen met jeugdbeschermers. Anderen spreken over bureaucratie, machtsmisbruik en klachtenprocedures zonder effect. Waar samenwerking nodig zou zijn om gezinnen te steunen, wordt die samenwerking juist ondergraven.

Gezamenlijk maken deze stemmen drie structurele patronen zichtbaar. Allereerst defensieve geslotenheid: kritiek wordt niet als leerkans gezien, maar als bedreiging. Ten tweede selectieve waarheidsvinding: dossiers worden gebruikt om bestaande overtuigingen te bevestigen, afwijkende signalen verdwijnen naar de achtergrond. Ten derde de ondergraving van samenwerking: waar partnerschap nodig is, ervaren betrokkenen vooral hiërarchie en uitsluiting.

Het resultaat is een consistent en zorgwekkend beeld. Deskundigheid van steunfiguren rond gezinnen wordt genegeerd, signalen worden selectief gebruikt of terzijde geschoven, en medewerkers die misstanden aankaarten voelen zich onveilig. Hierdoor stukt de samenwerking, raken kinderen en ouders verder in de knel en verdampt het vertrouwen in de jeugdbescherming. De logica van het dossier wint het van de bescherming van kinderen.

6.9 Overzicht van structurele tekortkomingen in de praktijk van JB Noord

De thema's die in de voorgaande paragrafen naar voren komen – het niet gehoord worden, het niet nakomen van afspraken, onverwachte interventies, klachtenprocedures die geen uitkomst bieden en een autoritaire bejegening – laten al zien dat er sprake is van terugkerende patronen. Ouders beschrijven ze niet als losse voorvallen, maar als structurele kenmerken van hun traject met JB Noord.

Wanneer we de verhalen systematisch naast elkaar leggen, ontstaat een consistent beeld van tekortkomingen die steeds opnieuw worden ervaren. In dit hoofdstuk presenteren we een beknopt overzicht van de belangrijkste categorieën. Voor een nadere uitwerking per thema – inclusief concrete voorbeelden en citaten uit de gesprekken – wordt verwezen naar de bijlage 1.

1. *Niet nakomen van afspraken en rechterlijke uitspraken*
Toezeggingen en rechterlijke beslissingen worden regelmatig niet uitgevoerd of slechts halfslachtig opgevolgd. Dit ondermijnt vertrouwen en bevestigt voor ouders dat afspraken met JB Noord vrijblijvend zijn.
2. *Wisselingen en afwezigheid van jeugdbeschermers*
Ouders ervaren voortdurende wisselingen of langdurige afwezigheid van jeugdbeschermers. Dit leidt tot stilstand in trajecten en vergroot onzekerheid over omgangsregelingen en gezagsbeslissingen.
3. *Onzorgvuldige en onjuiste dossiervorming*
Verslagen bevatten aantoonbare fouten of uitspraken die ouders nooit hebben gedaan. Correcties worden zelden doorgevoerd, waardoor verkeerde informatie blijft circuleren en beslissingen beïnvloedt.
4. *Communicatieproblemen en gebrek aan samenwerking*
Ouders voelen zich niet gehoord of serieus genomen. Hun inbreng in gezinsplannen of overleggen wordt vaak gemarginaliseerd, terwijl beslissingen eenzijdig genomen worden.
5. *Geen of slecht plan van aanpak*
In meerdere casussen ontbreekt een helder traject met doelen en vervolgstappen. Ouders ervaren dat zij niet weten waar zij naartoe werken of wat van hen verwacht wordt.
6. *Gebrek aan bescherming van kinderen en ouders*
In situaties van dreiging of geweld voelen ouders en grootouders zich onvoldoende beschermd. Soms wordt zelfs partij gekozen voor degene die afspraken schendt, waardoor veiligheid in gevaar komt.
7. *Procedure boven inhoud*
Klachtenprocedures leiden hooguit tot excuses, maar zelden tot inhoudelijke verbetering. Ouders ervaren dit als een ritueel dat hun machteloosheid bevestigt.
8. *Verwarring en tegenstrijdige signalen*
Ouders krijgen tegenstrijdige informatie over omgangsregelingen, contactverboden of plaatsingen. Dit vergroot stress en onzekerheid en ondermijnt hun vertrouwen.
9. *Wantrouwen en stigmatisering*
Het verhaal van ouders wordt structureel in twijfel getrokken, terwijl aannames zwaarder lijken te wegen dan feiten. Ouders ervaren dit als ondermijnend voor hun waardigheid en ouderrol.

6.10 Conclusie – van ondersteuning naar ontwrichting

Het overzicht maakt duidelijk dat de ervaringen van ouders geen toevallige incidenten zijn, maar de weerslag van structurele tekortkomingen in de werkwijze en houding van JB Noord. Steeds opnieuw keren dezelfde thema's terug: niet gehoord of geloofd worden, afspraken die niet worden nagekomen, onverwachte interventies, klachtenprocedures zonder effect en een autoritaire of kleinerende bejegening. Daarbovenop wijzen ouders op wisselingen van jeugdbeschermers, onzorgvuldige dossiers, het ontbreken van een plan van aanpak en verwarrende of tegenstrijdige signalen.

Deze ervaringen wijzen op een organisatiecultuur die leunt op controle, verslaglegging en hiërarchische besluitvorming. Ouders ervaren dat hun stem systematisch wordt gemarginaliseerd, afspraken vrijblijvend zijn en klachtenprocedures eerder machteloosheid bevestigen dan corrigeren. In plaats van dialoog en samenwerking treffen zij een cultuur van geslotenheid en asymmetrie. Beloften verliezen betekenis, communicatie is eenrichtingsverkeer, en formele wegen tot inspraak benadrukken vooral het gebrek aan invloed.

Het gevolg is dat de instelling die bedoeld is om veiligheid en steun te bieden, door ouders juist wordt beleefd als bron van onmacht, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering. De relatie met JB Noord wordt niet ervaren als steunend, maar als bedreigend en ontwrichtend voor hun ouderlijke identiteit.

Ouders benadrukken dat dit niet uitsluitend ligt aan individuele professionals. Ook mensen die zij als zorgvuldig of oprecht ervaren, lopen vast in een bredere cultuur die weinig ruimte biedt voor openheid, betrouwbaarheid en samenwerking. Daarmee wordt duidelijk dat de kern van de problematiek niet in afzonderlijke fouten ligt, maar in structurele patronen die diep in de organisatie verankerd zijn.

De lessen die hieruit volgen zijn helder. Verbetering kan niet gezocht worden in incidentmanagement of losse correcties, maar vraagt om een fundamentele heroriëntatie: op de rol van ouders, op de waarde van hun stem en op een cultuur die dialoog, betrouwbaarheid en wederzijds respect centraal stelt.

De analyse van de werkwijze en houding van JB Noord laat zien hoe structurele tekortkomingen systematisch bijdragen aan gevoelens van machteloosheid, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering. Deze emoties blijven niet beperkt tot het contact met de instelling, maar werken door in het dagelijks leven

van ouders en kinderen. Of, zoals een ouder het verwoordt: *“Je leeft niet je eigen leven, je leeft hun scenario. En dat scenario kan elk moment omslaan.”*

In het volgende hoofdstuk onderzoeken we de gevolgen van deze ervaringen voor de persoonlijke levenssfeer. Hoe beïnvloedt de relatie met JB Noord de ontwikkeling van kinderen, de ouderlijke identiteit en het toekomstperspectief van gezinnen? En welke littekens blijven erachter, ook wanneer de formele trajecten zijn afgerond?

7. De invloed op het leven van ouders en kinderen

Tot nu toe hebben we vooral gekeken naar hoe ouders hun relatie met JB Noord beleven: welke emoties daarbij centraal staan en welke patronen in de werkwijze en houding van de instelling die emoties oproepen. Daarmee is duidelijk geworden dat de ervaringen van ouders gekenmerkt worden door machteloosheid, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en soms diepe vernedering.

Maar de verhalen maken ook zichtbaar dat deze emoties niet beperkt blijven tot de interactie met JB Noord zelf. Zij werken door in het leven van ouders en kinderen, zowel in het heden als in hun verwachtingen voor de toekomst. Ouders beschrijven hoe de voortdurende spanning en onzekerheid hun dagelijks functioneren aantast: in hun rol als ouder, in hun relaties met hun kinderen, in hun werk en sociale contacten, en in hun lichamelijke en psychische gezondheid.

Daarnaast laten de verhalen zien dat de kinderen zelf – direct of indirect – worden geraakt door de dynamiek met de jeugdbescherming. Beperkingen in contact, voortdurende wisselingen in afspraken, en de spanning in het gezin creëren een gevoel van onveiligheid dat diepe sporen kan nalaten.

In dit hoofdstuk analyseren we deze doorwerking in vier dimensies:

1. *Het dagelijks leven van ouders* – de impact op rust, gezondheid, werk en sociale relaties.
2. *De ouder-kindrelatie* – hoe omgang, hechting en ouderlijke identiteit onder druk komen te staan.
3. *De beleving en ontwikkeling van kinderen* – hoe onzekerheid, angst en loyaliteitsconflicten hun wereld kleuren.
4. *Toekomstperspectief en blijvende littekens* – hoe ouders en kinderen vooruitkijken, en welke blijvende gevolgen zij verwachten.

Zo wordt zichtbaar dat de invloed van de relatie met JB Noord verder reikt dan de procedurele sfeer van jeugdbescherming alleen: zij raakt aan de kern van het gezinsleven en aan de toekomst van zowel ouders als kinderen.

7.1 Impact op het dagelijks leven

De ervaringen met JB Noord beperken zich niet tot gesprekken en procedures. Ouders vertellen hoe de spanning die zij daar ervaren doorwerkt in hun hele

bestaan. De constante dreiging van nieuwe maatregelen, het gevoel buitenspel te staan en de emoties van boosheid, angst en verdriet maken dat zij zich niet meer vrij kunnen bewegen in hun eigen leven.

Veel ouders spreken over permanente stress: slapeloze nachten, een lichaam dat voortdurend gespannen is, een geest die geen rust kent. *“Ik ben altijd moe, maar tegelijk altijd alert. Het voelt alsof je lichaam nooit meer ontspant”*, zegt een moeder. Een ander vertelt: *“Ik sliep met mijn telefoon onder mijn kussen, bang dat ze zouden bellen.”* De voortdurende onzekerheid – nooit weten wanneer de telefoon gaat, of er een nieuwe brief op de mat ligt – houdt hen in een staat van hyperwaakzaamheid.

De stress vertaalt zich vaak naar lichamelijke klachten zoals hoofdpijn, maagpijn en hartkloppingen. *“Ik voel me opgejaagd, alsof ik elk moment in elkaar kan storten”*, zegt een vader. Voor anderen mondt het uit in somberheid of depressieve gevoelens. Het dagelijkse leven wordt overschaduwd door een psychische last die hen uitput.

Daarnaast kost de relatie met JB Noord veel tijd en energie. Ouders besteden uren aan mails, telefoontjes en documenten, steeds opnieuw hun verhaal opschrijven, bewijs verzamelen en afspraken regelen. *“Het voelt als een tweede baan, maar dan een die alles opslokt en niks oplevert”*, aldus een moeder.

Ook sociale relaties komen onder druk. Sommige ouders trekken zich terug uit schaamte of omdat het te pijnlijk is om andere gezinnen te zien die wel gewoon samenleven. Anderen durven minder te delen met vrienden of familie, bang dat informatie tegen hen gebruikt kan worden. Zo ontstaat isolement, dat de last nog zwaarder maakt.

Tenslotte heeft de voortdurende spanning invloed op werk en inkomen. Ouders vertellen dat zij door de stress en talloze afspraken rond jeugdbescherming minder goed functioneren of zelfs hun baan verliezen. De financiële onzekerheid versterkt de kwetsbaarheid en maakt het gevoel van onveiligheid nog groter.

Samengevat laten de verhalen zien dat de relatie met JB Noord niet beperkt blijft tot formele momenten van contact, maar het hele dagelijks leven doordringt. Zij zorgt voor een permanente staat van spanning, tast de gezondheid aan, ondermijnt sociale netwerken en bedreigt werk en inkomen. Daarmee wordt zichtbaar dat jeugdbescherming niet alleen kinderen raakt, maar ook het leven van ouders op fundamentele wijze ontwricht

7.2 De ouder-kindrelatie

Een van de zwaarste gevolgen van de relatie met JB Noord is de aantasting van de band tussen ouders en kinderen. Waar ouderschap normaal gesproken draait om nabijheid, zorg en betrokkenheid, ervaren veel ouders dat deze kernfunctie voortdurend wordt ondermijnd. Zij vertellen hoe omgangsregelingen niet worden nageleefd, hoe contactmomenten plotseling worden afgezegd of hoe hun rol systematisch wordt gerelativeerd in beslissingen en gesprekken.

Het resultaat is een gevoel van verlies en vervreemding. *“Het voelt alsof ik mijn kind stukje bij beetje kwijtraak”*, zegt een moeder. Elke gemiste afspraak wordt een nieuw verliesmoment. Een andere moeder verwoordt het zo: *“Elke keer dat ik hem niet zag, voelde het alsof er weer een stukje van me werd afgepakt.”*

Hiermee komt ook de identiteit als ouder onder druk te staan. Ouders zeggen dat zij zich soms geen echte vader of moeder meer voelen. *“Als je je kind zo weinig ziet, wie ben je dan nog als moeder?”* vraagt een ouder zich af. Het verlies van rol en invloed raakt diep in hun zelfbeeld: ouderschap wordt ervaren als iets dat hun uit handen is genomen.

De spanning werkt bovendien door in de kwaliteit van het contact wanneer ouders hun kinderen wél zien. Ze vertellen dat ze niet meer spontaan durven zijn, bang dat hun gedrag tegen hen wordt gebruikt. *“Ik durf niet boos te worden als mijn zoon lastig doet. Dan denk ik: straks zeggen ze dat ik onveilig ben”*, zegt een vader. Anderen zijn juist overdreven streng uit angst dat hun opvoedingsvaardigheden worden betwijfeld. In beide gevallen gaat de natuurlijke ouder-kind-dynamiek verloren.

Daarnaast ervaren kinderen zelf de gevolgen. Ouders beschrijven hoe loyaliteitsconflicten ontstaan: kinderen merken de spanning tussen hun ouders en de jeugdbescherming en worden daar onvermijdelijk in meegetrokken. *“Mijn dochter zei: mama, als ik bij jou te blij ben, word je dan weer gestraft?”* vertelt een moeder. Zulke opmerkingen maken zichtbaar hoe kinderen zelf geraakt worden door de instabiliteit en de onduidelijkheid.

De verhalen laten zien dat de dynamiek met JB Noord niet alleen ouders raakt, maar ook het hechtingsproces van kinderen verstoort. Contactbeperkingen, instabiliteit en voortdurende onzekerheid maken dat kinderen minder vaste ankers ervaren in hun ouderlijke band. Ouders benoemen dit vaak als hun grootste angst: dat de band met hun kinderen blijvend beschadigd raakt.

Samengevat staat de ouder-kindrelatie door de werkwijze van JB Noord structureel onder druk. Ouders verliezen kostbare tijd en hun vanzelfsprekende rol, terwijl kinderen worden geconfronteerd met onzekerheid en spanning. Daarmee raakt de jeugdbescherming aan de kern van het gezinsleven: de wederzijdse verbondenheid tussen ouder en kind.

7.3 De beleving en ontwikkeling van kinderen

De verhalen laten zien dat de invloed van JB Noord niet alleen ouders raakt, maar diep ingrijpt in het leven van hun kinderen. Soms gaat het om directe ervaringen – wisselende omgangsregelingen, plotselinge beslissingen of een uithuisplaatsing – en soms om indirecte effecten, zoals de spanning die zij bij hun ouders voelen. In beide gevallen groeit een context van onzekerheid en instabiliteit.

Ouders vertellen dat hun kinderen onrustig en angstig zijn geworden. *“Mijn dochter durft de telefoon niet meer te pakken, ze denkt dat het altijd slecht nieuws is”*, zegt een moeder. Voor kinderen kan elk telefoontje symbool staan voor dreiging: een nieuwe beperking, een wijziging in omgang of zelfs de angst voor uithuisplaatsing.

Daarnaast komen kinderen vaak in een loyaliteitsconflict terecht. Ze voelen dat hun ouders pijn lijden, maar merken tegelijk dat de jeugdbescherming beslissingen neemt waar ze zich naar moeten voegen. *“Mijn zoon zei: als ik blij ben bij papa, doet dat jou dan pijn? Hij voelt zich altijd verscheurd”*, vertelt een moeder.

De spanning heeft directe gevolgen voor de emotionele ontwikkeling. Ouders signaleren dat hun kinderen stiller, somberder of juist drukker en agressiever zijn geworden. Een vader zegt: *“Mijn dochter was altijd vrolijk, maar nu is ze teruggetrokken. Ze zegt vaak: ik weet niet bij wie ik hoor.”* Zulke uitspraken laten zien dat kinderen niet alleen lijden onder de praktische beperkingen van omgang, maar ook onder de psychologische last van verdeeldheid en onzekerheid.

Herhaaldelijk afgezegde of verplaatste afspraken ondermijnen bovendien hun gevoel voor hechting en vertrouwen. *“Hoe moet mijn kind ooit leren vertrouwen, als afspraken altijd verbroken worden?”* vraagt een moeder zich af. Wanneer beloften geen waarde blijken te hebben, leren kinderen dat relaties instabiel zijn.

Sommige kinderen internaliseren de situatie en zoeken de oorzaak bij zichzelf. Een meisje zei tegen haar moeder: *“Misschien ben ik niet lief genoeg, daarom mag ik niet vaker komen.”* Zulke uitspraken laten zien hoe de onzekerheid

doorwerkt in hun zelfbeeld en kan leiden tot schuldgevoelens en een kwetsbare identiteit.

Samengevat gaat de invloed van JB Noord op kinderen veel verder dan praktische omgangsregelingen of verblijf. Hun emotionele stabiliteit, gevoel van veiligheid en vermogen tot vertrouwen worden diep geraakt. Hun jeugd wordt getekend door wachten, onzekerheid en twijfel. Voor veel ouders is dit de zwaarste last: niet alleen hun eigen pijn, maar de overtuiging dat hun kinderen littekens oplopen die ook op de lange termijn voelbaar zullen blijven.

7.4 Vooruitkijken: littekens en toekomst

Wanneer ouders vooruitkijken, is hun blik vaak somber. De ervaringen met JB Noord hebben niet alleen hun heden getekend, maar ook hun toekomstverwachtingen. Zij spreken over blijvende littekens: in zichzelf, in hun kinderen en in de band die hen zou moeten verbinden.

Een eerste thema is het verlies van vertrouwen. Ouders zeggen dat zij nooit meer onbevangen in gesprek zullen gaan met instanties. *“Zelfs al zou er nu een goede hulpverlener komen, ik geloof nooit meer echt dat ze het beste met ons voor hebben”*, zegt een moeder. Deze erosie van vertrouwen maakt dat zij verwachten altijd achterdochtig te blijven.

Daarnaast vrezen ouders dat de tijd die zij met hun kinderen hebben gemist niet meer in te halen is. *“Je mist verjaardagen, schoolmomenten, gewoon alledaagse dingen. Dat komt nooit meer terug. Dat stuk van haar jeugd ben ik kwijt, en dat kan ik haar nooit meer geven”*, vertelt een vader. Het gemis verandert zo in een toekomstig verdriet: het besef dat sommige verliezen definitief zijn.

Ook voor hun kinderen zien ouders een somber perspectief. Zij maken zich zorgen over blijvende emotionele schade: moeite om te vertrouwen, angst om mensen kwijt te raken, of levenslange worsteling met loyaliteitskwesties. *“Ik zie hoe mijn dochter nu al bang is om mensen kwijt te raken. Dat gaat ze haar hele leven meedragen”*, vertelt een moeder.

Sommige ouders stellen existentiële vragen: wie ben ik nog als ouder wanneer mijn rol zo lang is ondermijnd? *“Ik voel me niet meer de vader die ik wilde zijn. Dat blijft, ook al is het ooit voorbij”*, zegt een vader. Deze ervaring raakt diep aan hun identiteit en eigenwaarde.

Wat opvalt, is dat ouders niet alleen terugkijken met pijn, maar ook vooruitkijken met wanhoop. Zij vrezen dat hun kinderen de gevolgen later opnieuw zullen

dragen, bijvoorbeeld in relaties of in hun omgang met autoriteit. Daarmee krijgt de ervaring een transgenerationeel karakter: de littekens van vandaag worden de kwetsuren van morgen.

Toch klinkt soms ook hoop en veerkracht door. Enkele ouders zeggen dat zij, ondanks alles, blijven vechten voor hun kinderen omdat die band de kern van hun leven is. *“Ze kunnen veel van me afpakken, maar mijn liefde voor mijn kinderen nooit.”* Deze woorden laten zien dat er naast pijn ook een bron van kracht is, al voelt die vaak broos en bedreigd.

Samengevat laten de verhalen zien dat de invloed van JB Noord niet stopt bij het heden. Ouders en kinderen dragen de ervaringen mee in hun toekomst: in hun vertrouwen, in hun relaties, in hun identiteit. Wat bedoeld is als bescherming, wordt in hun herinnering en verwachting een bron van blijvende kwetsbaarheid.

7.5 Conclusie –het tekent levens

De verhalen laten zien dat de invloed van JB Noord verder reikt dan de directe interacties met de instelling. Wat begint met frustrerende ervaringen – niet gehoord worden, afspraken die niet nagekomen worden, plotselinge interventies – groeit uit tot een werkelijkheid die het leven van ouders en kinderen diepgaand bepaalt.

Voor ouders betekent dit een dagelijks bestaan vol spanning en onzekerheid. De voortdurende dreiging van nieuwe maatregelen leidt tot stress, gezondheidsklachten en uitputting. Sociale relaties verschrallen, werk en inkomen komen onder druk, en velen raken geïsoleerd. Het contact met JB Noord wordt ervaren als een bron van permanente belasting die het gewone leven verdringt.

Ook de ouder-kindrelatie komt onder zware druk te staan. Ouders verliezen niet alleen kostbare tijd met hun kinderen, maar ook hun vanzelfsprekende rol en autoriteit. Contactmomenten worden overschaduwd door angst om beoordeeld te worden, terwijl kinderen zelf de spanning voelen en in loyaliteitsconflicten verstrikt raken. Wat een veilige band zou moeten zijn, wordt doortrokken van onzekerheid en wantrouwen.

Kinderen ervaren de situatie direct. Hun ontwikkeling wordt getekend door angst, somberheid en verwarring. Zij leren dat afspraken instabiel zijn, dat beloften weinig waarde hebben en dat hun gevoelens vaak onzichtbaar blijven. Sommige kinderen trekken de pijn naar zichzelf toe, met schuldgevoelens en een

kwetsbaar zelfbeeld als gevolg. Daarmee ontstaan risico's die niet beperkt blijven tot hun jeugd, maar ook hun volwassen leven kunnen beïnvloeden.

Wanneer ouders vooruitkijken, overheerst de overtuiging dat deze ervaringen blijvende littekens achterlaten. Zij vrezen dat hun kinderen schade oplopen die niet meer te herstellen is, en dat hun eigen ouderlijke identiteit blijvend is aangetast. Vertrouwen in instituties is verdwenen en wordt niet snel meer teruggewonnen. Tegelijkertijd blijft de liefde voor hun kinderen een bron van veerkracht, al voelt die vaak broos en bedreigd.

De kern van dit hoofdstuk is dat de invloed van JB Noord niet tijdelijk of incidenteel is, maar diepgaand en langdurig. De instelling die bedoeld is om veiligheid en bescherming te bieden, wordt door ouders en kinderen ervaren als bron van ontwrichting. De impact strekt zich uit van de dagelijkse routines tot de toekomstverwachtingen, en van individuele emoties tot de identiteit van gezinnen.

8 Proces en communicatie met professionals

De voorgaande hoofdstukken hebben laten zien hoe diep de relatie met JB Noord ingrijpt in het leven van ouders en kinderen. Hun verhalen getuigen van blijvende stress, verstoorde ouder-kindrelaties, beschadigd vertrouwen en emotionele littekens die zich uitstrekken tot in de toekomst. Wat opvalt, is dat deze gevolgen niet alleen voortkomen uit formele besluiten of juridische procedures, maar vooral uit de manier waarop het proces wordt beleefd en hoe er door professionals wordt gecommuniceerd.

Ouders benadrukken steeds opnieuw dat de pijn niet alleen ligt in de uitkomst van besluiten, maar in de manier waarop die tot stand komen. Zij vertellen over gesprekken waarin zij zich niet gehoord of erkend voelen, beloften die zonder uitleg worden verbroken, brieven die kil en formeel zijn opgesteld, of telefoontjes waarin plotseling ingrijpende beslissingen worden meegedeeld. Hierdoor beleven ouders de jeugdbescherming niet als een systeem van steun en veiligheid, maar als een proces dat hen buitensluit, intimideert en hun ouderlijke rol ondermijnt.

In dit hoofdstuk staat daarom de proceservaring centraal. Hoe ervaren ouders de gesprekken met professionals? Op welke momenten voelen zij zich serieus genomen, en wanneer juist niet? Welke rol spelen taal, toon en houding in het versterken van emoties zoals onmacht, boosheid en vernedering? En wat leren we hieruit over de kloof tussen de intenties van de instelling en de beleving van ouders?

Door stil te staan bij deze ervaringen wordt zichtbaar dat communicatie geen bijzaak is, maar een doorslaggevende factor in hoe ouders het hele traject beleven. Daarmee vormt dit hoofdstuk een scharnierpunt in de analyse: het laat zien hoe omgangsvormen en taal van professionals in theorie vertrouwen zouden kunnen herstellen, maar in de verhalen van ouders vooral fungeren als katalysator van pijn, wantrouwen en vervreemding.

8.1 Het proces als doolhof

Wanneer ouders terugblikken op hun traject bij JB Noord, vertellen zij niet alleen over de uitkomsten – uithuisplaatsing, omgangsregelingen, ondertoezichtstellingen – maar vooral over de manier waarop het proces verliep. Het gaat om de opeenvolging van gesprekken, brieven, telefoontjes en

vergaderingen waarin hun leven en dat van hun kinderen aan de orde kwam. In hun verhalen tekent zich een patroon af: het proces wordt niet ervaren als zorgvuldig of transparant, maar als chaotisch, onvoorspelbaar en buitensluitend.

Veel ouders beschrijven het traject als een doolhof zonder kaart. Zij wisten vaak niet wat de volgende stap zou zijn, welke beslissingen op tafel lagen of wie verantwoordelijk was. *“Ik had het gevoel dat ik in een spel zat waarvan ik de regels niet kende. Iedere keer werd er iets nieuws bedacht, en ik moest het maar slikken”*, zegt een moeder. Het proces voelde voor hen als een spel zonder regels, vol verrassingen en zonder houvast.

Daarbij ervaren ouders het verloop vaak als eenrichtingsverkeer. Ze leveren brieven, documenten en verhalen aan, maar zien hun inbreng verdwijnen. *“Alles verdwijnt in een zwart gat”*, zegt een vader. Het versterkt het idee dat beslissingen elders al zijn genomen en dat hun woorden slechts voor de vorm worden gehoord.

Ook de combinatie van traagheid en abruptheid wordt vaak genoemd. Klachten blijven maanden liggen en afspraken worden eindeloos uitgesteld, terwijl maatregelen soms plotseling en zonder waarschuwing worden opgelegd. Dit maakt dat ouders voortdurend in spanning leven: ze weten nooit of er iets zal gebeuren – en wanneer.

Daarnaast heerst er veel onduidelijkheid over rollen en verantwoordelijkheden. Ouders vertellen over wisselende gezinsvoogden, over afspraken die van hand tot hand gaan, en over het ontbreken van iemand die aanspreekbaar is op fouten. *“Je kunt niet met een persoon praten. Er is altijd iemand anders, en niemand neemt verantwoordelijkheid”*, zegt een ouder. Het gebrek aan continuïteit versterkt hun gevoel van machteloosheid.

Het gevolg is dat ouders het proces fundamenteel oneerlijk ervaren. Niet omdat ze het altijd oneens zijn met de uitkomst, maar omdat hun stem geen betekenis heeft gehad. *“Als ik gehoord was, en ze hadden uitgelegd waarom ze een andere keuze maakten, dan was het nog pijnlijk geweest. Maar nu voelt het alsof ik er nooit toe heb gedaan”*, zegt een moeder.

Samenvattend laten de verhalen zien dat het proces in de beleving van ouders niet voldoet aan basiseisen van transparantie, participatie en zorgvuldigheid. In plaats van een middel om besluiten zorgvuldig tot stand te brengen, ervaren zij een mechanisme dat hen buitensluit en hun stem marginaliseert.

8.2 Communicatie als kern ervaring

Naast het proces zelf speelt communicatie een doorslaggevende rol in hoe ouders hun traject bij JB Noord beleven. In bijna alle casussen vertellen zij dat de toon, houding en keuze van woorden vaak belangrijker zijn voor hun ervaring dan de feitelijke inhoud van de boodschap.

Een eerste thema is het niet gehoord en niet erkend worden. Ouders zeggen dat hun zorgen wel worden aangehoord, maar niet lijken door te dringen. *“Ze knikken, ze schrijven wat op, maar je merkt dat het niets uitmaakt. Het is alsof je lucht bent”*, vertelt een vader. Dit voedt frustratie en tast het vertrouwen in een eerlijke dialoog aan.

Daarnaast ervaren ouders de communicatie vaak als kil en formeel. Brieven staan vol jargon en juridische termen, telefoongesprekken zijn kort en zakelijk, zonder context of uitleg. *“Ik kreeg een brief waarin stond dat de omgang werd beperkt. Geen uitleg, geen context, alleen een besluit. Alsof ik een nummer was”*, zegt een moeder. Het ontbreken van menselijkheid versterkt gevoelens van vernedering en uitsluiting.

Sommige ouders vertellen dat de communicatie zelfs autoritair of neerbuigend was. Professionals spraken over hun hoofd heen, deden emoties af als irrationeel of kleineren hen openlijk. *“Ze zeiden dat ik hysterisch was, terwijl ik gewoon probeerde uit te leggen hoe bang ik was”*, zegt een moeder. Zulke momenten raken niet alleen de inhoud, maar ook de waardigheid van de ouder.

Een ander veelgenoemd punt is het gebrek aan continuïteit. Ouders moesten hun verhaal steeds opnieuw vertellen aan wisselende professionals. Dit herhalen van pijnlijke ervaringen wordt als vermoeiend én respectloos ervaren. *“Elke keer moest ik weer van voren af aan vertellen wat er mis was. Het leek alsof ze geen idee hadden wie ik was”*, aldus een vader.

Toch benoemen ouders ook enkele uitzonderingen. Zeldzaam, maar des te betekenisvoller, zijn de momenten waarop een professional echt luistert en erkenning toont. *“Die ene gezinsvoogd keek me aan en zei: ik begrijp dat dit moeilijk is. Voor het eerst voelde ik me serieus genomen”*, vertelt een moeder. Zo’n enkel gebaar blijft onvergetelijk en laat zien hoe groot de hunkering is naar menselijkheid in het contact.

Samenvattend laten de casussen zien dat communicatie voor ouders niet slechts een praktisch middel is, maar een bepalende factor in hun emotionele beleving van het hele traject. Wanneer de toon kil, formeel of autoritair is, voelen

zij zich vernedert en buitengesloten. Wanneer er wél erkenning wordt getoond, ervaren zij dit als een zeldzame opluchting. Daarmee wordt communicatie voor ouders niet een brug, maar vaak juist een kloof tussen henzelf en de jeugdbescherming.

8.3 Conclusie – proces en communicatie bepalend voor ervaring

De analyse van de gesprekken laat zien dat het niet alleen de beslissingen van JB Noord zijn die zwaar op ouders drukken, maar vooral de manier waarop het proces en de communicatie verlopen. Ouders beschrijven het traject als onvoorspelbaar en ondoorzichtig, gekenmerkt door traagheid, wisselingen en een gebrek aan verantwoordelijkheid. Zij ervaren het proces niet als een middel tot zorgvuldige besluitvorming, maar als een mechanisme waarin zij buitenspel staan en hun stem geen gewicht heeft.

De communicatie versterkt dit gevoel. In plaats van steunend of verhelderend te zijn, wordt zij vaak als afstandelijk en autoritair beleefd: brieven vol jargon, abrupte telefoontjes en gesprekken waarin emoties worden afgedaan als irrationeel. Voor ouders raakt dit direct aan hun waardigheid en hun identiteit als ouder.

Juist daarom vallen de zeldzame momenten waarin communicatie wél persoonlijk, open en luisterend is zo sterk op. Ouders benoemen ze als keerpunten, bewijzen dat erkenning en empathie het verschil kunnen maken.

Samengevat toont dit hoofdstuk dat proces en communicatie de sleutel vormen tot de beleving van ouders. Het gaat niet enkel om wat er besloten wordt, maar vooral om hoe dit gebeurt. In de verhalen functioneren proces en communicatie niet als instrumenten van zorg, maar als bronnen van machteloosheid, boosheid en wantrouwen. Daarmee ligt hier een kern van het probleem: de omgangsvormen van de jeugdbescherming bepalen in hoge mate of het traject steunend of juist ontwrichtend wordt ervaren.

9 Handelingsstrategieën van ouders

De voorgaande hoofdstukken hebben laten zien hoe ouders de relatie met JB Noord ervaren: vol emoties van onmacht, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en soms vernedering. Deze gevoelens beïnvloeden niet alleen hun dagelijks leven en de ouder-kindrelatie, maar tasten ook hun vertrouwen in instituties blijvend aan. Steeds opnieuw bleek dat niet alleen de formele beslissingen zwaar wegen, maar vooral de manier waarop het proces verloopt en hoe professionals met ouders communiceren.

Tegen die achtergrond dringt zich een volgende vraag op: hoe houden ouders stand in dit krachtenveld? Hoe gaan zij om met de voortdurende druk, het gevoel buitenspel te staan en de emotionele ontwrichting die dit met zich meebrengt? Welke strategieën ontwikkelen zij om hun stem toch te laten horen, grip te houden of zichzelf en hun kinderen te beschermen?

De gesprekken laten zien dat ouders hierin uiteenlopende wegen zoeken. Sommigen kiezen voor formele procedures: klachten indienen, mails sturen, juridische stappen zetten. Anderen proberen juist de relatie met professionals te herstellen door diplomatiek te zijn of emoties in te slikken. Weer anderen trekken zich terug, bouwen muren om zichzelf heen of zoeken steun in hun persoonlijke netwerk. In al deze strategieën klinkt dezelfde behoefte door: niet volledig machteloos te zijn, maar een vorm van regie te behouden.

In dit hoofdstuk onderzoeken we deze handelingsstrategieën en de manieren waarop ouders proberen overeind te blijven. Daarbij kijken we niet alleen naar praktische acties, maar ook naar emotionele en psychologische strategieën. Zo wordt zichtbaar dat achter de verhalen van pijn en onmacht ook veerkracht schuilgaat – hoe broos en bedreigd die soms ook is.

9.1 Formele en juridische routes

Een van de meest zichtbare manieren waarop ouders proberen grip te krijgen op hun situatie is via formele en juridische wegen. Zij dienen klachten in, schrijven brieven, verzamelen bewijsstukken en schakelen advocaten in. Het zorgvuldig bijhouden van dossiers en correspondentie geeft hun het gevoel iets in handen te hebben waarmee zij hun zaak kunnen onderbouwen. *“Ik dacht: als ik het maar goed opschrijf, met alle data en bewijzen erbij, dan kunnen ze er niet omheen”*, vertelt een moeder.

In eerste instantie komt dit handelen voort uit hoop dat hun stem gehoord zal worden. In de praktijk leidt het echter vaak tot teleurstelling. Ouders beschrijven hoe klachtenprocedures maanden duren en meestal zonder resultaat eindigen. *“Ik kreeg een keurige brief terug, maar er veranderde helemaal niets”*, zegt een vader. Zo worden formele procedures voor velen eerder een bron van frustratie dan van rechtvaardiging.

Ook juridische stappen blijken dubbelzinnig. Het inschakelen van een advocaat kan steun geven, vooral wanneer ouders in de rechtszaal vertegenwoordigd worden. Tegelijkertijd ervaren zij dat ook hier de machtsongelijkheid voelbaar blijft. *“Mijn advocaat zei: we kunnen het proberen, maar de kans is klein dat de rechter je gelijk geeft”*, aldus een moeder. Het gevoel dat zelfs juridische vertegenwoordiging niet genoeg is om hun positie te beschermen, versterkt hun wanhoop.

Opvallend is dat deze routes ondanks alles steeds weer worden ingezet. Ouders weten dat de kans op succes klein is, maar voelen een diepe noodzaak om in ieder geval iets te doen. *“Ik weet dat het weinig helpt, maar als ik niets doe, dan voel ik me nog machtelozer”*, zegt een ouder. Daarmee krijgen klachten en juridische stappen een dubbel karakter: zij bieden tijdelijk houvast, maar bevestigen tegelijk hoe beperkt hun invloed werkelijk is.

9.2 Relationale strategieën

Naast formele en juridische wegen zoeken ouders ook manieren om binnen de relatie met professionals zelf ruimte te creëren. Deze relationele strategieën draaien om houding, gedrag en communicatie in de directe interactie met JB Noord.

Een veelgehoorde tactiek is diplomatie en meebewegen. Ouders vertellen dat zij bewust hun toon matigen, emoties inslikken of zich inschikkelijk opstellen om serieuzer genomen te worden. *“Ik leerde mezelf rustig te blijven, hoe boos ik ook was. Als ik te fel was, zeiden ze dat ik hysterisch was. Dus hield ik mijn mond, in de hoop dat ze me serieuzer zouden nemen”*, zegt een moeder. Een vader verwoordt het als *“toneel spelen”*: zeggen wat de ander wil horen, terwijl je vanbinnen kookt. Deze strategie biedt soms gehoor, maar gaat gepaard met uitputtende zelfcensuur.

Andere ouders zoeken bondgenoten binnen het systeem. Zij proberen een vertrouwensband op te bouwen met een gezinsvoogd of hulpverlener die wél luistert, in de hoop via deze persoon invloed uit te oefenen of beter geïnformeerd

te worden. Het geeft tijdelijk steun, maar is precair: zodra de professional wisselt, valt die steun vaak weg.

Sommigen kiezen juist voor stilte en terugtrekking. Door weinig meer te zeggen, proberen zij te voorkomen dat hun woorden verdraaid of tegen hen gebruikt worden. *“Ik zei op een gegeven moment bijna niks meer in gesprekken. Alles wat ik zei, werd tegen me gebruikt. Dus dacht ik: laat maar”*, vertelt een moeder. Deze strategie beschermt tegen directe confrontatie, maar vergroot ook de afstand en het isolement.

Wat deze relationele strategieën gemeen hebben, is dat ouders voortdurend moeten laveren tussen uitspreken en inslikken, tussen verzet en schijnbare instemming. Zij proberen binnen een ongelijk machtsveld toch ruimte te vinden voor invloed of bescherming. Maar de prijs is hoog: ouders verliezen het gevoel zichzelf te kunnen zijn

9.3 Persoonlijke en emotionele wijze van handelen

Naast formele en relationele tactieken ontwikkelen ouders ook persoonlijke manieren om het traject met JB Noord vol te houden. Deze strategieën spelen zich vooral af in de privésfeer en draaien om hoe ouders hun emoties reguleren om overeind te blijven.

Een belangrijke bron van steun is het eigen netwerk. Ouders vertellen hoe zij familie of vrienden inschakelen om hun verhaal te delen, advies te vragen of praktische hulp te krijgen. *“Als ik niet kon praten met mijn zus, was ik gek geworden. Zij was de enige die bleef luisteren”*, zegt een moeder. Toch merken sommigen dat dit netwerk na verloop van tijd uitgeput raakt of afstand neemt, omdat de situatie te zwaar en langdurig is.

Voor anderen speelt religie of spiritualiteit een rol. Zij vinden houvast in gebed, geloof of rituelen. *“Elke avond bid ik voor mijn kinderen. Dat is mijn manier om toch iets te doen”*, vertelt een vader. Dit biedt geen oplossingen, maar wel betekenis en hoop in een situatie waarin grip ontbreekt.

Ook mentale veerkracht komt naar voren. Ouders proberen de situatie te rationaliseren of te relativiseren, en zoeken kleine doelen om door te kunnen. *“Ik telde de dagen af tot het volgende contactmoment. Zo gaf ik mezelf een doel, hoe klein ook”*, beschrijft een moeder.

Tegelijkertijd zijn er momenten van terugtrekking en berusting. Sommige ouders geven aan dat zij na herhaalde teleurstellingen de strijd grotendeels hebben

opgegeven. *“Op een gegeven moment dacht ik: laat maar, ik kan toch niets veranderen”*, zegt een vader. Dit beschermt tegen nieuwe pijn, maar vergroot ook het gevoel van isolatie.

Wat opvalt, is de voortdurende spanning tussen vechten en loslaten. Ouders laveren tussen protest en berusting, tussen hoop en uitputting. Coping blijkt geen vast patroon, maar een dynamisch proces waarin zij hun strategie steeds opnieuw aanpassen aan de omstandigheden en hun draagkracht.

9.4 Conclusie – strategieën als strijd om zelfbeschikking en eigen regie

De verhalen van ouders laten zien dat de relatie met JB Noord hen niet alleen confronteert met machteloosheid, boosheid, wantrouwen en verdriet, maar hen ook voortdurend dwingt om manieren te vinden om overeind te blijven. De strategieën die zij ontwikkelen, vormen zo een venster op hun veerkracht én hun kwetsbaarheid.

Formele en juridische routes bieden aanvankelijk houvast: door klachten in te dienen, mails te sturen of advocaten in te schakelen, proberen ouders invloed uit te oefenen. Maar omdat deze wegen zelden tot verandering leiden, bevestigen zij vaak juist hun machteloosheid. De inspanning zelf wordt daardoor belangrijker dan de uitkomst: een manier om niet stil te blijven zitten en toch een glimp van agency te behouden.

Relationele strategieën laten zien hoe ouders zich aanpassen binnen de interactie met professionals. Zij matigen hun toon, slikken emoties in, zoeken bondgenoten of kiezen juist voor stilte. Dit voortdurend laveren tussen uitspreken en inslikken is uitputtend en ondermijnt hun gevoel van authenticiteit, maar wordt gezien als noodzakelijk om ruimte te houden voor invloed.

Persoonlijke en emotionele strategieën spelen zich vooral af in de privésfeer. Ouders zoeken steun bij familie of vrienden, grijpen terug op religie of spiritualiteit, of bouwen veerkracht op via kleine doelen. Tegelijkertijd kennen hun verhalen ook momenten van berusting, waarin zij bewust stoppen met strijden om zichzelf te beschermen tegen verdere pijn. Deze mechanismen zijn dubbelzinnig: ze geven houvast, maar benadrukken ook de eenzaamheid en de existentiële last die ouders dragen.

Gezamenlijk laten de drie vormen van strategieën zien dat ouders voortdurend heen en weer bewegen tussen hoop en wanhoop, actie en terugtrekking. Hun

handelen is cyclisch en vaak tegenstrijdig – precies omdat de situatie hen dwingt steeds opnieuw te zoeken naar manieren om zich staande te houden.

De kern is dat deze strategieën de permanente strijd om zelfbeschikking en eigen regie weerspiegelen. Ouders weigeren volledig machteloos te zijn, al weten zij dat hun mogelijkheden beperkt zijn. Elke klacht, elk gesprek, elk gebed of elk stilzwijgen is een poging om toch grip te houden op een proces waarin hun stem vaak niet telt. Daarmee worden deze strategieën meer dan persoonlijke overlevingsmechanismen: zij zijn ook een vorm van moreel verzet tegen een systeem dat hen structureel buitensluit.

In termen van eigen regie laten deze verhalen zien hoe ouders steeds opnieuw proberen een minimum aan zeggenschap te behouden. Of het nu gaat om formele procedures, diplomatiek gedrag of terugtrekking: telkens klinkt dezelfde zoektocht door naar invloed op een traject dat hen anders volledig uit handen glipt.

10 Andere instituties en hun rol in het domein van de jeugdbescherming

Tot nu toe lag de nadruk op de werkwijze en houding van JB Noord. Dat ligt voor de hand: voor ouders en grootouders is dit de instantie waarmee zij het meest te maken hebben en die de directe beslissingen neemt over hun kinderen. Maar in de verhalen komt ook een bredere institutionele werkelijkheid naar voren. Ouders noemen niet alleen JB Noord, maar ook rechtbanken en rechters, de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, gemeenten en wijkteams, onderwijs- en zorginstellingen, klachtencommissies en de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.

Deze instituties functioneren niet los van elkaar. Samen vormen zij een keten van verantwoordelijkheden en bevoegdheden waarin gezinnen zich voortdurend moeten bewegen. In theorie zou dit netwerkbescherming en steun moeten bieden. In de praktijk ervaren ouders echter dat de schakels elkaar vooral versterken in hun zwaktes: er wordt doorgeschoven, ingedekt of terugverwezen naar dezelfde instantie die eerder al faalde.

Voor ouders voelt dit als een labyrint zonder uitweg. Hoop die zij vestigen op de Raad voor de Kinderbescherming, de rechter of de Inspectie, eindigt vaak weer bij JB Noord. Zo ontstaat een cirkel waarin fouten wel gesignaleerd worden, maar zelden worden gecorrigeerd.

In dit hoofdstuk onderzoeken we hoe ouders de rol van deze andere instituties ervaren: welke verwachtingen zij hadden, welke momenten van hoop zij beleefden, en hoe de teleurstelling volgde toen er geen verandering optrad. Daarmee wordt zichtbaar dat de problemen die ouders beschrijven niet alleen te maken hebben met de uitvoering door JB Noord, maar met de werking van het jeugdbeschermingsstelsel als geheel.

10.1 Rechtbanken en rechters

Voor veel ouders is de rechtbank een cruciale schakel in hun traject. Waar zij bij JB Noord geen gehoor vinden, vestigen zij hun hoop op de rechter als onafhankelijke instantie die kan corrigeren en afdwingen. In hun verhalen klinkt dit telkens terug: de rechter is de laatste plek waar hun stem misschien nog wél telt.

Soms lijkt die hoop gerechtvaardigd. Ouders vertellen hoe rechters zich kritisch uitlaten over het functioneren van JB Noord, verbaasd zijn dat toezeggingen niet zijn nagekomen of expliciet een ultimatum stellen. *“De rechter werd zichtbaar boos. Hij zei: dit kan zo niet langer, binnen zes weken moet er duidelijkheid komen”*, herinnert een ouder zich. Zulke momenten bevestigen voor ouders dat hun zorgen niet ongegrond zijn en dat er iemand luistert.

Maar in de praktijk blijkt de correctie vaak beperkt. Termijnen worden gesteld, maar niet nageleefd; dossiers moeten op orde zijn, maar blijven achter. *“De rechter heeft gezegd dat het dossier binnen twee weken op orde moest zijn. Maar na een maand was er nog niks gebeurd. Toen ik het opnieuw aan de orde stelde, zei de rechter alleen: het is vervelend, maar ik kan er nu niets mee”*, vertelt een moeder. Hier klinkt de frustratie dat uitspraken hun kracht verliezen zodra de uitvoering weer bij JB Noord ligt.

Het gevolg is een dubbel gevoel. Ouders voelen zich erkend wanneer een rechter hun klachten serieus neemt of JB Noord aanspreekt, maar ervaren tegelijk dat deze erkenning niet leidt tot verandering. De rechter constateert, maar de regie blijft bij dezelfde organisatie die eerder tekortschiet. *“Je denkt: eindelijk iemand die boven JB Noord staat. Maar uiteindelijk geven ze toch weer het stuur terug aan dezelfde mensen”*, zegt een vader.

Voor ouders is dit verwarrend en ontmoedigend. Waar zij hoopten op een doorbraak, ervaren zij vooral de beperkingen van de rechtbank. Zo wordt de rol van de rechter ambivalent: een bron van erkenning, maar zelden van echte oplossing.

10.2 Raad voor de Kinderbescherming

Naast de rechter noemen ouders vaak de Raad voor de Kinderbescherming. Voor velen is dit de instantie waarin zij hun laatste hoop stellen: onafhankelijk, in staat om de situatie opnieuw te beoordelen en te toetsen of JB Noord zijn werk goed doet. Ouders verwachten objectiviteit en correctie.

Soms lijkt die verwachting gerechtvaardigd. In meerdere casussen constateert de Raad dat JB Noord onvoldoende voortgang boekt of zelfs jarenlang vrijwel niets heeft gedaan. Ouders vertellen hoe zij zich op dat moment voor het eerst gehoord voelden. *“De Raad schreef letterlijk: JB Noord heeft nagelaten om het traject uit te voeren. Ik dacht: eindelijk iemand die ziet wat wij al die tijd hebben gezegd”*, zegt een moeder.

Toch verandert er meestal weinig. Want hoewel de Raad tekortkomingen vaststelt, komt de uitvoering van maatregelen opnieuw bij JB Noord terecht. *“De Raad zag dat er niets gebeurde, maar daarna gaven ze het weer terug aan dezelfde organisatie. Dan weet je dat het straks gewoon weer misgaat”*, zegt een ouder.

Dit leidt tot ambivalente gevoelens. Ouders waarderen dat hun zorgen serieus genomen worden, maar ervaren tegelijk dat dit nauwelijks verschil maakt. *“Ze zeggen dat ik gelijk heb, maar ik sta er nog steeds alleen voor”*, aldus een vader.

De verhalen laten zien dat de Raad een toetsende rol vervult, maar niet de macht of de middelen heeft om structurele verandering af te dwingen. Voor ouders betekent dit dat erkenning niet leidt tot verbetering, maar juist hun wanhoop verdiept: zelfs wanneer een onafhankelijke instantie tekorten aanwijst, blijft de cirkel van stilstand bestaan.

10.3 Veilig thuis

Voor veel ouders begint hun traject met jeugdbescherming bij een melding bij Veilig Thuis – een organisatie die onder dezelfde stichting en bestuurder valt als JB Noord. Soms gaat het om signalen van familieleden of burens, soms om meldingen van artsen of scholen. In de verhalen klinkt telkens door dat deze meldingen voor ouders voelen als een ingrijpende en vaak onrechtvaardige start.

Ouders ervaren de werkwijze van Veilig Thuis als onzorgvuldig. Zij vertellen dat meldingen vaak zijn gebaseerd op aannames of losse opmerkingen, zonder dat er eerst met hen is gesproken of feiten zijn geverifieerd. *“Mijn schoonzus heeft gebeld omdat ze dacht dat het niet goed ging. Niemand heeft bij mij gecheckt wat er aan de hand was, en ineens stond Veilig Thuis op de stoep”*, zegt een moeder. Zulke ervaringen bevestigen voor ouders het gevoel dat zij al bij de ingang van het systeem in een verdachtenpositie worden geplaatst.

De gevolgen zijn groot. Veilig Thuis kan een onderzoek starten, gezinnen intensief volgen of de Raad voor de Kinderbescherming inschakelen voor een ondertoezichtstelling. Ouders beschrijven hoe zij in korte tijd in een traject belanden waarin hun stem nauwelijks nog telt. *“Eén telefoontje en je hele leven staat op zijn kop”*, vertelt een vader.

Wat veel ouders pijnigt, is dat hun context en eigen verhaal nauwelijks lijken te worden meegenomen. *“Ik heb een gesprek gehad met de huisarts over hoe zwaar ik het had. Dat was bedoeld om hulp te vragen, maar hij meldde het bij*

Veilig Thuis. Vanaf dat moment werd ik niet meer gezien als moeder die steun zocht, maar als risico voor mijn kind”, zegt een moeder. Zo kan een hulpvraag snel omslaan in een probleemdefinitie die stigmatiserend werkt.

Ouders beleven Veilig Thuis daardoor niet als beschermende ingang, maar als poortwachter die vooral risico’s zoekt en escalaties in gang zet. De nadruk op veiligheid vertaalt zich voor hen in een cultuur van wantrouwen en controle, eerder dan in steun en samenwerking.

De emotionele impact hiervan is groot. Ouders beschrijven gevoelens van angst en vernedering: angst omdat één melding de toekomst van hun gezin kan bepalen, en vernedering omdat zij ervaren dat zij op basis van vermoedens in een verdachtenrol worden geplaatst. *“Ze kwamen binnen alsof ik een crimineel was. Vanaf dat moment voelde ik me niet meer vrij in mijn eigen huis”*, zegt een vader.

Voor ouders bevestigt dit patroon dat het systeem niet begint met luisteren of ondersteunen, maar met beoordelen en controleren. Veilig Thuis wordt zo ervaren als de eerste schakel in een keten waarin hun verhaal geen gewicht heeft, en waarin één melding al kan uitmonden in een langdurig traject van ingrijpen en wantrouwen.

10.4 Gemeenten en wijkteams

Naast Veilig Thuis komen ook gemeenten en hun wijkteams vaak terug in de verhalen. Zij vormen meestal de eerste laag van hulpverlening: het Centrum voor Jeugd en Gezin (CJG), lokale jeugdhulpverleners of medewerkers van wijkteams. In theorie zouden zij laagdrempelig en nabij zijn, in staat om tijdig steun te organiseren.

Ouders ervaren dit echter heel anders. Zij vertellen dat signalen wel worden genoteerd, maar zelden leiden tot concrete actie. *“Ze zeiden steeds: we gaan kijken wat we kunnen doen. Maar uiteindelijk werd er niets geregeld. Het enige wat ik hoorde was: we moeten het doorgeven”*, zegt een moeder. Voor velen voelt de gemeente als een doorgeefluik: problemen worden erkend, maar verantwoordelijkheid wordt doorgeschoven. *“Ze zeiden dat ze er voor ons waren, maar zodra het ingewikkeld werd, verwezen ze door. En dan begon het hele circus opnieuw”*, vertelt een vader.

Wat de situatie extra pijnlijk maakt, is dat wijkteams hun betrokkenheid vaak verliezen zodra een ondertoezichtstelling wordt uitgesproken. Ouders vertellen hoe vertrouwde hulpverleners ineens verdwenen omdat de verantwoordelijkheid

formeel bij JB Noord kwam te liggen. *“Ik had eindelijk iemand gevonden die luisterde. Toen de OTS kwam, mocht zij ineens niets meer doen. Ik voelde me weer helemaal alleen”*, aldus een moeder.

Zo ontstaat een structurele kloof: gemeenten en wijkteams signaleren wel, maar missen doorzettingsmacht. Voor ouders versterkt dit het gevoel dat niemand werkelijk verantwoordelijkheid neemt. De ene instantie verwijst door naar de ander, terwijl zij met hun zorgen blijven zitten.

De emotionele impact is groot. Ouders spreken over teleurstelling, verlatenheid en machteloosheid. Juist omdat zij verwachtten dat lokale hulpverleners hen zouden zien en steunen, is de ontgoocheling extra scherp. *“Je denkt: dit zijn mensen die ons echt zien. Maar uiteindelijk kunnen ze niks. Het voelt alsof je telkens opnieuw in het diepe wordt gegooid”*, zegt een ouder.

In de beleving van ouders functioneren gemeenten en wijkteams dus niet als vangnet, maar als tussenstation op weg naar een systeem dat steeds zwaarder en formeler wordt. De eerste laag van hulpverlening verdwijnt zodra het spannend wordt – precies op de momenten dat steun het hardst nodig is.

10.5 Klachtencommissies

Voor ouders die zich onrechtvaardig behandeld voelen, zouden klachtencommissies een belangrijke route moeten zijn om hun stem te laten horen en ongelijkheid te corrigeren. In de praktijk ervaren zij echter dat deze commissies nauwelijks betekenis hebben. Vrijwel alle ouders die er een beroep op deden vertellen hetzelfde: de klacht wordt geregistreerd, er volgt soms een gesprek, maar wezenlijke verandering blijft uit.

Een moeder dient een klacht in omdat omgangsafspraken herhaaldelijk niet worden nagekomen. *“Ik mocht mijn verhaal doen en er werd begripvol geknikt. Maar daarna veranderde er helemaal niks. De afspraken bleven net zo onbetrouwbaar als daarvoor.”* De procedure geeft haar even hoop, maar de teleurstelling is des te groter wanneer de situatie onveranderd blijft.

Ouders ervaren de commissies vaak als een ritueel dat vooral de organisatie beschermt. *“Het is een spelletje. Ze laten je praten, maar uiteindelijk komt er alleen een excuus of een aanbeveling die niemand opvolgt,”* zegt een vader. Voor hem bevestigt dit juist het gevoel van machteloosheid dat al zo sterk aanwezig was.

Zo leggen de verhalen een structureel probleem bloot. Waar klachtencommissies bedoeld zijn om correctie te bieden, functioneren zij in de beleving van ouders vooral als buffer: een manier om klachten af te handelen zonder dat dit tot echte verandering leidt.

De emotionele impact is groot. Ouders spreken over zinloosheid, frustratie en wanhoop. *“Als zelfs een klacht niks uitmaakt, wat blijft er dan nog over?”* vroeg een moeder zich af. Voor velen is dit het moment waarop hun vertrouwen in het hele systeem definitief wegvalt.

In de ogen van ouders belichamen klachtencommissies daarmee niet herstel of correctie, maar machteloosheid. Zij bevestigen de overtuiging dat “het systeem altijd wint”, hoe zorgvuldig of rechtmatig een ouder zijn of haar zorgen ook verwoordt.

10.6 Inspectie IGJ (Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd)

In enkele verhalen duikt ook de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd (IGJ) op. Voor ouders vertegenwoordigt de Inspectie de hoogste instantie in het jeugdbeschermingsdomein: een orgaan dat boven de instellingen staat en dat, zo hopen zij, kan ingrijpen bij structurele fouten. Een melding bij de Inspectie lijkt de laatste kans op serieuze correctie.

Die hoop blijkt vaak vergeefs. Ouders vertellen hoe zij dossiers, e-mails en klachten met uitgebreide onderbouwing instuurden, maar meestal slechts een formeel antwoord kregen. *“Ik kreeg een brief terug: ze konden er in mijn situatie niks mee, maar ze zouden het gebruiken voor hun toezicht. Daar schiet je toch niks mee op,”* zegt een vader.

Voor ouders voelt de Inspectie daardoor vooral symbolisch: er wordt genoteerd, geanalyseerd en soms gerapporteerd, maar er volgt geen concreet ingrijpen in hun individuele casus. Voor gezinnen die zich in een uitzichtloze situatie bevinden, is dat een harde klap. *“Ik dacht: dit is mijn laatste kans. Maar ook hier kreeg ik alleen een standaardbrief. Toen wist ik: er is nergens meer bescherming,”* vertelt een moeder.

Dit weerspiegelt de beperkte rol van de Inspectie: gericht op systeemtoezicht en structurele verbeteringen, niet op individuele dossiers. Voor ouders, die juist in hun eigen situatie verlichting zoeken, komt dit over als falen van bescherming. *“Als zelfs de hoogste instantie niks kan of wil doen, wat blijft er dan nog over?”* verzucht een grootouder.

Zo wordt zichtbaar dat ook de Inspectie niet de corrigerende macht vertegenwoordigt die ouders hoopten te vinden. In hun beleving registreert zij zonder te beschermen, ziet zij toe zonder in te grijpen. Daarmee sluit de Inspectie de keten waarin ouders zich gevangen voelen: overal waar zij aankloppen, blijft de deur op een kier, maar nergens gaat zij echt open.

10.7 Overkoepeld patroon

Voor ouders ontstaat zo een gesloten circuit. Iedere instantie verwijst door, corrigeert half of verschuilt zich achter procedures. Uiteindelijk belandt de uitvoering steeds opnieuw bij JB Noord, de organisatie waar de kern van hun frustraties ligt. Dit verklaart waarom ouders het systeem ervaren als een labirint zonder uitweg: ongeacht waar ze aankloppen, de cirkel sluit zich steeds weer rond dezelfde instelling.

Ouders zijn steeds het vertrekpunt: zij melden zich bij wijkteams, scholen, artsen of rechtstreeks bij JB Noord.

Gemeenten en wijkteams signaleren en verwijzen, maar hebben geen doorzettingsmacht. Hun pijlen lopen vooral naar *Veilig Thuis* en de *Raad voor de Kinderbescherming*.

Onderwijs- en zorginstellingen melden vaak direct bij *Veilig Thuis*.

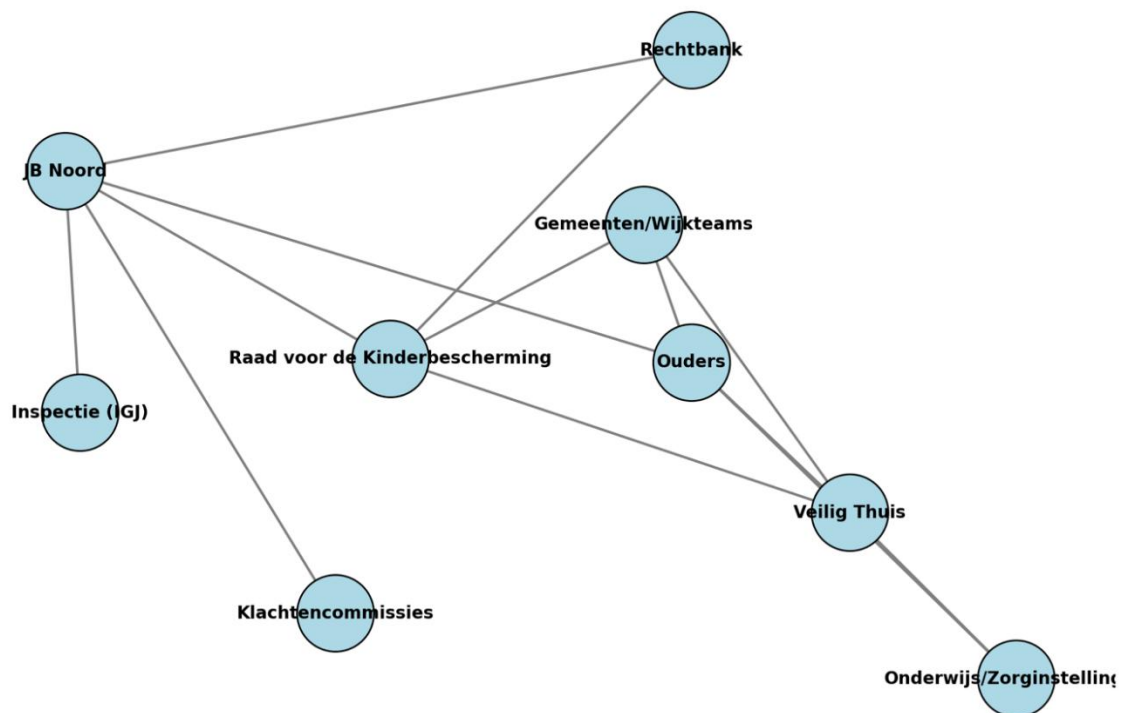
Veilig Thuis escaleert naar de Raad, die vervolgens de *Rechtbank* inschakelt.

De Rechtbank en de *Raad* leggen besluiten en maatregelen vast, maar de uitvoering belandt vrijwel altijd opnieuw bij JB Noord.

Klachtencommissies en de *Inspectie (IGJ)* zijn formele kanalen waar ouders zich tot wenden, maar ook hier loopt de lijn terug naar JB Noord: zij toetsen of registreren, maar grijpen niet rechtstreeks in.

Wanneer we de verschillende instituties naast elkaar leggen – rechtbanken, de Raad voor de Kinderbescherming, Veilig Thuis, gemeenten en wijkteams, onderwijs- en zorginstellingen, klachtencommissies en de Inspectie – ontstaat een duidelijk patroon. Geen van deze instituties wordt door ouders beleefd als een instantie die daadwerkelijk doorbreekt of verantwoordelijkheid neemt. In plaats daarvan ervaren zij een voortdurende beweging van doorschuiven en terugverwijzen.

Institutioneel krachtenveld jeugdbescherming - ervaren door ouders

Voor ouders voelt het alsof iedere instantie slechts een schakel is in een keten die uiteindelijk altijd weer uitkomt bij JB Noord, de organisatie waar juist de kern van hun problemen ligt. Een ouder zegt het zo: *“Iedereen zag dat het misging, maar iedereen schoof het weer terug. En wij bleven zitten met de ellende.”*

Wat hier zichtbaar wordt, is een systeem dat vooral zichzelf in stand houdt:

- Rechters constateren problemen, maar laten de uitvoering bij JB Noord.
- De Raad voor Kinderbescherming wijst op tekortkomingen, maar kan geen structurele verandering afdwingen.
- Veilig Thuis escaleert snel en creëert vaak een verdachtenpositie voor ouders.
- Gemeenten en wijkteams signaleren wel, maar hebben geen doorzettingsmacht.
- Scholen en zorginstellingen handelen uit risicomijding en versterken wantrouwen.
- Klachtencommissies bevestigen eerder machteloosheid dan dat zij corrigeren.
- De Inspectie registreert, maar grijpt niet in.

Zo ontstaat een institutioneel web waarin ouders steeds opnieuw worden vastgezet. Iedere schakel draagt bij aan hun gevoel van onmacht, en geen enkele schakel doorbreekt dat patroon.

10.8 Conclusie – Een gesloten keten die niet corrigeert

De verhalen laten zien dat de problemen die ouders ervaren niet alleen te maken hebben met het functioneren van JB Noord, maar met het bredere jeugdbeschermingsstelsel als geheel. De instituties die in theorie bescherming, correctie of ondersteuning zouden moeten bieden, versterken in de praktijk vaak juist de machteloosheid en het wantrouwen.

De kern van de ervaring is dat geen enkele instantie werkelijk verantwoordelijkheid neemt. Ouders voelen zich telkens gehoord in woorden, maar verlaten in daden. Of het nu gaat om een rechter die ultimatus stelt, een Raad voor de Kinderbescherming die tekorten benoemt, een gemeente die doorverwijst of een Inspectie die registreert – uiteindelijk verandert hun situatie niet.

Voor ouders leidt dit tot een fundamentele conclusie: het systeem beschermt zichzelf, niet de kinderen of gezinnen. Wat bedoeld is als netwerk van zorg en veiligheid, wordt beleefd als een labirint zonder uitweg. Dat voedt niet alleen boosheid, wanhoop en vernedering, maar laat ook diepe sporen na in hun vertrouwen in instituties en in hun eigen positie als ouder.

Met dit hoofdstuk wordt duidelijk dat de problematiek niet enkel ligt bij één organisatie, maar verweven is met de manier waarop het hele stelsel is ingericht en functioneert. Dit besef is cruciaal voor elke poging tot verbetering: zonder een fundamentele herziening van de institutionele verhoudingen en verantwoordelijkheden blijft de cirkel van onmacht bestaan.

Deel 4

Externe bevestiging: het gelijk van ouders

Inleiding op deel 4

Wie de voorafgaande hoofdstukken heeft gelezen, treft een beeld dat zich niet gemakkelijk laat wegwuiven. Het is een verzameling van verhalen, observaties en voorlopige conclusies over de werking van de jeugdbescherming in Noord-Nederland, met een focus op JB Noord. De analyse maakt duidelijk dat er meer aan de hand is dan losse incidenten of subjectieve indrukken. Er tekent zich een patroon af van structurele tekorten: gezinnen die telkens met nieuwe gezinsvoogden worden geconfronteerd, ouders en kinderen die hun stem niet terugvinden in dossiers, een cultuur van controle en wantrouwen, en een keten die zichzelf sluit in plaats van te corrigeren.

Maar juist de analyse is gebaseerd op een perspectief dat de boventoon voert - het perspectief van de ouders - vraagt het om confrontatie en toetsing. De centrale vraag is: *houden de conclusies zoals deze tot nu toe zijn geformuleerd, stand wanneer we ze naast andere, meer formele of externe analyses leggen?* In dit deel van de rapportage zetten we deze bevindingen af tegen twee vormen van aanvullende bronnen:

1. *Rechtspraak*: Rechterlijke uitspraken (2017–2025) die in individuele zaken harde oordelen vellen over de uitvoering door JB Noord, gelezen naast de stemmen van ouders en professionals. Samen vormen zij de juridische en ervaringsmatige echo van dezelfde problemen.
2. *Toezicht*: Inspecties, certificerende instellingen en onderzoeksrapporten (2019–2025) die de staat van de uitvoering op organisatieniveau wegeen. Hier ligt het zwaartepunt: toezicht spreekt in normen en randvoorwaarden en kan, met maatregelen als (her)certificering of verscherpt toezicht, feitelijk de grenzen van functioneren trekken. Door deze drie perspectieven te combineren met de bovenstaande analyse basisanalyse ontstaat een gelaagd beeld. De verhalen van ouders en professionals krijgen een juridisch en bestuurlijk tegenwicht.

De betekenis van confrontatie

Het confronteren van de bovenstaande analyse met deze externe analyses dient drie doelen. Ten eerste gaat het om *validering*: klopt het beeld dat in de eerste rapportage wordt geschetst? Ten tweede om *verdieping*: welke extra dimensies worden zichtbaar als we juridische uitspraken en toezichtrapporten meenemen? Ten derde om *reflectie*: wat betekent dit alles voor de kernfunctie van de

jeugdbescherming, namelijk het beschermen van kinderen via een onafhankelijke en betrouwbare instantie?

Validering blijkt belangrijk omdat kritiek op jeugdbescherming vaak wordt weggezet als subjectief of emotioneel. Ouders zouden ‘boos’ zijn, professionals ‘gefrustreerd’, onderzoekers ‘te kritisch’. De uitspraken van rechters en inspectie nemen dit argument weg. Zij tonen dat dezelfde problemen in formele kaders worden vastgesteld: in rechterlijke vonnissen, in inspectierapporten, in handavingsverzoeken. Daarmee wordt de analyse van *Niet gehoord en niet gezien* niet alleen aannemelijk, maar objectief en juridisch onderbouwd.

Verdieping volgt uit het feit dat elke bron een andere taal spreekt. Ouders spreken in emoties (“ik voelde me buitengesloten”), de bovenstaande analyse (“gebrekkige continuïteit en communicatie”), de rechter in juridische termen (“OTS inhoudsloos verklaard”), de inspectie in toezichtstaal (“structureel onvoldoende”). Door deze talen samen te lezen, zien we niet alleen dát er tekortkomingen zijn, maar ook hoe ze werken, welke normen ze schenden, en welke gevolgen ze hebben.

Reflectie tenslotte gaat over de vraag wat dit betekent voor de toekomst. Als alle lagen – ouders, rechters, inspectie, ministeries – hetzelfde patroon aanwijzen, dan is het onmogelijk nog te spreken van incidenten of kinderziektes. Het gaat om structureel disfunctioneren. Daarmee komt de kernfunctie van de jeugdbescherming in het geding: in plaats van beschermer wordt de instantie ervaren als bedreiging. Het vertrouwen verdwijnt, de effectiviteit brokkelt af, en het systeem dreigt zichzelf op te heffen.

Methodische aanpak

De analyse in dit document volgt een systematische aanpak. Elk hoofdstuk neemt één van de externe analyses als uitgangspunt en confronteert die met de bevindingen zoals die tot nu toe zijn genoteerd. Daarbij hanteren we drie stappen:

1. *Samenvatting van de externe analyse*: we schetsen de kernpunten van de rechterlijke uitspraken, het IGJ-rapport of de VWS-casus.
2. *Confrontatie de bovenstaande analyse*: we leggen de conclusies naast elkaar en onderzoeken waar ze elkaar bevestigen, aanvullen of tegenspreken.
3. *Reflectie en synthese*: we trekken de lijn door naar de bredere analyse van structureel falen en rechtsbescherming.

Dit zorgt voor een voortdurende dialoog tussen de bronnen. Niet één stem domineert, maar juist het samenspel maakt zichtbaar hoe diep en breed het falen reikt.

Centrale thema's

Uit de bovenstaande analyse een aantal terugkerende thema's naar voren die als rode draad zullen dienen in deze confrontatie:

- *Continuïteit en vaste jeugdbeschermer*: gezinnen worden geconfronteerd met steeds wisselende gezinsvoogden, wat leidt tot verlies van kennis en wantrouwen.
- *Gebrekkige informatievoorziening/ouders en kinderen worden niet (juist) geïnformeerd*: ouders krijgen niet alleen beperkt informatie, ook verdwijnen hun stemmen en die van hun kinderen uit de dossiers.
- *Neutraliteit en rolopvatting van de GJ*: jeugdbeschermers worden ervaren als partij in het conflict, niet als neutrale derde.
- *Communicatie en transparantie*: trajecten starten onverwacht, zonder uitleg, en met gebrekkige informatievoorziening.
- *Uitvoering van rechterlijke beslissingen*: omgangsregelingen worden niet nagekomen, uitspraken niet uitgevoerd.
- *Cultuur en bejegening*: ouders ervaren een autoritaire toon, vernedering, en een gesloten organisatiecultuur.
- *Klachtenprocedures en toezicht*: klachten worden ervaren als rituelen zonder effect, toezicht grijpt niet of te laat in.

Deze thema's vormen het kader voor de confrontatie met de externe analyses. Elk hoofdstuk zal laten zien hoe deze thema's terugkomen in rechterlijke oordelen, toezichtbevindingen en bestuurlijke casussen.

Tot slot deze verwijzing.

De jeugdbescherming is een terrein waar juridische, bestuurlijke en menselijke werkelijkheden voortdurend door elkaar heen lopen. Ouders en kinderen die ermee in aanraking komen, ontdekken al snel dat zij belanden in een stelsel van regels, instellingen en professionals waarin velen iets te zeggen hebben, maar weinigen werkelijk verantwoordelijkheid nemen. Rechters, gemeenten, gecertificeerde instellingen, inspecties en ministeries vervullen ieder hun rol, maar de kernvraag blijft: wie draagt de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het kind, voor het gezin, voor het proces? Dit deel van het rapport richt zich, zoals aangekondigd, op die samenhang.

Om dit deel stevig te verankeren, hebben we in Bijlage 2 de kernaspecten van verantwoordelijkheid samengebracht. Het gaat daarbij om de rechten van ouders en kinderen, de rechten en mogelijkheden van gemeenteraden als democratisch orgaan, en de governance-structuur van de jeugdzorg en specifiek JB Noord in Groningen en Drenthe. Door die drie lagen naast elkaar te leggen, ontstaat een helder beeld van hoe het stelsel is opgebouwd – en vooral waar de gaten vallen tussen formele bevoegdheden en feitelijke verantwoordelijkheid.

11 Toezicht trekt de grens – de legitimiteit van JB Noord ter discussie

11.1 Inleiding – toezicht boven alles

Wanneer het gaat om de vraag of kinderen in Nederland daadwerkelijk veilig kunnen opgroeien, is toezicht de meest bepalende factor. Inspecties, certificerende instellingen en onderzoeksbureaus hebben niet de taak om individuele geschillen te beslechten of ouders en kinderen direct bij te staan, maar om het geheel van de jeugdbescherming systematisch te beoordelen. Hun oordelen reiken verder dan een enkele casus: zij brengen patronen in beeld, signaleren structurele tekortkomingen en trekken conclusies die het functioneren van de organisatie als geheel betreffen. Daarmee leggen zij niet alleen de vinger op tekortschietende zorg voor een individueel kind, maar houden zij de samenleving een spiegel voor: voldoet deze instelling nog aan haar maatschappelijke en wettelijke opdracht?

Het gewicht van toezicht ligt precies in die breedte. Waar een kinderrechter kijkt naar het belang van een specifiek kind, beoordelen inspecties en certificerende instanties of de randvoorwaarden van zorgvuldigheid, veiligheid en continuïteit op organisatieniveau worden waargemaakt. Hun rapporten zijn daarmee niet vrijblijvend: zij hebben gezag, worden besproken in de Tweede Kamer en bepalen of een instelling haar certificaat behoudt en dus überhaupt mag blijven functioneren. In dat opzicht heeft toezicht de bovenhand. Het kan met één oordeel – het intrekken van een certificaat of het instellen van verscherpt toezicht – de toekomst van een organisatie beslissen.

Dit hoofdstuk staat geheel in het teken van die toezichtsdimensie. We volgen de verschillende lagen: eerst het zelfbeeld dat JB Noord schetst in haar eigen jaar- en bestuursverslagen, vervolgens de reeks landelijke en regionale onderzoeken die de bredere context zichtbaar maken, en ten slotte het culminerende inspectierapport van 2025 dat een grens trekt. Daarbij wordt duidelijk hoe de toon in de loop der jaren verandert: van signalen en waarschuwingen naar harde constatering dat herstel niet meer realistisch is.

Belangrijk om te benadrukken is dat toezicht ook een eigen taal heeft. Het spreekt van “ernstige tekortkomingen”, “onvoldoende borging van veiligheid”, “pseudo-veiligheid” of “geen vertrouwen in herstel”. Achter die termen gaan verhalen van gezinnen, medewerkers en bestuurders schuil, maar in deze

inleiding zetten we vooral de toon van het toezicht zelf neer. Want juist die formele, bestuurlijke taal maakt de bevindingen zo zwaarwegend: het zijn niet langer alleen ervaringen van ouders of signalen van professionals, maar formeel vastgestelde tekortkomingen door de instantie die geacht wordt te waken over de kwaliteit van de jeugdbescherming.

Daarmee vormt dit hoofdstuk de basis voor de verdere analyse. Eerst brengen we in beeld hoe JB Noord zichzelf ziet: balancerend tussen crisis en herstel, telkens zoekend naar veerkracht. Daarna plaatsen we die zelfbeelden naast de landelijke en regionale onderzoeken, die steeds nadrukkelijker wijzen op structureel falen. Het zwaartepunt komt in 2025, wanneer de inspecties vaststellen dat Jeugdbescherming Noord niet meer voldoet aan de wettelijke en professionele normen en verscherpt toezicht instellen.

Dit hoofdstuk kiest er nadrukkelijk voor om de confrontatie nog even uit te stellen. De verhalen van ouders en de spiegel van de rechter komen pas in het volgende hoofdstuk uitgebreid aan bod. Hier gaat het om het toezicht zelf: om de systematische, bestuurlijke blik die de fundamenteën van de organisatie beoordeelt. En die blik is onontkoombaar scherp. Waar de interne verslagen nog spreken van hoop en veerkracht, stelt het toezicht vast dat het fundament ontbreekt. Het resultaat is een indringende constatering: een instelling die bedoeld is om kinderen te beschermen, slaagt daar structureel niet in.

11.2 Het zelfbeeld van JB Noord

De interne jaar- en bestuursverslagen van Jeugdbescherming Noord & Veilig Thuis Groningen vanaf 2018 laten een opvallend dubbelbeeld zien. Aan de ene kant tonen zij een organisatie die zich scherp bewust is van de eigen kwetsbaarheid: personeelstekorten, hoog verloop, ziekteverzuim, wachtlijsten en financiële tekorten keren als refrein terug. Aan de andere kant klinkt telkens ook een narratief van veerkracht en hoop: de overtuiging dat ondanks alles de basis overeind kan blijven en dat samenwerking en innovatie uitkomst zullen bieden. Het resultaat is een zelfbeeld dat balanceert tussen crisismanagement en toekomstvisies, zonder dat structureel herstel werkelijk in zicht komt.

In het jaarverslag over 2018 spreekt het bestuur van een ‘breekpunt’. Het ziekteverzuim in Drenthe ligt op 20 procent, ervaren jeugdbeschermers vallen massaal uit, en wachtlijsten groeien onvermijdelijk. Het bestuur erkent openlijk dat “nieuwe cliënten niet meer goed kunnen worden geholpen”. Om de meest basale zorg overeind te houden presenteert het bestuur het *Keerpuntplan*, een noodmaatregel met onder meer een speciaal intake-team dat gezinnen in ieder

geval een aanspreekpunt moet geven. Het beeld dat hieruit oprijst is dat van een instelling die niet langer de eigen opdracht volledig kan uitvoeren, maar met kunst- en vliegwerk probeert de schijn van continuïteit te bewaren.

Een jaar later schetst het bestuur een voorzichtiger optimisme. Met extra middelen en een tariefsverhoging vanaf 2020 moet de druk verlicht worden. Er stromen 59 nieuwe medewerkers in, maar tegelijkertijd vertrekken er 46. Het verloop blijft daarmee rond de 18 procent hangen. In de jaarstukken staat de paradox helder verwoord: “de basis wankel, maar met ambitie voor de toekomst”. Het bestuur kondigt een meerjarenkoers aan met meer cliëntparticipatie, betere samenwerking met gemeenten en verlichting van administratieve lasten. Tegelijkertijd is voor iedere lezer duidelijk dat de fundamenteën broos blijven.

Corona, stakingen en een krappe arbeidsmarkt geven de problemen in 2022 een nieuwe dimensie. Het verloop loopt op naar 21 procent, het ziekteverzuim bedraagt bijna 8 procent. Financieel boekt de organisatie een verlies van ruim een half miljoen euro, waardoor het eigen vermogen afneemt. Toch kiest het bestuur ervoor ook de positieve signalen te benadrukken: externe audits bevestigen ISO-certificering, spiegelbijeenkomsten en cliënttevredenheidsonderzoeken leveren waardevolle input op, en samenwerking met lokale teams wordt ‘versterkt’. Opnieuw wordt zichtbaar hoe sterk de reflex is om kwetsbaarheid te verpakken in taal van veerkracht.

Het jaarverslag van 2023 bevestigt dat de druk nauwelijks afneemt. De caseloads blijven hoog en de instabiliteit in de bezetting groot. Toch schrijft het bestuur dat “de continuïteit is gewaarborgd” en dat de samenwerking met gemeenten en ketenpartners sterker is geworden. Tegelijkertijd klinkt een andere toon: het ‘toekomstscenario jeugd- en gezinsbescherming’ werpt zijn schaduw vooruit, met kansen voor hervorming maar ook onzekerheid over de positie van JB Noord. De certificering blijft formeel behouden, maar inspecties signaleren kritische aandachtspunten op het gebied van risicotaxatie, dossiervorming en incidentregistratie.

In september 2025 schetst JB Noord een beeld van herstel. Het eerste face-to-face contact vindt in 86 procent van de gevallen tijdig plaats en ook plannen en risicotaxaties zijn grotendeels op orde. De formatie groeit naar ruim 81 fte, het ziekteverzuim daalt naar 13 procent en het verloop lijkt teruggebracht tot 15 procent. Toch blijft bijna een vijfde van de capaciteit afhankelijk van dure externe krachten. En nog altijd heeft een kwart van de kinderen geen vaste

jeugdbeschermer: de stabiliteit die wordt beloofd, is in veel gezinnen niet gerealiseerd.

Terugkijkend beschrijft JB Noord zelf drie lijnen. Steeds opnieuw keert de cyclus van overbelasting en herstel terug: hoge werkdruk leidt tot uitval en verloop, wachttijden lopen op, crisismaatregelen volgen, en herstel blijft tijdelijk. Daarnaast groeit de nadruk op ketensamenwerking en cliëntparticipatie: spiegelbijeenkomsten, tevredenheidsmetingen en ervaringsdeskundigheid krijgen een steeds grotere plaats. Ten slotte komt telkens de financiële kwetsbaarheid terug, samengevat in het besef dat “tarieven niet kostendekkend zijn” en dat de organisatie afhankelijk blijft van politieke en bestuurlijke keuzes.

Het zelfbeeld dat zo ontstaat is er een van een instelling die zichzelf steeds opnieuw ziet balanceren: enerzijds in brandbestrijding, anderzijds in een zoektocht naar legitimatie door samenwerking, audits en certificering. Het is een verhaal van volharding en veerkracht, maar tegelijk een spiegel van een organisatie die telkens weer moet constateren dat de structurele basis ontbreekt.

11.3 Landelijke onderzoeken en signalen

Naast de interne jaar- en bestuursverslagen van JB Noord verschijnt er sinds 2019 een reeks landelijke en regionale onderzoeken die de staat van de jeugdbescherming systematisch in beeld brengen. Deze rapportages richten zich niet op één instelling, maar op het functioneren van het stelsel als geheel, en plaatsen daarmee ook de praktijk van JB Noord in een bredere context.

Het rapport *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* (2019) van IGJ en IJenV vormt een eerste ijkpunt. De inspecties schrijven: “Kinderen met een kinderbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel krijgen onvoldoende bescherming. Zij wachten te lang op een vaste jeugdbeschermer, op een plan van aanpak en op passende hulp.” De analyse is onverbiddelijk: “De huidige uitvoering is niet acceptabel.” Daarmee wordt JB Noord, net als andere gecertificeerde instellingen, formeel aangesproken op het feit dat wettelijke normen niet worden gehaald.

In september 2022 volgt een signaalbrief van de inspecties waarin de urgentie opnieuw wordt benadrukt: “Wij vragen de minister voor Rechtsbescherming en de staatssecretaris van VWS om op korte termijn tot verbetering te komen. Doel is dat jeugdigen met een jeugdbeschermings- of jeugdreclasseringsmaatregel onmiddellijk adequate begeleiding, bescherming en hulp krijgen.” De vraag die

hier expliciet wordt gesteld is waarom, ondanks eerdere rapportages, nog altijd geen structureel herstel zichtbaar is.

In februari 2025 verschijnt het rapport *Zorgen over kinderen die wachten op jeugdbescherming en jeugdreclassering*. Hierin wordt vastgesteld dat “1.496 jeugdigen wachten te lang op een vaste jeugdbeschermer” (peildatum oktober 2024). De inspecties constateren dat slechts vijf van de dertien instellingen voldoen aan de wettelijke norm van vijf werkdagen voor het eerste contact. Zij spreken hun zorg uit over het “Handelingsperspectief bij onderbezetting”, dat sinds 2022 in gebruik is: “Het werken volgens dit handelingsperspectief is niet toereikend. Sommige instellingen werken er al jaren mee, terwijl het van tijdelijke aard zou zijn.”

Tegen deze achtergrond verschijnt in juni 2025 ook het *Onderzoek Drenthe*. Hierin staat dat “het certificaat van Jeugdbescherming Noord in december 2024 is ingetrokken” en dat de organisatie alleen nog kan functioneren met een overbruggingscertificaat. Het rapport benoemt dat ondanks “extra financiering boven landelijk tarief” structurele problemen blijven bestaan: hoog verzuim, groot verloop en lage productiviteit. De onderzoekers spreken van “pseudo-veiligheid”: een situatie waarin juridische kaders worden afgevinkt, maar feitelijke veiligheid voor kinderen onvoldoende is gegarandeerd.

Gezamenlijk laten deze onderzoeken zien dat de vragen die in de landelijke context worden gesteld sterk resoneren met de situatie bij JB Noord. Het gaat telkens om wachttijden, personele continuïteit, de tijdigheid en passendheid van bescherming, de betrokkenheid van ouders en kinderen, en de vraag hoe structureel herstel mogelijk is. Deze thema’s vormen de rode draad waarmee in de volgende paragrafen de inspectierapporten en andere vormen van toezicht nader worden belicht.

11.4 Het rapport *Jeugdbescherming Noord – Toezicht jeugdbescherming en jeugdreclassering*, juli 2025

Na de jaarverslagen, de landelijke onderzoeken en de regionale analyses volgt in juli 2025 het meest indringende oordeel: het onderzoeksrapport van de Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd en de Inspectie Justitie en Veiligheid over Jeugdbescherming Noord. Dit rapport vormt het zwaartepunt van het toezicht en kan zonder overdrijving worden aangeduid als de *klap op de vuurpijl*. Waar eerdere rapportages signalen en waarschuwingen gaven, trekt dit rapport de grens.

Het rapport vormt het sluitstuk van jaren van toezicht en signalering. Het is niet zomaar een volgend verslag, maar een ingrijpend oordeel dat de kern raakt van de organisatie en haar bestaansrecht. Wanneer de staatssecretaris Rechtsbescherming het rapport in augustus aanbiedt aan de Tweede Kamer spreekt hij van “een stevige maatregel” en belooft hij de Kamer “regelmatig te informeren over de voortgang”. Daarmee krijgt het dossier van Jeugdbescherming Noord een nationale lading.

De inspecties stellen vast dat de kwaliteit van de uitvoering van kinderbeschermings- en jeugdreclasseringsmaatregelen bij Jeugdbescherming Noord onvoldoende is. Kinderen en ouders krijgen niet tijdig de bescherming, begeleiding en hulp die zij nodig hebben. Ondanks de inzet van medewerkers en het herstelplan dat op tafel ligt achten de inspecties het niet realistisch dat alle normafwijkingen binnen korte tijd verdwijnen. Zij schrijven: “Wij hebben dit onderzoek ingesteld omdat wij ernstige tekortkomingen zien in de uitvoering van de jeugdbescherming en jeugdreclassering door Jeugdbescherming Noord. De veiligheid en ontwikkeling van jeugdigen zijn hierdoor onvoldoende geborgd.”

De casuïstiek die de inspecties onderzoeken maakt duidelijk hoe groot de gevolgen zijn. Er zijn gezinnen die maanden moeten wachten voordat zij een vaste jeugdbeschermer hebben. In één dossier blijkt dat een kind na zes maanden nog steeds geen plan van aanpak heeft. Een ander dossier laat zien dat een jongere pas na negen maanden passende hulp krijgt, ondanks herhaalde signalen van school en huisarts. De inspecties schrijven: “Wij zien dat jeugdigen maanden moeten wachten voordat zij een vaste jeugdbeschermer hebben. In sommige casussen is er na zes maanden nog steeds geen plan van aanpak opgesteld. Dit is in strijd met de wettelijke norm en brengt risico’s met zich mee voor hun veiligheid.”

De personele situatie is ronduit kwetsbaar. Verloop en ziekteverzuim zijn hoog en ervaren krachten vertrekken. Nieuwe medewerkers zijn vaak jong en onervaren. Een ouder vertelt aan de inspecteurs dat zij in een jaar tijd vier verschillende jeugdbeschermers over de vloer kreeg. Voor haar kind betekende dit dat er telkens opnieuw een intakegesprek plaatsvond, maar dat er nooit een stabiele relatie wordt opgebouwd. Het rapport noteert: “Wij zien gezinnen die in korte tijd meerdere jeugdbeschermers hebben gehad. Dit leidt tot discontinuïteit, gebrek aan vertrouwen en onvoldoende zicht op risico’s.” Voor medewerkers zelf betekent dit dat zij structureel overbelast raken: “Zij geven aan dat zij onvoldoende tijd hebben voor contact met jeugdigen en ouders en zich meer bezighouden met brandjes blussen dan met begeleiding.”

De dossiervorming en risicotaxatie laten structurele tekortkomingen zien. In sommige dossiers ontbreken cruciale verslagen of wordt niet duidelijk hoe een besluit tot uithuisplaatsing tot stand is gekomen. Inspecteurs signaleren dat risico's onvoldoende systematisch in beeld komen: "De noodzakelijke borging van veiligheid in dossiers ontbreekt. Hierdoor is niet gewaarborgd dat risico's systematisch en consistent in beeld komen." Het gevolg is dat beslissingen vaak onvoldoende zijn onderbouwd en dat risico's te laat worden herkend.

Het bestuur slaagt er volgens de inspecties niet in de regie te voeren of structureel te verbeteren. De organisatie heeft de afgelopen jaren meerdere verbeterplannen opgesteld, maar de effecten zijn telkens tijdelijk of onvoldoende. Het rapport zegt: "Het bestuur heeft onvoldoende zicht op de dagelijkse uitvoering. Verbeterplannen volgen elkaar op, maar leiden niet tot duurzame veranderingen." De Raad van Toezicht wordt eveneens expliciet bekritiseerd: "De Raad van Toezicht heeft niet tijdig en onvoldoende kritisch gehandeld. Daarmee is onvoldoende tegenwicht geboden aan het bestuur."

De inspecties erkennen dat ook factoren buiten de organisatie een rol spelen, zoals een tekort aan gekwalificeerd personeel en het ontbreken van toereikende jeugdhulp. Tegelijkertijd voegen zij daaraan toe: "Ook binnen de gegeven omstandigheden moet de instelling waarborgen dat jeugdigen tijdig en passend worden beschermd." De problemen van Jeugdbescherming Noord worden zo gepresenteerd als symptoom van bredere stelselknelpunten, maar ook als casus waarin de ernst en omvang uitzonderlijk zijn.

Het oordeel van de inspecties is hard en ondubbelzinnig: "Jeugdbescherming Noord voldoet niet aan de wettelijke en professionele normen. Wij hebben geen vertrouwen dat de organisatie binnen afzienbare tijd zelfstandig tot structureel herstel komt." Daarom plaatsen de inspecties de instelling onder verscherpt toezicht. Het bestuur krijgt tot januari 2026 de tijd om aantoonbare verbeteringen te realiseren, terwijl de inspecties de organisatie intensief blijven volgen en aanspreken.

De aanbiedingsbrief aan de Tweede Kamer bevestigt de ernst van de situatie. De staatssecretaris schrijft: "Het gaat om ernstige tekortkomingen in de uitvoering van de jeugdbescherming. De veiligheid van jeugdigen is onvoldoende geborgd. Het is noodzakelijk dat Jeugdbescherming Noord onder verscherpt toezicht wordt gesteld." Hij voegt toe dat het rapport "de harde werkelijkheid laat zien dat de basis bij Jeugdbescherming Noord niet op orde is."

Het rapport vormt de culminatie van jaren van signalering. Waar eerdere onderzoeken spraken over wachttijden, personele tekorten en organisatorische kwetsbaarheid, stelt dit onderzoek ondubbelzinnig vast dat de veiligheid van kinderen daadwerkelijk in gevaar komt. Het is de klap op de vuurpijl: de inspecties benoemen dat zij geen vertrouwen hebben in het verbetervermogen van de organisatie en dat intensief toezicht noodzakelijk is. Daarmee is Jeugdbescherming Noord niet langer alleen een regionale kwestie, maar een landelijke casus die de legitimiteit van de jeugdbescherming als geheel onder druk zet.

11.5 Slotconclusie – toezicht trekt de grens

Het toezicht op Jeugdbescherming Noord ontwikkelt zich in de periode 2018–2025 van signaal en waarschuwing naar oordeel en ingrijpen. Waar de organisatie zichzelf in jaarverslagen nog presenteert als veerkrachtig en lerend, laten de inspecties zien dat de basis niet op orde is. Wachttijden, personele tekorten en het ontbreken van vaste jeugdbeschermers blijken geen incidenten, maar structurele tekortkomingen die jaar na jaar blijven terugkeren.

De reeks landelijke en regionale onderzoeken maakt duidelijk dat de wettelijke normen voor tijdigheid en continuïteit stelselmatig niet worden gehaald. Het beeld dat in 2025 uit het Drentse onderzoek naar voren komt – ‘pseudo-veiligheid’ – vat de kern samen: procedures worden gevolgd, maar de feitelijke veiligheid van kinderen is onvoldoende gewaarborgd.

Het culminerende inspectierapport van juli 2025 trekt de grens. Met de woorden “Jeugdbescherming Noord voldoet niet aan de wettelijke en professionele normen” en “wij hebben geen vertrouwen dat de organisatie zelfstandig tot structureel herstel komt” verschuift de vraag van herstel naar legitimiteit. Het is niet langer de kwestie of JB Noord beter kan functioneren, maar of zij überhaupt nog kan functioneren als gecertificeerde instelling.

Toezicht heeft hiermee de bovenhand genomen. Waar rechters corrigeren in afzonderlijke zaken, spreken de inspecties uit dat de organisatie als geheel tekortschiet. Hun oordeel wordt nationaal politiek gewicht gegeven: het intrekken van het certificaat, het instellen van verscherpt toezicht, de Kamerbrief van de staatssecretaris. Daarmee is Jeugdbescherming Noord niet langer alleen een regionale uitvoerder, maar een landelijke casus die de legitimiteit van de jeugdbescherming zelf onder druk zet.

Dit hoofdstuk laat zien dat toezicht niet slechts registreert of adviseert, maar uiteindelijk grenzen stelt. In het geval van JB Noord is die grens bereikt. De

kernopdracht – kinderen beschermen – wordt niet meer waargemaakt. Daarmee staat de legitimiteit van de instelling fundamenteel ter discussie.

12 Toezicht, rechtspraak en de ervaringen van de ouders

12.1 Inleiding – de dubbele spiegel

Na het toezicht komt de confrontatie. Waar de inspecties en certificerende instellingen de systematische werking van Jeugdbescherming Noord onder het vergrootglas leggen, voegen de rechterlijke uitspraken en de verhalen van ouders een andere laag toe. Rechters oordelen over afzonderlijke zaken, maar hun taal – “inhoudsloos”, “in strijd met de wet”, “geen uitvoering gegeven” – wijst in dezelfde richting als de bevindingen van het toezicht. Ouders vertellen vanuit hun dagelijkse leven wat deze tekortkomingen betekenen: wachten, wisselingen van voogd, verlies van vertrouwen en gebrekkige veiligheid.

In dit hoofdstuk brengen we deze twee spiegels samen. We laten zien hoe de rechtspraak vanaf 2017 stapsgewijs steeds kritischer wordt op de handelwijze van JB Noord) en hoe toezicht en inspectie diezelfde ontwikkeling bevestigen vanuit een bestuurlijk en organisatorisch perspectief. Daarmee ontstaat een dubbele blik: juridisch en bestuurlijk, maar telkens gericht op dezelfde vraag – lukt het JB Noord om kinderen daadwerkelijk te beschermen, of verliest de instelling haar bestaansrecht?

De lijn die zich daarbij aftekent is er één van escalatie. Waar rechters aanvankelijk corrigerend optreden en herstel mogelijk achten, stapelen zich in de loop der jaren de constatering van herhaalde fouten, structurele tekorten en niet nagekomen toezeggingen op. Inspecties volgen een vergelijkbaar spoor: van signaleren en aandringen op verbetering naar het vaststellen van een gebrek aan herstelvermogen en het opleggen van verscherpt toezicht. Beide instituties bewegen van hoop op herstel naar de conclusie dat het fundament ontbreekt.

In de confrontatie met de verhalen van ouders krijgt dit nog een extra lading. Wat rechters aanduiden als ‘inhoudsloos’ of ‘in strijd met de wet’, ervaren ouders als machteloosheid, verlies en wantrouwen. Wat inspecties benoemen als ‘onvoldoende borging van veiligheid’ vertaalt zich in het dagelijks leven in wachten, wisselingen van gezinsvoogd en steeds opnieuw beginnen zonder perspectief.

Dit hoofdstuk is zo opgezet dat we eerst de escalatie in de tijd schetsen, van 2017 tot 2025. Daarna ordenen we de bevindingen van rechters en

toezichthouders thematisch – continuïteit, informatievoorziening, neutraliteit, communicatie, uitvoering, cultuur, klachten – en leggen we die naast de ervaringen van ouders. We sluiten af met een synthese en slotconclusie, waarin duidelijk wordt dat de legitimiteit van JB Noord niet alleen onder druk staat, maar in de kern ter discussie is komen te staan.

Daar waar in het verloop van dit hoofdstuk uitspraken van rechter verwoord en geciteerd worden, worden in de tekst de datums van de uitspraken vermeld. In Bijlage 3 wordt verwezen naar de precieze nummers van de uitspraken.

12.2 Escalatie in de tijd (2017-2025)

De periode 2017–2025 laat zich lezen als een opeenvolging van escalaties. Rechters, inspecties en ouders spreken in verschillende talen, maar wijzen steeds nadrukkelijker op dezelfde tekortkomingen. Waar het toezicht structurele signalen bundelt, bevestigen rechters deze in individuele zaken en vullen ouders dit aan met hun dagelijks ervaren werkelijkheid. Vier fasen zijn te onderscheiden.

Fase 1: Corrigerend en herstelgericht (2017–2018)

In de eerste jaren klinkt nog hoop op herstel. Rechters bekritiseren JB Noord scherp wanneer plannen ontbreken of informatie gebrekkig is, maar gaan er nog van uit dat de instelling zich kan verbeteren. In 2018 benadrukt de kinderrechter: *“Een kinderrechter moet blind kunnen vertrouwen op de informatie die een GI verstrekt.”* Ook inspecties signaleren in deze periode vooral wachttijden en druk op personeel, maar zien verbetering als haalbaar. Ouders ervaren ondertussen al hoe zwaar de wisselingen en gebrekkige communicatie wegen, maar hopen nog dat klachten of procedures verandering brengen.

Fase 2: Herhaling en ingrepen (2019–2020)

Vanaf 2019 wordt duidelijk dat dezelfde fouten zich blijven herhalen. Rechters wijzen verzoeken af wegens ontbrekende onderbouwing en gebrekkige continuïteit: *“Het gezin dient één aanspreekpunt te hebben”* (2019). In 2020 concludeert de rechtbank dat vertrouwen onherstelbaar is beschadigd en vervangt JB Noord voor de tweede keer in drie jaar. Het toezicht sluit daarbij aan: het rapport *Kwetsbare kinderen onvoldoende beschermd* (2019) spreekt onomwonden van een “niet acceptabele” uitvoering. Ouders vertellen intussen dat hun vertrouwen wegvalt; zij zien rechterlijke uitspraken en inspecties hun ervaringen bevestigen, maar voelen dat de praktijk voor hen niet verandert.

Fase 3: Structurele tekorten bevestigd (2021–2023)

In de jaren daarna ontstaat een dubbelspoor. Rechters constateren dat plannen ontbreken, zittingen worden bijgewoond door medewerkers zonder kennis van zaken en beschikkingen niet worden nageleefd. Tegelijk signaleren de inspecties dat duizenden kinderen te lang wachten en dat ‘pseudo-veiligheid’ ontstaat: dossiers zijn op papier in orde, maar feitelijke veiligheid ontbreekt. Voor ouders wordt dit de dagelijkse realiteit: telkens opnieuw hun verhaal moeten vertellen, steeds opnieuw teleurgesteld worden en gaandeweg het gevoel krijgen dat zij geen deel meer uitmaken van de officiële werkelijkheid.

Fase 4: Systeemcrisis en legitimiteitsvraag (2024–2025)

De culminatie volgt in 2024 en 2025. Rechters spreken in ongekend scherpe termen. Zij constateren dat ondertoezichtstellingen ‘inhoudsloos’ zijn geworden omdat JB Noord structureel disfunctioneert. Dossiers worden ‘incompleet en gebrekkig’ genoemd, ouders zouden ‘systematisch buitengesloten’ worden, en cruciale feiten blijken in rapportages te ontbreken. Daarmee raken de oordelen niet alleen de uitvoering, maar de kern van de legitimiteit: als de maatregel zelf leeg is geworden, wat blijft er dan nog over van kindbescherming?

Het toezicht sluit daar naadloos op aan. In 2025 stellen de inspecties vast dat JB Noord niet voldoet aan wettelijke en professionele normen. Zij hebben geen vertrouwen in het verbetervermogen van de organisatie en plaatsen haar onder verscherpt toezicht. Het intrekken van het certificaat in 2024 en de constatering van ‘ernstige tekortkomingen’ in 2025 maken duidelijk dat de kernopdracht niet meer waargemaakt wordt. Het bestuur wordt verweten onvoldoende regie te voeren, de Raad van Toezicht zou niet kritisch genoeg hebben gehandeld, en herstelplannen blijken telkens tijdelijk of ineffectief.

Voor ouders betekent dit dat hun jarenlange klachten eindelijk institutioneel worden erkend. Wat zij al die tijd hebben verteld – het eindeloze wachten, het steeds opnieuw moeten beginnen, het gebrek aan erkenning – krijgt bevestiging in juridische en bestuurlijke taal. De escalatie van 2017 tot 2025 laat zien dat hun ervaringen niet incidenten zijn, maar structurele signalen van een falend systeem.

Samenvattend

In acht jaar tijd verschuift het perspectief van hoop op herstel naar een systeemcrisis. Rechters, inspecties en ouders spreken niet langer langs elkaar

heen, maar vormen samen een koor. Hun woorden verschillen – ‘inhoudsloos’, ‘ernstige tekortkomingen’, ‘ik voel me buiten spel gezet’ – maar hun boodschap is dezelfde: de kernopdracht van de jeugdbescherming wordt niet meer waargemaakt, en de legitimiteit van JB Noord staat fundamenteel ter discussie.

12.3 Thema's in confrontatie

1. Continuïteit en vaste jeugdbeschermer

- *Rechter:* Al in 2019 benadrukt de kinderrechter: *“Het gezin dient één aanspreekpunt te hebben”* (18 maart 2019). In 2023 oordeelt de kinderrechter dat er sinds juli 2023 geen vaste jeugdzorgwerker beschikbaar is, noemt dat uiterst/zeer kwalijk en verwacht dat de GI spoedig een vaste jeugdzorgwerker koppelt en de OTS adequaat uitvoert. (25 oktober 2023). Uiteindelijk concludeert de rechtbank in 2025: *“Nu al sinds juli 2024 geen jeugdbeschermer betrokken is, moet worden geconcludeerd dat de ondertoezichtstelling inhoudsloos is geworden”* (19 maart 2025).
- *Toezicht:* De inspecties signaleren dat gezinnen bij Jeugdbescherming Noord vaak maanden moeten wachten op een vaste jeugdbeschermer. Door de vele wisselingen raken verhalen en afspraken telkens gefragmenteerd. Dit leidt tot discontinuïteit, gebrek aan vertrouwen en onvoldoende zicht op risico's. *“In gesprekken met de jeugdzorgwerkers, gedragswetenschappers, teammanagers en praktijkbegeleiders komt naar voren dat gezinnen vaak meerdere jeugdzorgwerkers achter elkaar krijgen. Dit leidt ertoe dat ouders en jeugdigen hun verhaal telkens opnieuw moeten vertellen, dat het zicht op de situatie en risico's vermindert en dat het vertrouwen in de samenwerking afneemt.”* (Inspectierapport, juli 2025).
- *Ouders:* Zij vertellen dat elke wisseling voelt als opnieuw beginnen. Een ouder tegen de inspectie: *“In een jaar tijd vier verschillende jeugdbeschermers. Steeds opnieuw een intake, maar nooit een stabiele relatie.”* Voor ouders is dit geen organisatorisch probleem maar een bron van onveiligheid en wantrouwen.

2. Informatievoorziening en dossierkwaliteit

- *Rechter:* In 2017 stelt het hof vast dat JB Noord onzorgvuldig heeft gehandeld door de jongere niet tijdig en volledig te informeren en geen duidelijk behandelplan op te stellen. Daardoor heeft de maatregel van

gesloten plaatsing te lang geduurd. *“Door [verzoekster] niet tijdig volledig te informeren (...) is haar de kans ontnomen om eerder tot de inzichten te komen die zij thans heeft, en daardoor is het niet juist geweest de machtiging tot gesloten plaatsing (...) te laten voortduren.”* (30 maart 2017). In 2018 oordeelt de rechter dat er sprake is van tekortschietend optreden van JB Noord. De instelling wordt verweten dat er maandenlang nauwelijks iets is gebeurd, dat zij niet op de zitting aanwezig was en dat de kinderen daardoor extra in de knel zitten. *“Als de GI de zaak niet op een deugdelijke wijze kan oppakken, geeft de kinderrechter in overweging de zaak aan een andere GI over te dragen.”* (20 november 2018). In december constateert de rechtbank: *“Een kinderrechter moet blind kunnen vertrouwen op de informatie die een GI verstrekt. Die informatie moet juist en volledig zijn. Hier lijkt het aan te schorten”* (19 december 2018). De rechter voegt in 2025 dat in de verschillende rapporten en beschikkingen *“cruciale feiten onderbelicht zijn gebleven”*. Het hof wijst dan specifiek op gebeurtenissen en patronen van huiselijk geweld die in de rapportages te weinig gewicht hebben gekregen. (4 september 2025).

- *Toezicht:* De inspectie schrijft dat de borging van veiligheid in dossiers tekortschiet en dat hierdoor onvoldoende zicht bestaat op risico's en veiligheidssituaties. *“Jeugdbescherming Noord heeft onvoldoende zicht op veiligheid in zaken die tot de ‘werkvoorraad’ behoren, waaronder die bij het CRT. Op het moment van toezicht waren er 60 zaken die onvoldoende in beeld zijn. Ook in andere zaken komt het voor dat veiligheidsinschattingen niet actueel zijn of niet aanwezig zijn.”* Dit betekent dat cruciale signalen over mogelijke onveiligheid te laat of helemaal niet worden opgepikt. Voor gezinnen en kinderen creëert dit een onaanvaardbaar risico, omdat beslissingen worden genomen zonder een volledig of actueel veiligheidsbeeld. De inspecties benadrukken dat structureel toezicht en tijdige veiligheidsinschattingen onmisbaar zijn om hun wettelijke taak naar behoren uit te voeren. (Inspectierapport, juli 2025).
- *Ouders:* Zij vertellen dat hun stem verdwijnt uit het dossier: wat zij zeggen wordt niet opgenomen of wordt verdraaid. Zij ervaren dat de officiële werkelijkheid haaks staat op hun eigen leven, waardoor hun vertrouwen volledig wegvalt.

3. Neutraliteit en rolopvatting

- *Rechter:* In 2017 stelt de rechter al: *“De kinderrechter acht het kwalijk dat de huidige gezinsvoogd geen enkele poging heeft ondernomen [tot contactherstel].”* *“Het lijkt erop dat de huidige gezinsvoogd zijn oren heeft*

*laten hangen naar de moeder, die niet wil meewerken aan een contactregeling.” De rechter wijst daarop vervanging van de GI toe. (27 september 2017). In 2025 bekritiseert de rechter een beschikking van JB Noord en initieert een onafhankelijk onderzoek naar de effectiviteit en objectiviteit van JB Noord (8 juli 2025). Twee maanden stelt de rechter: *“Het hof heeft met verbazing kennisgenomen van de wijze waarop in dit dossier het grensoverschrijdende gedrag van de vader door de betrokken professionals wordt vergoelijkt en wordt ‘verklaard’ door het feit dat hij gefrustreerd is omdat hij zijn kinderen mist. Ook wordt telkenmale verwezen naar de dynamiek tussen de ouders van ‘aantrekken en afstoten’, terwijl naar het oordeel van het hof onmiskenbaar ook sprake is van een dader-slachtoffer dynamiek. Daarbij is het hof van oordeel dat de moeder en de kinderen te weinig worden erkend als slachtoffers van het huiselijk geweld.”* (4 september 2025)*

- *Toezicht:* De inspectie constateert: De inspecties signaleren dat Jeugdbescherming Noord structureel tekortschiet in de wijze waarop informatie wordt verzameld, vastgelegd en gedeeld. Dossiers zijn vaak onvolledig of niet actueel en veiligheidsinschattingen ontbreken of worden niet tijdig herzien. Daarmee ontstaat een situatie waarin beslissingen worden genomen op basis van een eenzijdig of gekleurd beeld. De rechtspraak bevestigt dit beeld, zoals boven is aangegeven. Daarmee wordt de vraag naar de geloofwaardigheid van de GI rechtstreeks bij de rechter aan de orde gesteld. (Inspectierapport, juli 2025).
- *Ouders:* vertellen dat de GI geen neutrale begeleider is, maar een tegenstander. Ze voelen zich beschuldigd of buitengesloten, alsof de instantie het conflict versterkt in plaats van helpt oplossen.

4. Communicatie en transparantie

- *Rechter:* In 2019 stelt de rechter dat JB Noord de tussen beschikking niet heeft nageleefd, het plan van aanpak is zo gebrekkig dat toetsing niet mogelijk is en de vereiste instemming van een gedragswetenschapper ontbreekt. ”(13 februari 2019). In 2023 bekritiseert de rechtbank het optreden van de bureaudienst van JB Noord *“Namens de GI was een medewerker van de bureaudienst aanwezig. Zij wist pas korte tijd voor de zitting dat zij moest verschijnen en had geen achtergrondkennis van het dossier. Hierdoor kon zij geen vragen van de kinderrechter beantwoorden.”* De rechter noemt deze gang van zaken “uiterst kwalijk” (25 oktober 2023).
- *Toezicht:* *“In sommige casussen is er na zes maanden nog steeds geen plan van aanpak opgesteld. Dit is in strijd met de wettelijke norm en brengt risico’s met zich mee voor de veiligheid.”* (Inspectierapport

Jeugdbescherming Noord, juli 2025). De inspectie constateert dat gezinnen hierdoor te lang zonder richting en duidelijkheid blijven. Dit ondermijnt het vertrouwen van ouders en jeugdigen in de jeugdbescherming en vergroot het risico op blijvende onveiligheid. (Inspectierapport, juli 2025).

- *Ouders*: ervaren kilte en autoritaire communicatie: besluiten worden meegedeeld zonder uitleg. Een ouder vertelt dat ze vaak pas na de zitting hoorde welke stappen genomen zouden worden: *“Alsof je lucht bent: aanwezig in de kamer, maar zonder invloed.”*

5. Uitvoering van rechterlijke beslissingen en wettelijke opdrachten

- *Rechter*: Geeft in scherpe bewoordingen aan dat *JB Noord* weigert uitvoering te geven aan de beschikking inzake contactherstel. Dit is in zijn ogen niet aanvaardbaar.” (27 september 2017). Op 21 februari 2019 stelt de rechter dat *“de tussenbeschikking van 21 december 2018 is door de GI niet nageleefd.”* In 2025 wijst de rechter erop dat zowel de Raad als de GI stukken weigerden, ondanks een op art. 21 Rv gebaseerd bevel, de verzochte toelichting en stukken te verstrekken. Hij constateert dat zij *daarmee handelen in strijd met hun wettelijke verplichtingen.”* (19 maart 2025).
- *Toezicht*: *“Jeugdbescherming Noord voldoet niet aan de wettelijke en professionele normen. Wij hebben geen vertrouwen dat de organisatie binnen afzienbare tijd zelfstandig tot structureel herstel komt.”* De inspectie stelt dat de tekortkomingen diepgeworteld zijn en deels samenhangen met structurele problemen in sturing en personeelsverloop. Daarom is verscherpt toezicht ingesteld, om nauwgezet te volgen of de noodzakelijke verbeteringen daadwerkelijk worden doorgevoerd. (Inspectierapport, juli 2025).
- *Ouders*: voor hen is dit niet abstract maar concreet: omgangsregelingen die niet doorgaan, toezeggingen die plots vervallen. Hun recht wordt bevestigd maar blijkt in de praktijk niets waard.

6. Cultuur en bejegening

- *Rechter*: in 2020 benadrukt de kinderrechter dat een moeder zich terecht buiten spel gezet voelt en noemt dit ‘ernstig’ (2 september 2020). In 2025 ziet de rechtbank in het achterhouden van stukken een bewijs voor een gesloten cultuur, een cultuur van afscherming. *“De GI meent te kunnen volstaan met het toesturen van een brief, gedateerd op 14 maart 2025, opgesteld door een willekeurige jeugdbeschermer die niet aan het gezin is*

gekoppeld, waarin alleen in louter algemene termen wordt onderbouwd waarom de GI vindt dat de verzoeken moeten worden toegewezen.” (18 maart 2025).

- *Toezicht:* de inspectie spreekt van een cultuur waarin herstelplannen elkaar opvolgen zonder resultaat: *“Het bestuur heeft onvoldoende zicht op de dagelijkse uitvoering. De Raad van Toezicht bood onvoldoende tegenwicht.”* Deze opeenstapeling van plannen zonder structureel effect ondermijnt het vertrouwen in de organisatie. De inspectie benadrukt dat alleen een fundamentele verandering in sturing en toezicht kan voorkomen dat dezelfde fouten zich blijven herhalen. Volgens de inspectie heeft dit alles geleid tot blijvende onzekerheid voor gezinnen en een gebrek aan vertrouwen in de organisatie. (Inspectierapport, juli 2025).
- *Ouders:* vertellen dat zij worden neergezet als ‘lastig’ of ‘hysterisch’ wanneer zij zorgen uiten. Zij voelen zich fundamenteel niet erkend. Het gaat niet alleen om procedures, maar om een dagelijkse ervaring van vernedering en uitsluiting.

7. Klachtenprocedures en toezicht

- *Toezicht:* De inspectie constateert dat de formele klachtenregeling wel op papier aanwezig is, maar in de praktijk weinig betekenis heeft voor ouders en jeugdigen. Klachten leiden zelden tot structurele correctie of verbetering binnen de organisatie. Dit bevestigt het bredere beeld dat signalen van cliënten niet systematisch worden benut om te leren en te verbeteren. *“De klachtenprocedure is beschreven en de jaarverslagen zijn opgesteld, maar wij zien onvoldoende dat klachten leiden tot structurele verbetermaatregelen binnen de organisatie.”* (Inspectierapport, juli 2025).
- *Ouders:* vertellen dat klachten verdwijnen in een zwart gat, procedures maanden duren en toezicht tandeloos voelt. Het versterkt hun gevoel dat het systeem zichzelf beschermt en zij machteloos achterblijven.

Tussenconclusie

Deze thematische confrontatie toont hoe drie stemmen – rechter, inspectie en ouders – telkens dezelfde werkelijkheid beschrijven, maar in verschillende talen. Juridisch wordt gesproken van *‘inhoudsloos’* of *‘in strijd met de wet’*, toezichthouders spreken over *‘ernstige tekortkomingen’* en *‘geen vertrouwen in herstel’*, ouders ervaren verlies, machteloosheid en uitsluiting. Samen vormen deze stemmen een consistent en indringend beeld van een jeugdbeschermingspraktijk die haar legitimiteit niet meer kan waarmaken.

11.4 Reflectie en synthese

Wanneer de uitspraken van rechters, de rapporten van inspecties en de verhalen van ouders in samenhang worden gelezen, valt één ding onmiddellijk op: ze bevestigen elkaar. Wat ouders al jaren vertellen – wisselingen van voogden, dossiers die niet kloppen, afspraken die niet worden nagekomen – krijgt een juridische echo in de rechtspraak en een bestuurlijke vertaling in het toezicht. De drie perspectieven staan niet los van elkaar, maar vormen samen een krachtige diagnose.

De rechter spreekt in normatieve taal: “inhoudsloos”, “in strijd met de wet”, “geen uitvoering gegeven”. De inspectie hanteert bestuurlijke begrippen: “ernstige tekortkomingen”, “pseudo-veiligheid”, “geen vertrouwen in herstel”. Ouders vertellen in de taal van het dagelijks leven: wachten, wantrouwen, verlies van grip. Drie talen, maar steeds dezelfde boodschap: Jeugdbescherming Noord faalt structureel in haar kernopdracht.

Aanvankelijk klinkt nog hoop op herstel. Rechters corrigeren en inspecties waarschuwen, ouders proberen via klachten gehoord te worden. Maar na verloop van tijd verschuift de toon. Herstel blijft uit, signalen herhalen zich, en de diagnose wordt steeds harder. Uiteindelijk is niet meer de vraag hoe JB Noord zich kan verbeteren, maar of zij überhaupt nog kan functioneren als gecertificeerde instelling. Daarmee komt de legitimiteit centraal te staan: kan een organisatie die kinderen niet tijdig en veilig beschermt nog aanspraak maken op het gezag dat de wet haar verleent?

Wat dit hoofdstuk laat zien, is dat de kracht niet alleen ligt in de afzonderlijke oordelen, maar vooral in hun samenklank. Wanneer een rechtbank zegt dat een maatregel inhoudsloos is, en een inspectie spreekt van pseudo-veiligheid, en ouders vertellen dat zij zich al jaren buitengesloten voelen, dan versterken die woorden elkaar. Ze geven bestuurlijke, juridische en ervaringsmatige legitimiteit aan dezelfde werkelijkheid.

Daarmee gaat het niet alleen om JB Noord. De vraag wordt breder: hoe kan het dat gemeenten, ministeries en toezichthouders jarenlang signalen ontvangen en doorgeven, maar dat de structurele tekortkomingen blijven bestaan? De reflectie gaat dus ook over het stelsel zelf: de manier waarop signalen worden gefilterd, verzacht of vooruitgeschoven, totdat de realiteit niet meer te negeren valt.

De conclusie is onvermijdelijk: de spiegel van de rechter, de spiegel van het toezicht en de stem van ouders laten eenzelfde beeld zien. De

kinderbescherming schiet structureel tekort. Het systeem produceert documenten, plannen en protocollen, maar verliest de kern uit het oog: veiligheid en perspectief voor kinderen. De legitimiteit van JB Noord staat daarom niet alleen in twijfel, maar is in wezen al verloren. Wat resteert, is de vraag welke ordening wél nodig is om kinderen en gezinnen te beschermen.

12.5 Slotconclusie – legitimiteit onder vuur

De confrontatie van toezicht, rechtspraak en ouderervaringen laat geen ruimte voor twijfel. In verschillende talen – juridisch, bestuurlijk en ervaringsgericht – klinkt dezelfde boodschap: Jeugdbescherming Noord faalt structureel in de kernopdracht waarvoor zij is gecertificeerd. De instelling slaagt er niet in kinderen tijdig en veilig te beschermen, noch ouders serieus en gelijkwaardig te betrekken.

Toezicht heeft de harde grens getrokken: JB Noord voldoet niet aan de wettelijke en professionele normen en beschikt niet over het vermogen om zich zelfstandig te herstellen. Rechters hebben dit oordeel in individuele zaken bevestigd door maatregelen “inhoudsloos” te verklaren en de organisatie meermaals van dossiers te halen. Ouders hebben de dagelijkse realiteit geleverd waarin deze tekortkomingen zichtbaar en voelbaar worden: wachten, wisselingen, verlies van vertrouwen, uitsluiting.

Het is deze samenklank die de legitimiteit van JB Noord fundamenteel onder vuur zet. Waar plannen en protocollen nog de suggestie wekken van controle en herstel, tonen toezicht, rechtspraak en ouders dat de werkelijkheid anders is: veiligheid is onvoldoende geborgd en vertrouwen is verloren. Daarmee gaat het niet meer alleen om een organisatie in crisis, maar om een instelling die haar bestaansrecht heeft verspeeld.

De conclusie is onontkoombaar. Jeugdbescherming Noord kan onder deze omstandigheden niet langer functioneren als gecertificeerde instelling. Haar legitimiteit – juridisch, bestuurlijk en maatschappelijk – is uitgehold. Wat resteert is de opdracht om na te denken over een nieuwe ordening van de jeugdbescherming: een ordening die niet wegkijkt, maar daadwerkelijk de veiligheid en het perspectief van kinderen centraal stelt.

13 Tussen verantwoordelijkheid en falen: governance in de jeugdbescherming

De stemmen uit de voorafgaande hoofdstukken vloeien samen. De rechter die schrijft dat maatregelen inhoudsloos zijn geworden. De inspectie die constateert dat veiligheid niet is geborgd. De woorden zijn zakelijk, juridisch, inspecterend. Maar onder die woorden klinkt een schreeuw die niet te negeren valt. Het zijn de kreten van ouders die hun kinderen verliezen in het doolhof van maatregelen en wisselingen. Van professionals die hun werk niet meer kunnen doen omdat systemen vastlopen. Van rechters die hun eigen beslissingen betekenisloos zien worden. Van inspecties die met herhaalde rapporten vergeefs proberen de stilte te doorbreken. Verschillende talen, verschillende accenten, maar dezelfde boodschap: dit kan zo niet langer. Het moet stoppen. Stoppen met deze handel, stoppen met Jeugdbescherming Noord.

Deze kreten wijzen verder dan incidenten of individuele tekortkomingen. Zij onthullen hoe het bestuur van de jeugdbescherming tekortschiet, hoe governance is verworpen tot een spel van papieren plannen, tijdelijke hersteloperaties en rituelen van verantwoording. Wie luistert, hoort de spanning tussen systeem en werkelijkheid, tussen toezicht en uitvoering, tussen belofte en bescherming. Wie écht luistert, hoort ook de boosheid: hoe kan een samenleving toestaan dat juist de kinderen die het meest bescherming nodig hebben, die bescherming het minst ontvangen?

Dit hoofdstuk richt zich daarom op governance. Niet in abstracte zin, maar zoals zij zich in de praktijk manifesteert: in raden van toezicht die niet tijdig ingrijpen, in besturen die verdwalen in herstelplannen, in gemeenten en ministeries die signalen negeren of doorschuiven naar de volgende ronde overleg. Governance is hier geen neutraal concept, maar de structuur die bepaalt of bescherming werkelijk wordt geboden of niet.

De vraag die dit hoofdstuk drijft is onontkoombaar: hoe kan governance in de jeugdbescherming zo zijn ingericht dat de stem van rechtspraak, toezicht, ouders en professionals telkens opnieuw verdampt tot papieren echo's? Hoe kan governance in dit domein nog geloofwaardig zijn zolang zij geen antwoord geeft op die ene boodschap die uit alle stemmen tegelijk klinkt: stop, zo kan het niet langer?

13.1 Een *paravent* van papier – een scherm tegen de wind die opsteekt

Hoe kan governance in dit domein ooit geloofwaardig zijn zolang zij geen antwoord geeft op die ene boodschap die uit alle stemmen tegelijk klinkt: stop, zo kan het niet langer? Hoe kan dat?

Het antwoord is gegeven. Je laat het Keurmerkinstituut JB Noord beoordelen op degelijkheid, op deugdelijkheid. Zoals zij ooit glijbanen en schommels in kinderspeeltuinen beoordeelden. En dat heeft al een hele traditie. Met verrassende wendingen en onnavolgbare argumentaties.

De rapportages van het Keurmerkinstituut over Jeugdbescherming Noord laten over de jaren een duidelijke verschuiving zien: van aanvankelijk positieve beoordelingen met enkele verbeterpunten naar kritische oordelen, schorsing en uiteindelijk een moeizaam herstelde certificering.

In 2017 wordt JB Noord, na nogal wat kritisch commentaar daarvoor, opnieuw positief beoordeeld en ontvangt het certificaat voor drie jaar. Tijdens het jaarlijkse controlebezoek in maart 2018 krijgt de organisatie een bevestiging van dit oordeel, al worden er wel verbeterpunten genoteerd. Het gaat om het systematischer uitvoeren van risicotaxaties en het beter betrekken van cliëntenfeedback. Deze opmerkingen klinken mild, en de certificering lijkt in deze fase een bevestiging van basisvertrouwen.

In de jaren daarna verschuift de toon. De tweede tussenbeoordeling in 2022 levert zes bevindingen op, waarvan twee als kritisch worden aangemerkt. Veiligheidsinschattingen op de wachtlijst blijken niet aantoonbaar vastgelegd, en toetsing van de methode ‘integer handelen’ ontbreekt. Daarnaast zijn er tekortkomingen in risicotaxatie, dossiervorming, VOG-controles en incidentmeldingen. Het Keurmerkinstituut verplicht JB Noord tot verbeterplannen en voert een extra audit uit in oktober 2022. Die audit bevestigt enige voortgang, maar legt ook bloot dat structurele borging uitblijft.

In maart 2023 volgt opnieuw een herbeoordeling. Weer worden zes bevindingen vastgesteld: gebreken in risicomanagement, interne audits, privacy-procedures, actualiteit van documentatie en de uitvoering van Risico-Inventarisatie en -Evaluatie. Het patroon wordt zichtbaar: telkens opnieuw audits, telkens opnieuw verbeterpunten, telkens opnieuw een belofte van herstel.

In december 2024 trekt het Keurmerkinstituut het certificaat in. De formulering is veelzeggend: “de zwakke punten waren in beeld, maar proactief maatregelen doorvoeren bleef uit.” Daarmee concludeert de instantie dat JB NOORD

onnodige risico's laat bestaan voor jeugdigen en gezinnen. Om een abrupte stop te voorkomen, wordt een overbruggingscertificaat van negen maanden afgegeven. Dit geeft JB Noord de gelegenheid om de 'kritische afwijkingen' alsnog te herstellen.

Het Keurmerkinstituut besluit in september 2025 om het certificaat voor jeugdbescherming en jeugdreclassering opnieuw aan Jeugdbescherming Noord te verlenen. Daarmee komt er een einde aan de periode van een overbruggingscertificaat die liep van december 2024 tot september 2025. Het instituut stelt dat de organisatie "weer naar behoren functioneert". Vijf audits in de voorafgaande maanden tonen volgens hen aan dat het kwaliteitsmanagementsysteem opnieuw op orde is en dat JB Noord opnieuw voldoet aan het gestandaardiseerde normenkader dat bij certificering wordt gehanteerd.

Het Keurmerkinstituut benadrukt in zijn besluit dat het uitsluitend toetst aan het normenkader. "Bij de besluitvorming [...] spelen de context en maatschappelijke belangen daarom geen rol." Dat betekent dat zorgen van ouders, gemeenten of professionals wel worden gezien, maar niet bepalend zijn voor de vraag of een certificaat opnieuw wordt verleend.

Tegelijkertijd staat JB Noord sinds juli 2025 onder verscherpt toezicht van de inspecties IGJ en IJenV, die ernstige tekortkomingen hebben vastgesteld. Het Keurmerkinstituut legt uit dat de beoordelingscycli van beide vormen van toezicht verschillen. Waar inspecties maanden na afronding van hun onderzoek rapporteren, wordt het certificaat kort na audits verlengd of ingetrokken. Eind 2024 kon het Keurmerkinstituut sneller handelen dan de inspecties door de schorsing, terwijl in 2025 het omgekeerde gebeurt: een hercertificering terwijl verscherpt toezicht nog van kracht is'

Het instituut benadrukt dat certificering geen 'loslaten' betekent. JB Noord moet driemaandelijks voortgangsrapportages indienen en er staat een nieuwe audit gepland voor het voorjaar van 2026. Bij afwijkingen kan eerder opnieuw worden getoetst.

Zo ontstaat een paradoxale situatie. Formeel voldoet JB Noord opnieuw aan het normenkader en krijgt het certificaat terug, terwijl de inspecties tegelijkertijd spreken van ernstige tekortkomingen en verscherpt toezicht. Het Keurmerkinstituut positioneert zich nadrukkelijk als normtoetser met een beperkte opdracht: het kijkt naar systemen en kwaliteitsmanagement, maar niet naar de maatschappelijke context of de ervaren werkelijkheid van ouders en

kinderen. Daarmee wordt de scheiding zichtbaar tussen de taal van certificering, die spreekt van “weer naar behoren functioneren”, en de taal van toezicht en beleving, die waarschuwt dat veiligheid nog altijd niet geborgd is.

13.2 Wat gebeurt hier?

Wat hier speelt, laat zich scherp neerzetten langs drie lijnen.

De eerste lijn is de kloof tussen norm en werkelijkheid. In hoofdstuk 12 en 13 zagen we hoe rechters en inspecties structurele tekortkomingen vaststellen met woorden als “*inhoudsloos*”, “*ernstige tekortkomingen*” en “*veiligheid onvoldoende geborgd*”. Zulke inschattingen zijn geen technocratische abstracties, maar sluiten rechtstreeks aan bij wat ouders al jaren vertellen. Rechters en inspecties geven de stem van ouders bestuurlijke en juridische legitimiteit. Het conceptrapport dat hier tegenover staat schuift die werkelijkheid terzijde. Het gaat over procedures, verbeterpunten en kwaliteitscycli, maar niet over de kernvraag: worden kinderen daadwerkelijk beschermd? Zo ontstaat een document dat de norm bevestigt, maar de werkelijkheid wegdrukt.

De tweede lijn is de tegenstelling tussen de taal van geruststelling en de taal van urgentie. Het conceptrapport spreekt in kalme bewoordingen: verbeterpunten zijn opgepakt, systemen functioneren, processen lopen. Het suggereert dat de situatie onder controle is. Maar de taal van inspecties en rechters is urgent en waarschuwend. Zij stellen onverbloemd dat kinderen onbeschermd blijven, dat dossiers gaten vertonen en maatregelen betekenisloos zijn geworden. Ouders ervaren dat dagelijks, hun verhalen echoën in diezelfde constatering. Wie deze urgentie weg filtert, verhult niet alleen de scherpe signalen van toezichthouders, maar ook de hartkreten van ouders zelf.

De derde lijn is dat dit soort rapporten functioneren als *paravent*: een papieren scherm waarachter bestuurders zich kunnen verschuilen. Formeel kan worden gezegd dat de organisatie “weer voldoet aan het normenkader”, dat verbeterpunten zijn benoemd en dat de kwaliteitscyclus draait. Maar ondertussen wachten ouders maanden, constateren rechters dat maatregelen niet worden uitgevoerd en schrijven inspecties dat veiligheid onvoldoende is geborgd. Zo’n rapport biedt vooral bestuurlijke dekking, geen materiële oplossing.

Het diepere probleem is dat zo’n rapport geen rekenschap aflegt van verantwoordelijkheid. Wie neemt verantwoordelijkheid voor het feit dat kinderen onbeschermd blijven? In plaats daarvan verschuift het gesprek naar abstracties: normenkaders, audits, verbetercycli. Dat draagt niet bij aan herstel van

vertrouwen, maar versterkt juist het wantrouwen dat ouders, rechters en inspecties al hebben uitgesproken.

De kracht van dit argument is dat het niet alleen om semantiek gaat, maar om legitimiteit. Juridische uitspraken en toezichtbevindingen zijn in feite vertalingen van de ervaringen van ouders. Door die te negeren, miskent dit rapport de kern en bevestigt het centrale probleem: de jeugdbescherming beschermt zichzelf, niet de kinderen.

13.3 Wie brengt welke boodschap en wie gelooft deze nog?

Wie de informatiestromen rond JB Noord naast elkaar legt, ziet een patroon dat niet te negeren valt. Ouders vertellen hoe zij maanden wachten, telkens opnieuw hun verhaal moeten doen en het vertrouwen verliezen. Rechters spreken in harde woorden over maatregelen die inhoudsloos zijn en besluiten die niet worden nageleefd. Inspecties leggen vast dat veiligheid onvoldoende is geborgd en dat de organisatie structureel tekortschiet. Dit zijn de stemmen die de werkelijkheid het dichtst benaderen: rauw, urgent, indringend.

Daartegenover staat een tweede werkelijkheid. JB Noord presenteert tabellen waarin percentages stijgen en verzuimcijfers dalen. Het Keurmerkinstituut reikt certificaten uit omdat processen op papier kloppen en audits zijn doorlopen. Het ministerie blijft stil en verschuilt zich achter toezicht en overlegtafels. Colleges nemen die gegevens over in brieven die raden geruststellen in plaats van wakker schudden. Gemeenteraden krijgen hooguit gefilterde samenvattingen, te ver van de kern om nog wezenlijk inzicht te geven.

Zo ontstaan parallelle werkelijkheden. Aan de ene kant de verhalen van ouders, de oordelen van rechters en de conclusies van inspecties, die allemaal hetzelfde zeggen: kinderen zijn onvoldoende beschermd. Aan de andere kant de papieren werkelijkheid van jaarverslagen, brieven, tabellen en certificaten, die vooral de boodschap uitdragen dat er voortgang is. Governance verandert hierdoor in een *paravent*: een fraai opgesteld scherm waarachter bestuurders en instanties zich uit de wind houden, *par le vent*, letterlijk tegen de wind.

Het resultaat is niet dat verantwoordelijkheid wordt genomen, maar dat zij verdwijnt. In plaats van een keten die rekenschap organiseert, zien we een structuur die systematisch wegkijkt. De stemmen die ertoe doen worden gefilterd en afgezwakt, terwijl de papieren orde zichzelf in stand houdt. Dat is de pijnlijke kern van governance in de jeugdbescherming: geen middel om kinderen te beschermen, maar een systeem dat vooral zichzelf beschermt.

Hoe vertaalt dit patroon zich naar de besturen en raden van toezicht van de instellingen zelf? Als informatiestromen al zo worden gefilterd voordat zij de politiek bereiken, hoe verhouden bestuur en intern toezicht zich dan nog tot de werkelijkheid van ouders, kinderen en professionals?

13.4 Bestuur en intern toezicht – tussen herstelplannen en wegstijgen

Wanneer externe governance al functioneert als filter en paravent, rijst de vraag hoe het interne bestuur en de Raad van Toezicht van Jeugdbescherming Noord hun rol vervullen. Sinds 2018 stapelen de signalen zich op: te hoge werkdruk, uitval van personeel, wachttijden die oplopen, veiligheid die niet wordt geborgd. Toch blijft de bestuurlijke reactie vooral steken in een reeks herstelplannen die elkaar opvolgen zonder duurzame verandering te brengen.

Het bestuur presenteert zich naar buiten toe als producent van oplossingen. Het Keerpuntplan van 2018, de verbeterplannen in 2022 en 2023, het herstelplan van 2025: telkens opnieuw moet een nieuw document de basis leggen voor herstel. De inspecties zijn helder in hun oordeel: “Het bestuur heeft onvoldoende zicht op de dagelijkse uitvoering. Verbeterplannen volgen elkaar op, maar leiden niet tot duurzame veranderingen.” Het bestuur lijkt gevangen in een cyclus van plannen schrijven, verantwoorden en opnieuw beginnen. Daarmee wordt niet de praktijk verbeterd, maar vooral de papieren werkelijkheid in stand gehouden.

De Raad van Toezicht zou in deze context een cruciale rol moeten spelen. Juist deze raad is bedoeld als interne tegenmacht, die bestuur scherp houdt, ingrijpt bij falen en de belangen van kinderen en gezinnen borgt. Maar de inspecties constateren dat “de Raad van Toezicht niet tijdig en onvoldoende kritisch heeft gehandeld. Daarmee is onvoldoende tegenwicht geboden aan het bestuur.” In plaats van spiegel of tegenmacht te zijn, functioneert de raad als echo: de taal van het bestuur wordt herhaald, de papieren werkelijkheid wordt bevestigd, en de kloof met de praktijk blijft bestaan.

Bestuur en Raad van Toezicht beroepen zich in hun verantwoording vaak op certificering. Dat de organisatie opnieuw voldoet aan het normenkader van het Keurmerkinstituut, wordt gepresenteerd als bewijs dat de basis op orde is. Maar juist dit mechanisme versterkt het paravent-effect: terwijl inspecties spreken van ernstige tekortkomingen en ouders vertellen hoe zij vastlopen, wordt certificering ingezet als scherm. Het bestuur gebruikt het keurmerk als bewijs van legitimiteit, terwijl het niets zegt over de werkelijke bescherming van kinderen.

De verhouding tot de inspecties is daarbij illustratief. Waar de inspecties hun vertrouwen in het verbetervermogen van de organisatie herhaaldelijk verliezen, reageert het bestuur met nieuwe herstelplannen en communicatie over voortgang. Er is geen wezenlijke koerswijziging, alleen herhaling van hetzelfde ritueel. Crisismanagement en planvorming nemen de plaats in van structurele hervorming.

De afstand tot de praktijk blijkt ook in de relatie met ouders en professionals. Het bestuur wijst graag op spiegelbijeenkomsten en tevredenheidsonderzoeken, maar de inspecties constateren dat participatie niet structureel is geborgd. Professionals geven aan dat zij structureel te weinig tijd hebben voor contact met gezinnen en zich meer bezighouden met brandjes blussen dan met begeleiding. Ouders herkennen zich nauwelijks in de plannen die worden gepresenteerd. Het interne bestuur organiseert geen werkelijke betrokkenheid, maar houdt vast aan de rituele vorm van participatie.

Zo wordt duidelijk dat ook de interne governance van Jeugdbescherming Noord niet corrigerend werkt, maar consoliderend. Het bestuur produceert plannen, de Raad van Toezicht legitimeert deze, certificering levert een papieren schild en inspectietoezicht roept telkens dezelfde tekortkomingen uit. De kernvragen verdwijnen: wie neemt verantwoordelijkheid voor kinderen die wachten, voor ouders die vastlopen, voor professionals die uitvallen? In plaats van een motor voor verbetering is de interne governance onderdeel geworden van het probleem. Zij beschermt niet de kinderen, maar de instelling zelf.

13.5 Gemeenten en regioverbanden – het bestuurlijk vangnet dat wegkijkt

Na de informatiestromen en de interne governance komt de rol van de gemeenten in beeld. Formeel dragen zij de eerste verantwoordelijkheid voor de jeugdbescherming. Groningen en Assen hebben als centrumgemeenten een bijzondere positie: namens alle Groningse en Drentse gemeenten zijn zij belast met de aansturing van JB Noord. In de praktijk verschuilen zij zich echter achter de informatie die JB Noord zelf aandraagt en achter de papieren waarborgen van het Keurmerkinstituut. Zelfs die beperkte informatie had, mits zorgvuldig bestudeerd en afgezet tegen rechterlijke uitspraken en inspectierapportages, ruimschoots aanleiding moeten zijn om hun gemeenteraden volledig te informeren. Want juist daar ligt de uiteindelijke eindverantwoordelijkheid voor het welzijn van de kinderen in hun gemeente (Artikel 2.2 Jeugdwet) – en, in het geval van de centrumgemeenten, ook voor die in de hele regio Drenthe en Groningen.

Recente collegebrieven zijn illustratief voor het verschuilen en niet voldoende informeren. Ze melden dat “de tijdigheid van eerste contacten is gestegen”, dat “het ziekteverzuim licht is gedaald” en dat “het certificaat is verlengd”. Het zijn cijfers en procesindicatoren die een beeld van vooruitgang schetsen, maar die niets zeggen over de vraag of kinderen daadwerkelijk worden beschermd of ouders serieus worden genomen. De urgentie die rechters en inspecties onder woorden brengen, verdwijnt in dit bestuurlijke discours. In plaats van een kritische doorlichting krijgt de gemeenteraad een geruststellende boodschap. Daarmee worden de raden, die formeel de hoogste controlerende macht hebben, feitelijk buiten spel gezet.

De overige gemeenten in Groningen en Drenthe zijn nog verder van de kern verwijderd. Zij krijgen hun informatie via de centrumgemeenten, doorgaans in de vorm van korte voortgangsbrieven of samenvattingen. De signalen zijn al gefilterd door JB Noord en vervolgens nogmaals door de colleges van Groningen en Assen. Wat de raden in kleinere gemeenten bereiken, zijn cijfers zonder context, abstracties zonder verhalen. Zo wordt politieke controle onmogelijk gemaakt: raadsleden kunnen geen vragen stellen die raken aan de kern, omdat zij geen zicht hebben op de werkelijkheid achter de tabellen. En als zij al vragen stellen worden zij doorgaans met algemeenheden afgescheept.

De regionale structuren – de jeugdregio’s en samenwerkingsverbanden – verergeren dit patroon. Hier komen wethouders en beleidsambtenaren samen aan tafels die bedoeld zijn om gezamenlijk verantwoordelijkheid te dragen. In werkelijkheid verdunnen deze overleggen de verantwoordelijkheid. Signalen worden wel gedeeld, maar verdwijnen in de volgende ronde van bestuurlijk overleg. Er is altijd een volgende bijeenkomst, altijd een werkgroep die nog bezig is, altijd een plan dat nog moet worden afgerond. Het resultaat is dat iedereen aan tafel zit, maar niemand daadwerkelijk beslist.

Ook het ministerie blijft op afstand. Het vertrouwt op inspecties, op gemeenten en op certificering. Het grijpt pas in wanneer inspecties het vertrouwen verliezen en verscherpt toezicht noodzakelijk achten. En zelfs dan blijft het bij bestuurlijke monitoring en Kamerbrieven, niet bij structureel ingrijpen. Daarmee is ook het Rijk onderdeel van hetzelfde patroon: weggijken, verschuiven en verwijzen.

Gemeenten en regioverbanden functioneren zo niet als corrigerende laag, maar als bestuurlijk vangnet waarin verantwoordelijkheid oplost. Iedereen is betrokken, niemand is aanspreekbaar. Terwijl ouders, rechters en inspecties al jaren dezelfde tekortkomingen signaleren, houden colleges en raden zich bezig met cijfers die vooruitgang suggereren. Governance in de jeugdbescherming blijft

ook in deze laag vooral een systeem te zijn dat zichzelf beschermt – en daarmee het zicht op de bescherming van kinderen verliest.

13.6 Het Rijk – afwezig bestuur

Na de informatiestromen, het interne bestuur en toezicht, en de gemeenten en regioverbanden komt de laatste laag van governance in beeld: het Rijk. Het ministerie van Justitie en Veiligheid en dat van Volksgezondheid, Welzijn en Sport dragen de systeemverantwoordelijkheid voor de jeugdbescherming. In theorie betekent dit dat zij moeten waarborgen dat kinderen in heel Nederland worden beschermd en dat zij moeten ingrijpen wanneer instellingen of gemeenten tekortschieten. In de praktijk is die verantwoordelijkheid grotendeels afwezig.

De informatiepositie van het Rijk is stevig. Het ontvangt de rapporten van de inspecties, die al jaren constateren dat Jeugdbescherming Noord niet voldoet aan de wettelijke en professionele normen. Het wordt geïnformeerd door gemeenten en centrumgemeenten, die signalen doorgeven van oplopende wachtlijsten en structurele problemen. In de Tweede Kamer worden herhaaldelijk vragen gesteld en zorgen geuit. Er is dus geen sprake van onwetendheid: de feiten zijn bekend, de urgentie is zichtbaar, de taal van de inspecties is onverbiddelijk.

Toch blijft de reactie van het Rijk vooral beperkt tot Kamerbrieven en bestuurlijke monitoring. De staatssecretaris schrijft dat er “ernstige tekortkomingen” zijn en dat JB Noord onder verscherpt toezicht is geplaatst. Hij benadrukt dat “de inspecties de voortgang nauwgezet volgen” en dat er “regelmatig overleg is met gemeenten en instellingen”. Maar concrete interventies blijven uit. Er is geen tijdelijke overname van de instelling, geen doorbraak in de financiering, geen structurele hervorming. Wat resteert is een ritueel van constateren en doorverwijzen.

Hierdoor wordt het Rijk de sluitsteen van een patroon van weggijken. Gemeenten verschuilen zich achter de informatie van JB Noord en de geruststellende taal van certificering. Het Keurmerkinstituut fungeert als bliksemafleider met zijn normenkader. Het ministerie verschuilt zich op zijn beurt achter gemeenten en inspecties. “Wij volgen de ontwikkelingen nauwgezet” is de formule waarmee urgentie wordt geneutraliseerd en verantwoordelijkheid wordt vermeden.

De consequentie is dat de systeemverantwoordelijkheid niet wordt ingevuld. Terwijl ouders hun wanhoop uitspreken, rechters maatregelen inhoudsloos noemen en inspecties waarschuwen dat de veiligheid van kinderen niet is

geborgd, kiest het Rijk voor bestuurlijke passiviteit. Daarmee wordt duidelijk dat governance in de jeugdbescherming niet alleen lokaal of regionaal tekortschiet, maar ook nationaal. Het falen van JB Noord is niet slechts een probleem van één instelling: het is een symptoom van een stelsel waarin niemand de laatste verantwoordelijkheid neemt.

Kinderen in de storm van weggijken en stilzitten

We kunnen kort zijn. Dit is niet slechts de slotparagraaf van dit hoofdstuk, maar de allesomvattende vaststelling van dit rapport. Wat zich hier ontvouwt, is het beeld van een stelsel dat zichzelf in stand houdt door weg te kijken. Bestuurders schrijven plannen, raden van toezicht knikken mee, gemeenten schuiven tabellen door, het Keurmerkinstituut reikt certificaten uit en het ministerie schrijft brieven waarin staat dat men “de situatie nauwgezet volgt”. Ondertussen wachten kinderen, verliezen ouders hun vertrouwen en raken professionals uitgeput.

De stemmen van ouders, rechters en inspecties zijn indringend en eensluidend: de bescherming schiet tekort, veiligheid is niet geborgd, maatregelen zijn inhoudsloos. Maar deze stemmen worden bij iedere stap van governance gefilterd tot cijfers, verzacht tot managementtaal, of bedekt met een keurmerk. Het systeem van toezicht en bestuur verandert zo in een *paravent*: een scherm van papier en woorden dat niet de werkelijkheid onthult, maar verhult.

Het Franse woord *paravent* betekent letterlijk: par (tegen) le vent (de wind) – een scherm tegen de wind. Dat is wat governance in de jeugdbescherming is geworden: een zorgvuldig opgesteld scherm dat de storm van kritiek, wanhoop en roep om bescherming tegenhoudt. Maar achter dat scherm blijven de kinderen staan, zonder de bescherming die zij nodig hebben. Het stelsel schermt zichzelf af tegen de wind, terwijl de kwetsbaarsten, het grootste goed van de samenleving, onbeschut in de storm achter blijven.

Stemmen die zich tot slot nog eenmaal tot jullie richten

Onmacht

“Ik kon praten wat ik wilde, maar het voelde alsof ik tegen een muur sprak. Alles was al beslist.”

“Ik gaf brieven met bewijs, maar in hun rapport stond iets totaal anders. Alsof ik niet heeft bestaan.”

“Het maakt niet uit wat ik zeg, het verdwijnt gewoon in een zwart gat.”

Boosheid en frustratie

“Ze zeiden dat er volgende week een gesprek zou zijn. Weer niet gebeurt. Het maakt me zo kwaad, want het lijkt gewoon nooit uit te maken.”

“Je voelt je gewoon bedonderd. Hoe vaak mag je belazerd worden?”

“Elke belofte werd voor mij een trigger om boos te worden, nog voor duidelijk was of ze het zouden nakomen.”

Wantrouwen

“Ze zeiden: we nemen het mee. Maar er kwam nooit iets terug.”

“Het voelt alsof ze altijd iets achter de hand hebben. Alsof je nooit weet wat ze echt van plan zijn.”

“Ik geloof niet meer dat ze er zijn voor ons. Ze zijn ervoor zichzelf.”

Angst

“Ze kwamen ineens met een besluit waar ik nog nooit van gehoord had. Het voelde alsof de grond onder me vandaan werd getrokken.”

“Je weet nooit wanneer ze weer met iets nieuws komen. Het maakt dat je constant in spanning leeft.”

“Ik zat ineens in een nachtmerrie. Alles was al beslist, en ik wist niet eens waarop het gebaseerd was.”

Verdriet

“Ik dacht: dit weekend zie ik hem weer. Maar toen ging het toch niet door. Het is alsof je elke keer opnieuw een stukje van hem kwijtraakt.”

“Het ergste was niet dat ik geen gelijk kreeg, maar dat ik behandeld werd alsof ik niks waard was.”

“Als zelfs een klacht niks uitmaakt, wat blijft er dan nog over?”

Vernedering

“Ik moest zwijgen terwijl ze over mijn kind praatten. Dat voelde alsof ik niet bestond.”

“Ze spraken over me alsof ik een dossier was, niet een persoon.”

“Ik schaam me er nog steeds voor. Alsof ik mezelf heb laten wegzetten.”

Veerkracht en hoop

Tussen de pijn en frustratie klinkt soms ook een ander geluid – zacht, maar niet te missen:

“Ik blijf vechten, omdat mijn kind dat waard is.”

“Er was één hulpverlener die echt luisterde. Alleen dat gesprek gaf me even adem.”

“Wat er ook gebeurt, ik laat mijn kinderen nooit los.”

De stemmen die hier klinken, zijn rauw en soms pijnlijk, maar ook doordrongen van hoop en vasthoudendheid. Zij getuigen van ouders die, ondanks alles, blijven strijden voor hun kinderen – omdat liefde sterker is dan teleurstelling en verbondenheid meer weegt dan macht.

Wat in die strijd telkens naar voren komt, is het verlangen naar *eigen regie*. Ouders en kinderen vragen niet om volledige controle, maar om erkenning dat hun stem telt en dat zij mede richting mogen geven aan beslissingen die hun leven diepgaand bepalen. Het appel dat hierin doorklinkt is eenvoudig maar indringend: laat ons niet slechts toeschouwers zijn van ons eigen bestaan, maar geef ruimte om regie te voeren over ons gezin, onze toekomst, ons leven.

In die onverwoestbare band tussen ouder en kind krijgt dit appel zijn diepste betekenis. Want kinderen zijn niet alleen de toekomst van hun ouders, maar van ons als samenleving, als mensheid. Het is met die gedachte dat we nu de stap zetten naar de slotbeschouwing, waarin de verhalen uit dit onderzoek worden verbonden met de bredere vraag naar menselijkheid, toekomst en hoop.

Epiloog

Dit onderzoek geeft stem aan ouders en kinderen. Stemmen die te vaak verdwijnen achter dossiers, vergaderingen en papieren waar macht zich in verschuilt. Zij spreken over pijn: beloften die verdampen, muren die niet bewegen. Maar ook over veerkracht: de wil om gehoord te worden, de strijd om kinderen nabij te blijven, de drang waardigheid te bewaren.

Hun woorden zijn meer dan een aanklacht. Ze zijn een oproep tot menselijkheid. Tot dialoog in plaats van stilzwijgen. Tot trouw aan beloften. Tot bescherming die werkelijk beschermt. En bovenal: tot het zien van wat werkelijk op het spel staat – het leven en de toekomst van kinderen.

Kinderen zijn het meest kostbare goed van de samenleving. Niet alleen de toekomst van hun ouders, maar van ons allen. In hun ogen ligt de belofte dat wij als mensheid kunnen voortbestaan – niet door macht of materiële rijkdom, maar door zorg, erkenning en verbondenheid. Als wij hen tekortdoen, verliezen wij meer dan hun vertrouwen: wij verliezen de hoop op een rechtvaardige en menselijke wereld.

Dit werk mag daarom niet eindigen bij analyse alleen. Het is ook een getuigenis van nabijheid. Een weigering om stemmen verloren te laten gaan in de stilte van systemen. Want alleen door te luisteren, werkelijk te luisteren, kan de cirkel van machteloosheid worden doorbroken.

De kinderen herinneren ons aan wat telt. Zij zijn spiegel en kompas tegelijk. In hen ligt niet alleen de toekomst, maar ook de hoop dat wij méér zijn dan de structuren die wij bouwen: dat wij in staat zijn tot zorg, tot liefde, tot verbondenheid.

Laat dat de opdracht zijn die uit deze verhalen spreekt.

Wie naar kinderen luistert, hoort de toekomst spreken.

Bijlage 1:

Structurele tekortkomingen in de werkwijze van JB Noord

Inleiding

De verhalen van ouders en pleegouders laten zien dat hun emoties – machteloosheid, boosheid, wantrouwen, angst, verdriet en vernedering – niet op zichzelf staan, maar verbonden zijn met structurele kenmerken van de organisatiecultuur van JB Noord. Beloften blijven liggen, communicatie is vaak eenrichtingsverkeer, en besluiten vallen top-down zonder dat de stem van ouders werkelijk gewicht krijgt. In wat volgt brengen we de patronen samen en werken we ze per thema uitgebreid uit, telkens met citaten en casusfragmenten.

1. Structurele nalatigheid en traagheid

Ouders beschrijven hoe besluiten die urgent zijn voor het leven van kinderen, blijven liggen. Een pleegmoeder vertelt dat de rechter een strak ultimatum stelt om voogdijspapieren binnen een week te regelen, maar dat er weken en maanden voorbijgaan: *“Je moet nu een papier binnen een week klaarmaken ... Ik zet mijn handtekening eronder ... Niet gebeurd.”* Zij zit meerdere zittingen later nog te wachten en ervaart hoe elk gemist moment ook het kind schaadt.

De traagheid vertaalt zich in stilstand van omgang en hulp. Een vader schetst dat er na de OTS *‘bijna een jaar’* geen enkel contact vanuit JB Noord komt: *“Een jaar weggegooid eigenlijk ... In die jaar heb ik mijn kinderen ook niet gezien.”* De wachttijd is voor hem niet abstract, maar elke week zonder kind.

Ook waar de rechter zélf ingrijpt, stokt de uitvoering. Een ouder die na een kort geding direct contactherstel krijgt toegewezen, vertelt dat het bevel op papier staat maar in de praktijk niet volgt: *“Ondanks rechterlijke uitspraken bleef JBN het contact weigeren te herstellen.”* De ervaring: rechtspraak spreekt, maar de uitvoering verdampt.

2. Onjuiste en onzorgvuldige rapportages

Veel ouders en pleegouders herkennen zich niet in de stukken die over hen worden geschreven. Een pleegmoeder schrikt wanneer ze een rapport leest waarin uitspraken aan haar worden toegeschreven die zij nooit heeft

gedaan. *“Het stond zwart op wit, maar ik had dat nooit gezegd. En toch is dat het verhaal dat de rechter leest.”*

Een vader krijgt ronduit te horen dat de organisatie *“niet aan waarheidsvinding doet.”* Voor hem is dit onbegrijpelijk: *“Alles in mijn dossier is gebaseerd op aannames, maar niemand checkt of het klopt. En toch gebruiken ze het om mijn omgang met de kinderen te beperken.”*

De gevolgen reiken verder dan een onjuist verslag: oude, ontkrachte passages keren terug in nieuwe stukken en verstenen tot *‘feiten’*. Ouders ervaren hoe eenmaal geschreven tekst eigen leven gaat leiden – in rechtbank en overleg – terwijl de bron onduidelijk of onjuist is.

3. Gebrekkige continuïteit

Continuïteit blijkt de achilleshiel. *“Vijftig hulpverleners in acht jaar”*, zegt een vader. *“Er was geen enkele lijn of regie.”* Telkens opnieuw je verhaal doen is voor ouders geen formaliteit, maar slijtage: elk nieuw gezicht is verlies van context.

Wisselingen hebben directe effecten: omgang stagneert als er *‘even’* niemand is. Een ouder vertelt dat uitbreiding van contact simpelweg stilvalt omdat er geen vaste jeugdbeschermer beschikbaar is: *‘Wacht maar, het komt vanzelf ... intussen zie ik mijn kinderen niet.’*

Zelfs waar een plan op tafel ligt, breekt personele schaarste de uitvoering af. Een andere vader schetst hoe trajecten *“van de kast naar de muur”* schuiven, met als uitkomst... niets.

4. Escalatie in plaats van de-escalatie

Ouders verwachten dat professionals spanning dempen. In meerdere casussen zien ze het omgekeerde: *“Iedere keer als er een klein stapje gezet wordt richting omgangsuitbreiding, dan komt mijn ex weer met een nieuw verhaal ... en meteen doet JBN een stap terug.”* Het resultaat: regressie in plaats van progressie.

Nog pregnanter: ook als de kinderrechter herstel van contact beveelt, blijft het achterwege. Een vader zegt: *“Het vonnis ligt er, maar er gebeurt niets.”* De boodschap die ouders eruit halen: wie het hardst roept of escaleert, bepaalt de pas; consistent handelen ontbreekt.

Bij een pleeggezin zegt de pleegmoeder dat zij zelfs bij dreiging nauwelijks bescherming ervaart en dat onzorgvuldige teksten over derden (bijvoorbeeld

een 'boze vader') in rapporten juist extra risico geven: *"Willen jullie dat hij ons wat doet?"*

5. Het belang van het kind ondergeschikt

Meerdere casussen draaien om kinderen die jaren zwerven tussen plekken en regelingen. Een moeder met een zoon met autisme zegt: *"We roepen al maanden dat er begeleiding moet komen ... er gebeurt niets. En nu zeggen ze: hij moet uit huis."* De logica wordt omgekeerd beleefd: geen hulp → verslechtering → uithuisplaatsing.

Een andere vader wijst op willekeur in de omgang: *"Beperkt contact, maar wel twee weken op vakantie"* – blijkbaar *"veilig genoeg voor vakantie, maar niet voor normaal contact."* Voor hem is dit niet uit te leggen in termen van het belang van het kind.

Ouders noemen ook de *"machts- en positiestrijd"* tussen ketenpartners die het kind overschaduw: *"Ouders en kinderen raken speelbal van conflicten."*

6. Slechte communicatie en gebrek aan samenwerking

Ouders ervaren dat de lijn naar hun jeugdbeschermer dun en breekbaar is: mails blijven liggen, telefoontjes komen niet, documenten ontbreken. *"Ik zat te wachten op een telefoontje dat nooit kwam. Je blijft hopen, maar er komt niks."*

Waar ze wél spreken, voelen ze zich figurant in een al geschreven script. Een ouder zegt: *"Ze stelden vragen, ik gaf antwoord, maar in het verslag stond weer hetzelfde als de keer daarvoor. Alsof ik er niet eens bij was."*

Ook kinderen komen niet door de 'filter': brieven van een meisje over honger en angst worden weggezet als 'fantasie' – later blijkt het waar.

7. Willekeur en inconsistentie

Dezelfde feiten leveren verschillende besluiten op – of omgekeerd. Een vader mag zelden omgang, maar wél twee weken vakantie: *"Het slaat nergens op."* Ouders ervaren zo dat regels variabel zijn.

Ook organisatie-inconsistentie speelt: een moeder uit het noorden van Groningen krijgt de standplaats Assen toegewezen, zonder uitleg. *"Het maakt afspraken lastiger, met langere reistijden, terwijl ik alleen voor de kinderen zorg."*

De conclusie van ouders: je lot hangt af van regio, team, en *'wie je treft'* – niet van heldere kaders.

8. Machtsmisbruik en intimidatie

Sommige ouders ontvangen brieven die als dreigend worden ervaren. Een moeder zegt: *"Ik heb een brief binnengekregen dat ik niets naar buiten mag brengen ... toen ik daarover begon, kreeg ik opnieuw een dreigbrief."* Zij voelt zich niet beschermd, maar tegengewerkt.

Andere ouders noemen het woord *'chantage'*: *"Als je dit traject niet accepteert, dan gaat je kind uit huis."* De beleving: niet kiezen, maar gedwongen worden – met het kind als hefboom.

Een vader verwoordt het breder: *"Medewerkers weten precies hoe ver ze kunnen gaan ... Machtsmisbruik en willekeur zijn schering en inslag."*

9. Belangenverstrengeling en integriteitsproblemen

Ouders signaleren een juridisch spel waarin het belang van het kind geen anker vormt. Over advocaten: *"Procederen met gestrekt been"*, strategie eerst, kind later; daarom pleiten zij voor een gedragscode met het belang van het kind als norm.

Ook wijzen zij op regionale verwevenheid tussen bestuurders, hulpverleners en juristen: *"Het lijkt alsof iedereen elkaar de hand boven het hoofd houdt."* Het voedt de overtuiging dat systemen zichzelf beschermen.

Uitgewerkte casussen (selectie)

Casus A – Pleegmoeder wacht op uitvoering rechterlijk bevel

Een pleegmoeder vertelt hoe zij na jaren van onzekerheid eindelijk een rechter aan haar zijde vindt. In meerdere zittingen spreekt de kinderrechter nadrukkelijk uit dat JB Noord binnen een week de voogdij moet regelen. Voor de pleegmoeder is dit een keerpunt: eindelijk komt er duidelijkheid en rust voor het kind dat al zo lang tussen instanties heen en weer schuift. Maar na de uitspraak blijft het stil. Ze belt, ze mailt, ze wacht. *"Ik geloof het altijd ... En dan is het weer te laat."*

Tot haar verbijstering komt er zelfs een zitting waarin *“gewoon niemand”* van JB Noord verschijnt. Ze zit daar alleen met haar advocaat en de rechter: *“Alleen wij waren er met de rechter.”* Voor haar is dit niet alleen een kwestie van nalatigheid, maar een diepe bevestiging van machteloosheid: als zelfs een rechterlijk bevel niets in beweging zet, wat dan nog?

Casus B – Vader met OTS en stilgevalen omgang

Een vader krijgt te maken met een ondertoezichtstelling. Hij verwacht dat er vanaf dat moment regie komt en dat er een plan wordt gemaakt om het contact met zijn kinderen te herstellen. Maar in de praktijk gebeurt niets. Maandenlang blijft het stil. *“Tot en met oktober hoorde ik niks, en zag ik mijn kinderen niet”*, vertelt hij.

Als hij eindelijk een gesprek krijgt en kritische vragen stelt, krijgt hij als antwoord: *“Je hoeft mij geen vragen te stellen, ik heb twaalf-en-een-half jaar ervaring.”* De boodschap die hij hoort is niet die van samenwerking, maar van autoriteit. Waar hij hoopte op ondersteuning en richting, ervaart hij relationele verharding: zijn stem doet er niet toe, ervaring en hiërarchie bepalen de toon.

Casus C – Derk: acht jaar, vijftig hulpverleners

Voor een vader begint de betrokkenheid van JB Noord met de bedoeling hem en zijn kinderen te ondersteunen. Acht jaar later noemt hij het een ‘hel’. Hoewel meerdere instanties vaststellen dat zijn kinderen bij hem veilig zijn, mag hij hen slechts vier dagen per maand zien. Voor hem voelt dat als een straf zonder misdaad.

Hij raakt verstrikt in rapportages vol aannames. *“Wij doen niet aan waarheidsvinding”*, krijgt hij te horen wanneer hij erover klaagt. In acht jaar ontmoet hij bijna vijftig verschillende hulpverleners. Iedere keer opnieuw begint het uitleggen, iedere keer opnieuw verdwijnt de samenhang. Het contact met zijn kinderen is beperkt, maar vreemd genoeg mag hij ze wel twee weken mee op vakantie nemen: *“Blijkbaar is het veilig genoeg voor vakantie, maar niet voor normaal contact.”*

Het contrast tussen die beslissingen laat voor hem de willekeur en de absurditeit van het systeem zien.

Casus D – Moeder met zoon met autisme

Een moeder vecht al jaren voor passende hulp voor haar zoon met autisme. Vier jaar lang wordt hij van plek naar plek verplaatst, zonder structurele begeleiding of behandeling. Telkens benadrukt ze dat begeleiding thuis nodig is: *“We vragen al maanden begeleiding thuis ... er gebeurt niets.”*

Wanneer de jongen door het gebrek aan hulp steeds meer gedragsproblemen krijgt, wordt de redenering omgedraaid. JB Noord besluit dat hij uit huis moet: *“Hij is een gevaar.”* De moeder kan er niet bij: *“Zo werkt het niet; zonder hulp wordt het erger.”* Haar ervaring is dat het falen om tijdig en passend te ondersteunen wordt afgewenteld op het kind – en uiteindelijk op haarzelf.

Casus E – Vader kaart structurele tekortkomingen van JB Noord. aan

Een vader kaart in zijn meldingen en brieven de structurele tekortkomingen van JB Noord aan. Hij beschrijft hoe ouders en kinderen ‘speelbal’ worden van conflicten tussen ketenpartners. Rechterlijke uitspraken worden volgens hem stelselmatig genegeerd of vertraagd, waardoor contactherstel uitblijft.

Hij noemt de werkwijze *“dwangmatig en intimiderend”*. Ouders voelen zich niet beschermd, maar juist onder druk gezet om trajecten te accepteren. Hij pleit daarom voor herstel van rationele besluitvorming en striktere gedragsregels voor advocaten en jeugdbeschermers. Zijn boodschap is dat het systeem meer bezig is met zichzelf dan met de kinderen, en dat ouders daar de prijs voor betalen.

Casus F – Moeder die dreigbrieven ontvangt

Een moeder dient meerdere keren klachten in over de manier waarop JB Noord haar en haar kinderen behandelt. In plaats van erkenning krijgt zij brieven waarin staat dat zij over de zaak moet zwijgen. *“Ik heb een brief binnengekregen dat ik niets naar buiten mag brengen”*, vertelt ze. Wanneer zij haar zorgen toch bespreekt, volgt er een tweede brief. *“Ik blijf anoniem, want ze zijn na al die jaren nog waanzinnig in mij.”*

De ervaring voor haar is dat spreken gelijkstaat aan risico nemen. De instantie die hoort te beschermen, voelt voor haar als een bron van dreiging. Zwijgen lijkt veiliger dan openheid.

Conclusie

De casussen tonen geen toevallige missers, maar een vast patroon: afspraken en rechterlijke bevelen blijven liggen; dossiers bevatten fouten die zich vastzetten; hulpverlening wisselt zo vaak dat regie verdwijnt; escalatie weegt zwaarder dan herstel; besluiten ogen willekeurig; ouders voelen macht, geen dialoog. Het geheel ademt controle en verslaglegging, niet samenwerking en betrouwbaarheid.

Het effect is dat de instelling die veiligheid moet bieden, juist als bron van onveiligheid wordt beleefd. Ouders en kinderen verliezen vertrouwen in trajecten waarin hun stem niet telt. Zoals een ouder zegt: *“Je leeft niet je eigen leven, je leeft hun scenario. En dat scenario kan elk moment omslaan.”* De weg vooruit vraagt niet om incidentmanagement, maar om een heroriëntatie: van top-down controle naar relationele betrouwbaarheid, van papier naar werkelijkheid, van scenario's naar dialoog.

Bijlage 2:

Rechten, plichten en bestuurlijke verantwoordelijkheden in de jeugdbescherming"

Wie door de wirwar van jeugdbescherming navigeert, merkt al snel dat het niet alleen gaat om emoties en ervaringen, maar ook om rechten en plichten. Ouders, kinderen en gemeenteraden hebben ieder hun plaats op dit speelveld, met bevoegdheden die op papier helder zijn maar in de praktijk vaak diffuus uitpakken. Om houvast te bieden, is in deze bijlage een overzicht opgenomen van deze rechten en mogelijkheden. Het is als een kaart bij een ingewikkelde reis: geen antwoord op alle obstakels onderweg, maar wel een kompas dat richting geeft. Zo kan de lezer zien welke lijnen de wet trekt, en waar in de praktijk de gaten vallen tussen belofte en werkelijkheid.

1. Rechten van ouders

Wanneer een kindbeschermingsmaatregel wordt opgelegd, verliezen ouders niet al hun zeggenschap. Zij behouden een reeks fundamentele rechten die hun betrokkenheid en positie moeten waarborgen.

Algemene rechten

- Het ouderlijk gezag blijft in stand bij een ondertoezichtstelling (OTS). Alleen bij gezagsbeëindiging gaat het gezag volledig over naar een voogdijinstelling.
- Recht op informatie van de jeugdbeschermer en van instellingen die bij het kind betrokken zijn.
- Recht op inzage in het dossier (Jeugdwet art. 7.3.10 e.v.), tenzij dit de veiligheid van het kind of de privacy van derden schaadt.
- Recht op inspraak: ouders moeten worden betrokken bij het opstellen en wijzigen van het gezins- of hulpverleningsplan.
- Recht om gehoord te worden bij belangrijke beslissingen, zoals plaatsing of verlenging van maatregelen.

Procedurele rechten

- Recht op rechtsbijstand bij procedures voor de familie- of kinderrechter.
- Recht op een eerlijk proces (art. 6 EVRM), inclusief inzage in stukken en het recht op tegenspraak.
- Klachtrecht bij de instelling, een onafhankelijke klachtencommissie, de Kinderombudsman of de Nationale Ombudsman.
- Recht op rechterlijke toetsing van iedere ingrijpende maatregel, zoals een uithuisplaatsing.

Specifieke situaties

- Bij uithuisplaatsing: recht op omgang en contact met het kind, tenzij de rechter dit inperkt.
- Bij gezagsbeëindiging: recht op verweer en in veel gevallen omgangsrecht, ook na verlies van gezag.

2. Rechten van kinderen en jongeren

Kinderen zijn niet slechts object van bescherming, maar volwaardige dragers van eigen rechten, vastgelegd in de Jeugdwet, het EVRM en het VN-Kinderrechtenverdrag (IVRK).

Algemene rechten

- Recht op bescherming van veiligheid, gezondheid en ontwikkeling.
- Recht op participatie: kinderen moeten, afhankelijk van leeftijd en ontwikkeling, worden gehoord en betrokken bij beslissingen die hen aangaan (Jeugdwet art. 4.1.2; IVRK art. 12).
- Recht op informatie in begrijpelijke taal over hun situatie, rechten en plannen.

Procedurele rechten

- Recht om gehoord te worden door de kinderrechter vanaf 12 jaar (en soms eerder, afhankelijk van ontwikkeling).
- Recht op rechtsbijstand: een eigen advocaat, zeker bij gesloten jeugdhulp of conflicten met ouders/instanties.
- Klachtrecht: jongeren kunnen zelf klachten indienen tegen jeugdbeschermers of instellingen.

Specifieke situaties

- Bij gesloten jeugdhulp: jongeren hebben aanvullende rechten, zoals het laten toetsen van elke vrijheidsbeperkende maatregel door de rechter, het recht op een vertrouwenspersoon (AKJ) en toegang tot klachten- en beroepsprocedures.
- Bij uithuisplaatsing: recht op omgang met ouders, tenzij dit aantoonbaar schadelijk is.

3. Overkoepelende beginselen

- *Proportionaliteit en subsidiariteit*: ingrepen mogen niet zwaarder zijn dan strikt noodzakelijk, en pas plaatsvinden als lichtere alternatieven onvoldoende zijn.
- *Belang van het kind* (IVRK art. 3): steeds het centrale toetsingskader bij beslissingen.
- *Recht op familieleven* (art. 8 EVRM): inmenging door de overheid mag alleen als dit absoluut noodzakelijk is.

Samenvatting

Ouders behouden bij jeugdbeschermingsmaatregelen essentiële rechten op informatie, inspraak, contact en rechtsbescherming. Kinderen hebben eigen participatie- en klachtrechten en recht op bescherming van hun ontwikkeling. Zowel ouders als kinderen kunnen altijd een beroep doen op rechterlijke toetsing en onafhankelijke klachtenprocedures.

Handreiking rechten bij jeugdbescherming

Categorie	Recht	Juridische basis	Praktische toepassing
Ouders – informatie & participatie	Informatie ontvangen over besluiten en traject	Jeugdwet art. 4.1.2, EVRM art. 8	Jeugdbeschermer moet ouders actief informeren over maatregelen, plannen en evaluaties.
	Inzage in dossier	Jeugdwet art. 7.3.10	Ouders mogen het volledige dossier inzien, tenzij dit schadelijk is voor kind of derden.

	Betrokken worden bij gezinsplan	Jeugdwet art. 4.1.3	Ouders moeten worden geraadpleegd bij opstellen en wijzigen van het hulpverleningsplan.
Ouders – procedurele rechten	Gehoord worden door rechter	BW art. 1:254 e.v.; EVRM art. 6	Ouders krijgen spreekrecht bij OTS/uithuisplaatsing/gezagsbeëindiging.
	Rechtsbijstand inschakelen	Grondwet art. 18; EVRM art. 6	Ouders hebben recht op een advocaat in alle procedures.
	Klachtrecht	Jeugdwet art. 4.2.1-4.2.2	Klachten bij instelling, klachtencommissie of (Kinder)ombudsman.
	Toetsing door rechter	BW art. 1:265b; Jeugdwet art. 6.1.2	Iedere uithuisplaatsing of vrijheidsbeperking moet door de rechter worden goedgekeurd.
Ouders – omgang & gezag	Behoud gezag bij OTS	BW art. 1:255	Bij OTS blijft ouderlijk gezag in stand, beslissingen zijn samen met gezinsvoogd.
	Recht op omgang/contact met kind	BW art. 1:377a; EVRM art. 8	Ouders behouden omgangsrecht, tenzij de rechter dit beperkt in belang van het kind.
Kinderen – participatie & bescherming	Recht om gehoord te worden	Jeugdwet art. 4.1.2; BW art. 1:377g; IVRK art. 12	Vanaf 12 jaar automatisch bij rechter, jonger indien kind dat kan/wil.
	Recht op begrijpelijke informatie	Jeugdwet art. 4.1.2; IVRK art. 17	Jeugdbeschermer moet uitleg geven in taal die kind begrijpt.
	Eigen rechtsbijstand	BW art. 1:250; Jeugdwet art. 6.1.2	Kind kan (vanaf 12 jaar) eigen advocaat krijgen, o.a. bij gesloten jeugdzorg.
	Klachtrecht	Jeugdwet art. 4.2.1; Kinderrecht	Kind kan zelf klacht indienen bij instelling of vertrouwenspersoon (AKJ).

		enverdrag art. 12	
Kinderen – specifieke situaties	Recht op contact met ouders/familie	EVRM art. 8; IVRK art. 9	Contactbeperkingen alleen toegestaan bij rechterlijke beslissing.
	Toetsing gesloten jeugdhulp	Jeugdwet art. 6.1.2-6.1.6	Iedere gesloten plaatsing vereist rechterlijke machtiging.
	Vertrouwenspersoon (AKJ)	Jeugdwet art. 4.2.2	Kinderen mogen altijd ondersteuning vragen van een onafhankelijke vertrouwenspersoon.

Bevoegdheden van de gemeenteraad

1. Formele bevoegdheden van de gemeenteraad (Jeugdwet)

a. Beleidskader en verordening

- *Verordening Jeugdwet vaststellen* (Jeugdwet art. 2.9)
De raad moet bepalen:
 - welke voorzieningen beschikbaar zijn;
 - hoe toegang en toeleiding geregeld is;
 - hoe cliënten worden betrokken;
 - hoe klachten en medezeggenschap geregeld worden.
- *Jeugdbeleidskader* (art. 2.2 Jeugdwet)
De raad stelt beleidskaders vast voor de uitvoering, inclusief doelen en prioriteiten.

b. Budgetrecht en financiële sturing

- *Budgetrecht* (Grondwet art. 108; Gemeentewet art. 189)
De raad bepaalt hoeveel middelen voor jeugdhulp en jeugdbescherming beschikbaar komen.
- *Programmabegroting en jaarrekening* (Gemeentewet art. 189-197)
De raad kan via de begroting prioriteiten stellen en de besteding controleren.

c. Toezicht en controle

- *Recht op informatie* (Gemeentewet art. 169 lid 3 en art. 180 lid 2)
College van B&W moet de raad alle inlichtingen geven die nodig zijn voor zijn taak.
- *Interpellatie, vragenrecht en moties* (Gemeentewet art. 155)
De raad kan wethouders ter verantwoording roepen en beleid bijsturen.
- *Rekenkameronderzoek/rekenkamerfunctie* (Gemeentewet art. 81a)
De raad kan laten onderzoeken of jeugdbescherming doelmatig, rechtmatig en doeltreffend wordt uitgevoerd.
- *Controle op samenwerkingsverbanden*: jeugdbescherming is vaak regionaal georganiseerd. De raad heeft formeel instemmingsrecht op de gemeenschappelijke regeling (Wgr art. 1 e.v.) en kan via zienswijzen, begrotingen en jaarrekeningen sturen.

d. Cliëntenpositie en participatie

- *Betrekken van ouders en jongeren* (Jeugdwet art. 2.10 en 2.11)
De raad moet borgen dat cliënten medezeggenschap hebben en dat er een onafhankelijke vertrouwenspersoon beschikbaar is.

2. Specifiek voor jeugdbescherming

De kern ligt bij de OTS en uithuisplaatsingen, die door de rechter worden uitgesproken. Gemeenten hebben geen directe beslissingsmacht hierover. Hun rol zit in:

- *Inkoop en contractering* van de gecertificeerde instellingen (GI's, zoals Jeugdbescherming Noord).
- *Toezicht op kwaliteit en effectiviteit* van de GI's via contractafspraken, monitoring en beleidskaders.
- *Signaalfunctie*: als raadsleden signalen krijgen over falen van GI's, kunnen zij dit agenderen, vragen stellen, of onderzoek initiëren.
- *Regionale samenwerking*: in centrumgemeenten (zoals Groningen en Assen) wordt jeugdbescherming vaak gecoördineerd; raden van deelnemende gemeenten hebben instemmingsrechten bij de GR of de regionale begrotingen.

3. Rechten in de praktijk vaak uitgehold

Hoewel formeel stevig, zijn er in de praktijk obstakels:

- *Afstand tot uitvoering*: raadsleden krijgen nauwelijks zicht op casuïstiek en individuele ervaringen.
- *Regionale schaal*: besluitvorming ligt vaak bij centrumgemeenten of jeugdhulpregio's; de lokale raad voelt zich buitenspel gezet.
- *Informatie-asymmetrie*: veel informatie blijft in handen van B&W, regio's of GI's; de raad krijgt slechts managementrapportages, geen inzicht in kwaliteit van uitvoering.
- *Complexiteit van rechtspositie*: de rechter beslist over OTS/uishuisplaatsingen, waardoor raadsleden denken dat zij hier "niets te zeggen" hebben, terwijl zij wél verantwoordelijk zijn voor de randvoorwaarden en de contractering van de GI's.

4. Mogelijke instrumenten voor gemeenteraden

- *Agenderen van incidenten en signalen* van ouders en kinderen.
- *Specifiek onderzoek laten doen* via de rekenkamerfunctie of een raadsenquête-achtig instrument.
- *Bij contractering sturen* op kwaliteitscriteria (bereikbaarheid, rechtsbescherming, klachtenafhandeling).
- *Jaarlijkse kaderstelling* waarin de raad nadrukkelijk vraagt naar de prestaties van jeugdbescherming.
- *Moties en amendementen* om de positie van ouders/kinderen te versterken (bijv. waarborgen toegang tot vertrouwenspersoon, klachtenprocedure afdwingen).

Conclusie

De gemeenteraad heeft formeel forse rechten: beleid en verordening vaststellen, budgetten toewijzen, toezicht houden, onderzoek laten doen en cliënten betrekken. Maar in de jeugdbescherming worden deze rechten vaak niet benut, doordat uitvoering regionaal georganiseerd is, informatie onvolledig wordt gedeeld en raadsleden de juridische context ingewikkeld vinden. Daarmee ontstaat een gat tussen verantwoordelijkheid en feitelijke invloed: een voedingsbodem voor bestuurlijk weggijken.

Gemeenteraad en Jeugdbescherming – Rechten en Mogelijkheden

Recht/Mogelijkheid	Juridische basis	Knelpunten in de praktijk	Kansen voor versterking
Verordening Jeugdwet vaststellen (inhoud: voorzieningen, toegang, klachten, medezeggenschap)	Jeugdwet art. 2.9	Vaak technisch en beleidsmatig, weinig debat over jeugdbescherming.	Specifieke bepalingen opnemen over jeugdbescherming, rechtspositie ouders/kinderen, kwaliteitseisen GI's.
Beleidskader vaststellen (doelen, prioriteiten jeugdhulp en -bescherming)	Jeugdwet art. 2.2	Beleidskader vaak breed en algemeen, jeugdbescherming zelden apart benoemd.	Expliciet aparte paragraaf opnemen over jeugdbescherming, met meetbare doelen.
Budgetrecht (middelen toewijzen aan jeugdzorg/jeugdbescherming)	Grondwet art. 108; Gemeentewet art. 189	Raad ziet vaak alleen globale budgetten; contractering regionaal geregeld.	Budget meer oormerken, prestatie-indicatoren koppelen, sturen via regionale begrotingen.
Toezicht & controle (vragen, interpellaties, moties)	Gemeentewet art. 155, 169, 180	Informatie is summier; raadsleden ervaren gebrek aan grip op regionale uitvoering.	Actief gebruik maken van vragenrecht, moties om GI's of wethouder tot openheid te dwingen.
Rekenkameronderzoek/ rekenkamerfunctie	Gemeentewet art. 81a	Vaak weinig specifiek onderzoek naar	Onderzoek laten doen naar prestaties GI's,

		jeugdbescherming.	doorlooptijden, klachtenafhandeling.
Controle regionale samenwerking (GR)	Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)	Raad voelt zich buitenspel; zienswijze vaak pro forma.	Actief gebruik maken van zienswijzen, regionale begrotingen goed lezen, samen optrekken met andere raden.
Cliëntenpositie en participatie borgen (medezeggenschap, vertrouwenspersoon)	Jeugdwet art. 2.10–2.11	Vaak belegd bij college; raad ziet weinig terug.	Raad kan periodiek rapportage eisen over gebruik vertrouwenspersonen en klachtenafhandeling.
Agenderen van signalen/incidenten	Gemeentewet art. 155 (initiatiefrecht)	Signalen van ouders/jeugd bereiken de raad vaak niet of versnipperd.	Meldpunten en burgerpeilingen benutten; signalen direct agenderen in raad/commissies.
Contractering GI's beïnvloeden via kaders	Jeugdwet art. 2.6 (college verantwoordelijk, maar binnen kaders raad)	Raad laat contracteisen vaak aan college/inkoopbureau.	Raad kan minimumnormen vaststellen (bijv. bereikbaarheid, klachtenafhandeling, omgang met ouders/kinderen).

Observatie

De gemeenteraad beschikt over stevige formele instrumenten – wetgevende rol (verordening), financiële macht (budgetrecht), controlerende middelen (vragen, moties, rekenkamer), en regionale invloed (GR).

Toch worden deze in de jeugdbescherming vaak niet effectief benut.

De belangrijkste kans ligt in het expliciet maken van jeugdbescherming in de verordening, beleidskaders en regionale samenwerking, én in het actief gebruik van het vragen- en agenderingsrecht om signalen vanuit gezinnen en samenleving structureel een plaats te geven in de politieke besluitvorming.”

Checklist Gemeenteraad & Jeugdbescherming

Verordening en beleid

- Staat in de Jeugdwetverordening duidelijk hoe jeugdbescherming wordt geregeld?
- Zijn er specifieke kwaliteitseisen voor gecertificeerde instellingen (GI's)?
- Is er een apart beleidskader voor jeugdbescherming met meetbare doelen?

Financiën en contractering

- Hoeveel geld gaat er naar jeugdbescherming (OTS, voorgedij, uithuisplaatsingen)?
- Welke prestatie-indicatoren gelden voor GI's (doorlooptijden, bereikbaarheid, klachten)?
- Hoe bewaakt de raad de afspraken in regionale contracten?

Toezicht en controle

- Worden raadsleden tijdig en volledig geïnformeerd (inzagerecht art. 169/180 Gemeentewet)?
- Worden incidenten en signalen van ouders/kinderen besproken in de raad?
- Is er een plan voor **rekenkameronderzoek** naar jeugdbescherming of GI-prestaties?

Regionale samenwerking

- Wordt de raad actief betrokken bij de **begroting en jaarrekening** van de jeugdhulpregio?
- Worden zienswijzen serieus benut en gedeeld met andere raden in de regio?

Stem van ouders en kinderen

- Hoe vaak krijgt de raad informatie over klachten en de inzet van de vertrouwenspersoon (AKJ)?
- Zijn ouders en jongeren betrokken bij beleid en evaluaties (medezeggenschap)?
- Krijgt de raad periodiek terugkoppeling over ervaringen uit de praktijk?

Drie kernvragen voor raadsleden

1. Worden wij volledig geïnformeerd?
2. Hebben we zicht op de kwaliteit en prestaties van jeugdbescherming?
3. Horen we ook de stem van ouders en kinderen, of alleen die van instellingen en bestuurders?

Governance rond jeugdzorg en jeugdhulp

Hieronder een overzicht van hoe de governance rond jeugdzorg en jeugdhulp geregeld is in de provincies Drenthe en Groningen – wie beslist over wat, hoe de rollen verdeeld zijn, welke samenwerkingen er zijn, welke taakverdelingen.

Drenthe

Structuren & actoren

- Drenthe kent 12 gemeenten die samenwerken in de Jeugdhulpregio Drenthe (JHRD).
- Binnen Drenthe zijn twee subregio's voor inkoop/contractering:
 1. Noord- en Midden-Drenthe (gemeenten: Aa en Hunze, Assen, Midden-Drenthe, Noordenveld, Tynaarlo)
 2. Zuid-Drenthe (gemeenten: Borger-Odoorn, Coevorden, De Wolden, Emmen, Hoogeveen, Meppel, Westerveld)
- Er bestaat een Algemeen Bestuurlijk Overleg Jeugd (ABO Jeugd), waarin de wethouders Jeugd van alle 12 gemeenten zitting hebben. Dit overleg komt enkele keren per jaar samen.
- Er is een Beleidsoverleg Jeugdhulpregio Drenthe, waarin beleidsadviseurs van gemeenten, inkoopregio's en het regioteam meedoen, ter voorbereiding van het ABO Jeugd.

- Er is ook een regioteam dat operationele en inhoudelijke dossiers behandelt, wekelijks overleg.

Mandaten & verantwoordelijkheden

- JHRD voert namens de gemeenten bepaalde taken uit: inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp, beheren van spoed-jeugdprocessen (zoals Spoed4Jeugd), de verwijzingsindex (Drentse Verwijs Index), toezicht op regionale voorzieningen, etc.
- Vanaf 2023 heeft de JHRD-mandaat gekregen voor zeven specifieke opdrachten. Dat betekent dat gemeenten gedelegeerd hebben dat deze gezamenlijke structuur besluiten mag nemen in bepaalde domeinen.
- Voor Zuid-Drenthe is er een team Prestatiemanagement jeugdhulp (PMT), waarin de zeven gemeenten samenwerken aan inkoop, contractmanagement, monitoring etc. Deze heeft zowel een bestuurlijke als ambtelijke opdrachtgever rol.

Lopende ontwikkelingen/hervorming

- Drenthe werkt aan het vormen van één jeugdregio in plaats van meerdere losse subregio's. Dit op basis van landelijke oproepen voor robuuste jeugdhulpregio's.
- Er is een rapport 'Omarm de complexiteit' waarin wordt geconstateerd dat de huidige regio-structuur onvoldoende stevig is en dat er meer samenwerking nodig is.

Groningen

Structuren & actoren

- De regio Groningen bestaat uit 10 gemeenten die samen de jeugdhulpregio vormen.
- Er is een Regionale Inkooporganisatie Groninger Gemeenten (RIGG), die namens de gemeenten de gespecialiseerde jeugdhulp inkoopt, contractmanagement doet, kwaliteitsbewaking, monitoring, informatiebeheer etc.
- Voor bestuurlijke besluitvorming is er het Regionaal Bestuurlijk Overleg Jeugd (RBOJ), waarin alle Groninger wethouders Jeugd deelnemen. De voorzitter is de wethouder Jeugd van de centrumgemeente Groningen.

Mandaten & verantwoordelijkheden

- Het RBOJ bepaalt beleidskaders, regiovisies, en belangrijke besluiten zoals inkoopstrategieën voor gespecialiseerde jeugdhulp via RIGG.
- De gemeenten zelf beslissen over lokale taken, basisjeugdhulp, ondersteuningsstructuren etc., vaak via hun eigen gemeentelijke beleids- en uitvoeringsorganisaties.
- De RIGG voert taken namens de gemeenten uit op basis van mandaat/vertegenwoordiging vanuit de GR (gemeenschappelijke regeling). De GR bestuurt RIGG via algemeen bestuur/ dagelijks bestuur met vertegenwoordigingen van de deelnemende gemeenten.

Vergelijking & wie beslist wat

Taak/Aspect	Wie beslist in Drenthe	Wie beslist in Groningen
Beleidsvisie/ regiovisie jeugdhulp	Algemeen Bestuurlijk Overleg Jeugd (wethouders) + beleidsadviseurs via overlegstructuren; subregio's betrekken samenwerkingsafspraken.	Regionaal Bestuurlijk Overleg Jeugd (RBOJ) + regiovisie vastgesteld door gemeenten; samenwerking met RIGG en andere partners.
Inkoop van gespecialiseerde jeugdhulp	Via JHRD met mandaten, en via subregio's (Zuid-Drenthe, Noord-Midden-Drenthe) zoals het PMT of NMD-samenwerking.	Via RIGG, namens alle deelnemende gemeenten; GR/DB /AB structuur.
Contractmanagement & monitoring	Inkoopregio's (PMT, NMD) verzorgen contractmanagement, monitoring; regioteam behandelt operationele en inhoudelijke dossiers.	RIGG verzorgt contractmanagement, kwaliteitsbewaking en monitoring; ondersteund door RBOJ en gemeentelijke portefeuilles.
Basis-jeugdhulp/ lokale toegang	Gemeenten zelf organiseren basisjeugdhulp, toegang, lokale steunfuncties; JHRD ondersteunt en stuurt op regionale elementen, maar met lokaal maatwerk.	Lokale gemeenten organiseren basisjeugdhulp; in Groningen: WIJ Groningen is uitvoerder van veel basis-/ ondersteuningswerk;

		RBOJ en RIGG hebben controle op specialistische hulp.
Gespecialiseerde, schaarse voorzieningen/ gesloten jeugdhulp	Besluiten over beschikbaarheid en contractering van schaarse en gespecialiseerde voorzieningen via regio; regioteam/regio mandaat verantwoordelijk voor contractering gesloten jeugdhulp residentiële voorzieningen.	Ook via RIGG/ gezamenlijk inkoopregio's; regiovisie bepaalt hoe specialistische en gesloten zorg wordt ingezet.
Verantwoording/ bestuurlijk toezicht	Wethouders in ABO Jeugd zijn bestuurlijke opdrachtgevers; zij verantwoorden zich naar de gemeenteraden. Gemeenteraden geven kader, budget, controlerende rol.	De wethouders Jeugd via RBOJ en via individuele raden/gemeenten verantwoorden zich; RIGG rapporteert aan de GR en de gemeenten; gemeenten/vertaalde beleidskaders worden vastgesteld door de raden.

Samenvatting

- Beide provincies werken met regionaal georganiseerde jeugdhulpregio's, waarin meerdere gemeenten samenwerken om specialistische jeugdhulp in te kopen, schaarse voorzieningen te regelen, regionaal beleid te vormen, en te monitoren.
- In beide gevallen is de lokale gemeente verantwoordelijk voor basisjeugdhulp, toegang, en lokale uitvoering, terwijl regionaal overleg en gemeenschappelijke regelingen de meer specialistische, schaarse en regionale taken oppakken.
- Bestuurlijke overleggen (wethouders Jeugd) spelen in beide provincies een centrale rol in het vaststellen van visie, beleid, en kaders; in Drenthe is dit het ABO Jeugd, in Groningen het RBOJ.

- Mandaten zijn gedelegeerd: de regio's hebben bevoegdheden gekregen voor bepaalde taken, zoals inkoop, contractering en monitoring, maar binnen afgesproken kaders door de gemeenten.

Bijlage 3:

Overzicht van rechterlijke uitspraken

	Instantie	Datum
<i>ECLI:NL:GHARL:2017:2818</i>	Gerechtshof Arnhem-Leeuwarden	30-03-2017
<i>ECLI:NL:RBNNE:2017:5108</i>	Rechtbank Noord-Nederland	27-09-2017
<i>ECLI:NL:RBNNE:2018:5462</i>	Rechtbank Noord-Nederland	20-11-2018
<i>ECLI:NL:RBNNE:2018:5350</i>	Rechtbank Noord-Nederland	21-12-2018
<i>ECLI:NL:RBNNE:2019:534</i>	Rechtbank Noord-Nederland	21-02-2019
<i>ECLI:NL:RBNNE:2019:1465</i>	Rechtbank Noord-Nederland	22-03-2019
<i>ECLI:NL:RBNNE:2020:3321</i>	Rechtbank Noord-Nederland	29-09-2020
<i>ECLI:NL:RBNNE:2023:4731</i>	Rechtbank Noord-Nederland	14-11-2023
<i>ECLI:NL:RBNNE:2025:1031</i>	Rechtbank Noord-Nederland	19-03-2025
<i>ECLI:NL:RBNNE:2025:1043</i>	Rechtbank Noord-Nederland	18-03-2025
<i>ECLI:NL:RBNNE:2025:2680</i>	Rechtbank Noord-Nederland	05-06-2025
<i>ECLI:NL:RBNNE:2025:3209</i>	Rechtbank Noord-Nederland	05-08-2025
<i>ECLI:NL:GHSHE:2025:2399</i>	Gerechtshof 's-Hertogenbosch	04-09-2025